

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΖΑΚΥΝΘΟ
2000-2008: ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ**

**ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑΣ : ΠΑΡΑΣΧΗ-ΚΟΥΣΟΥΗΝΟΥ ΜΑΡΙΑ
ΕΠΟΠΤΕΥΟΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ**

ΠΑΤΡΑ, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2012

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Είναι γεγονός ότι ο τουρισμός δημιουργεί πλούτο, οικονομική άνθηση, θέσεις εργασίας, κοινωνική ευμάρεια και αποτελεί σημαντικό παράγοντα της παγκόσμιας και εθνικής ανάπτυξης. Αποτελεί παγκόσμιο κοινωνικο-οικονομικό φαινόμενο και προέρχεται από την ανάγκη του ανθρώπου να αποδράσει από την καθημερινότητα, την επιθυμία του για επαφή με τη φύση, την περιέργεια που έχει να εξερευνήσει άλλους τόπους και πολιτισμούς και την βασική ανάγκη για ξεκούραση, διασκέδαση και αναψυχή.

Στην παρούσα πτυχιακή διερευνάται η εξέλιξη του τουρισμού στον Νομό Ζακύνθου την χρονική περίοδο 2000-2008. Αρχικά, αναλύεται η τουριστική προσφορά του νομού η οποία αναδεικνύει την ποικιλία των τουριστικών πόρων της περιοχής (φυσικοί, πολιτιστικοί, ξενοδοχειακό δυναμικό και άλλα), ενώ στην συνέχεια καταγράφεται η τουριστική ζήτηση της περιοχής για την χρονική περίοδο 2000-2008. Στα πλαίσια αυτά, μελετάται (περίπτωση μελέτης) το ξενοδοχείο Alexandra μικροοικονομικά (σε όρους τουριστικής ζήτησης και προσφοράς).

Ακόμη, γίνεται μνεία στις προοπτικές του εναλλακτικού τουρισμού, ενώ στην συνέχεια της ανάλυσης ακολουθεί διερεύνηση του νομού Ζακύνθου ως τουριστικός προορισμός για την υπό εξέταση χρονική περίοδο μέσω της Ανάλυσης SWOT. Συνεπώς καταγράφονται τόσο τα δυνατά και αδύναμα στοιχεία όσο και τις ευκαιρίες και οι προοπτικές ανάπτυξης.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα πτυχιακή διερευνάται η εξέλιξη του τουρισμού στον Νομό Ζακύνθου την χρονική περίοδο 2000-2008. Αρχικά, αναλύεται η τουριστική προσφορά του νομού η οποία αναδεικνύει την ποικιλία των τουριστικών πόρων της περιοχής (φυσικοί, πολιτιστικοί, ξενοδοχειακό δυναμικό και άλλα), ενώ στην συνέχεια καταγράφεται η τουριστική ζήτηση της περιοχής για την χρονική περίοδο 2000-2008. Στα πλαίσια αυτά, μελετάται (περίπτωση μελέτης) το ξενοδοχείο Alexandra μικροοικονομικά (σε όρους τουριστικής ζήτησης και προσφοράς).

Ακόμη, γίνεται μνεία στις προοπτικές του εναλλακτικού τουρισμού, ενώ στην συνέχεια της ανάλυσης ακολουθεί διερεύνηση του νομού Ζακύνθου ως τουριστικός προορισμός για την υπό εξέταση χρονική περίοδο μέσω της Ανάλυσης SWOT. Συνεπώς καταγράφονται τόσο τα δυνατά και αδύναμα στοιχεία όσο και οι ευκαιρίες και οι προοπτικές τουριστικής ανάπτυξης του νομού.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	1
Μέρος Α : Τα χαρακτηριστικά της Ζακύνθου ως τουριστικός προορισμός 2000-2008: Η τουριστική προσφορά και ζήτηση	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η τουριστική προσφορά του νομού Ζακύνθου	4
1.1 Η έννοια της τουριστικής προσφοράς	4
1.2 Γενικά Χαρακτηριστικά του νομού Ζακύνθου	5
1.3 Γεωγραφία του νομού Ζακύνθου	5
1.4 Οικονομία του νομού Ζακύνθου	5
1.5 Ιστορία του νομού Ζακύνθου	8
1.6 Μεταφορικές υποδομές και συγκοινωνίες του νομού Ζακύνθου	10
1.7 Άλλες υποδομές – εξοπλισμός	13
1.8 Καταγραφή των τουριστικών πόρων του νομού Ζακύνθου	16
1.8.1 Φυσικοί και περιβαλλοντικοί πόροι Νομού Ζακύνθου	17
1.8.1.1 Κλιματολογικές συνθήκες	17
1.8.1.2 Φυσικό περιβάλλον	17
1.8.1.3 Χλωρίδα-Πανίδα	18
1.8.1.4 Σπήλαια	19
1.8.1.5 Φυσικές Ομορφιές- Προστατευόμενες περιοχές	20
1.8.1.6 Ακτές- Θάλασσα	24
1.8.2 Πολιτιστικοί και ιστορικοί πόροι Νομού Ζακύνθου	25
1.8.2.1 Αρχαιολογικοί χώροι- Ιστορικά μνημεία	25
1.8.2.2 Μοναστηριακός και εκκλησιαστικός πλούτος	28
1.8.2.3 Μουσεία	30
1.8.2.4 Πολιτιστικές εκδηλώσεις-Ήθη και Έθιμα – Μύθοι – παραδόσεις	34
1.8.2.5 Λογοτεχνία –μουσική-ζωγραφική-αρχιτεκτονική	35
1.8.2.6 Αγροτουριστικοί συνεταιρισμοί- Τοπικά προϊόντα	36
1.8.3 Δυναμικότητα σε καταλύματα	37
1.8.3.1 Ξενοδοχειακό δυναμικό και Κάμπινγκ	37
1.8.3.2 Τουριστικές επιχειρήσεις - Τουριστικοί οργανισμοί	43
1.8.3.3 Εστίαση - Αναψυχή	43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Τουριστική ζήτηση του νομού Ζακύνθου	44
2.1 Η έννοια της τουριστικής ζήτησης	44
2.2 Διανυκτερεύσεις - αφίξεις ημεδαπών και αλλοδαπών τουριστών	44
2.3 Πληρότητα τουριστικά καταλύματα	49
2.4 Εποχικότητα	50
2.5 Κύριες χώρες προέλευσης αλλοδαπών τουριστών	50
2.6 Ικανοποίηση τουριστών – Εναλλακτικές πηγές προορισμών	53
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Η εξέλιξη του τουρισμού στην Ζάκυνθο: Μελέτες περιπτώσεων	55
3.1 Γενικά στοιχεία από 3 ξενοδοχεία: STRADA MARINA, MARGARITA HOTEL, BALCONY HOTEL	55
3.2 Μελέτη περίπτωσης: ALEXANDRA HOTEL	57
3.2.1 Τουριστική προσφορά	58
3.2.2 Τουριστική ζήτηση	61
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Εναλλακτικές μορφές τουρισμού στον νομό Ζακύνθου	68
4.1 Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού στον νομό Ζακύνθου	68

Μέρος Β : Ανάλυση SWOT 70

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Ανάλυση SWOT του Νομού Ζακύνθου ως τουριστικός προορισμός την περίοδο 2000-2008 71

5.1	Γενικά για την ανάλυση SWOT	71
5.2	Τα δυνατά σημεία του Νομού Ζακύνθου	71
5.3	Τα αδύνατα σημεία του Νομού Ζακύνθου	72
5.4	Οι ευκαιρίες του Νομού Ζακύνθου	74
5.5	Οι απειλές του Νομού Ζακύνθου	75

Μέρος Γ : Προοπτικές μελλοντικής τουριστικής ανάπτυξης του Νομού Ζακύνθου 76

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: Προοπτικές μελλοντικής τουριστικής ανάπτυξης Νομού Ζακύνθου 77

6.1	Προοπτικές μελλοντικής τουριστικής ανάπτυξης του Νομού Ζακύνθου	77
-----	---	----

Κεφάλαιο 7: Συμπεράσματα-επίλογος 79

Βιβλιογραφία 83

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Ζαχαράτος (1999) ορίζει τον τουρισμό ως «το σύνολο των σχέσεων και των φαινομένων που απορρέουν από το ταξίδι και την παραμονή προσώπων σε έναν τόπο διαφορετικό του τόπου κύριας και διαρκούς διαμονής και εργασίας τους. Από την άλλη, ο Λαγός (2005) αναφέρει ότι ο τουρισμός αποτελεί ένα πολυπρισματικό οικονομικό και κοινωνικό φαινόμενο, που συμβαίνει όταν τα άτομα αλλάζουν φυσικό περιβάλλον και ρυθμούς ζωής με σκοπό την ικανοποίηση των ψυχοσωματικών τους αναγκών και πνευματικών περιεργειών.

Τα πέντε κύρια συστατικά που συνθέτουν το συνολικό τουριστικό προϊόν είναι τα εξής σύμφωνα με τον Λαγό (2005)

- Τα θέλγητρα του τόπου προορισμού, που μπορεί να είναι φυσικά (τοπίο, ακτές), κατασκευασμένα (ιστορική πόλη), πολιτιστικά (μουσεία, θέατρα) ή κοινωνικά (τρόπος ζωής).
- Οι διευκολύνσεις του τόπου προορισμού, προκειμένου να απολαμβάνουν οι τουρίστες τα θέλγητρά του. Δηλαδή τα καταλύματα, τα εστιατόρια, τα μαγαζιά, τα μέσα μεταφοράς κλπ. Συχνά υπάρχει αλληλοεπικάλυψη μεταξύ θέλγητρων και διευκολύνσεων.
- Η προσπελασιμότητα του τόπου, που σχετίζεται με το πόσο εύκολα, γρήγορα και οικονομικά μπορεί να φτάσει ο τουρίστας στον προορισμό του. Είναι επομένως θέμα συγκοινωνιακής υποδομής και συγκοινωνιακής τεχνολογίας.
- Η εικόνα του τόπου προορισμού, που εκφράζει τις παραστάσεις που διαμορφώνουν οι τουρίστες σχετικά με το τι θα δούν και θα κάνουν εκεί που θα πάνε. Οι εικόνες που διαμορφώνουν οι άνθρωποι αναφορικά με τους ποικίλους τουριστικούς προορισμούς, όταν εκτιμηθούν, αξιολογηθούν και συνδυαστούν με άλλους παράγοντες οδηγούν στη λήψη της ταξιδιωτικής απόφασης. Αντικείμενο του τουριστικού μάρκετινγκ είναι να διατηρεί, τροποποιεί ή αναπτύσσει παραστάσεις, με σκοπό να επηρεάσει τις προσδοκίες των μελλοντικών αγοραστών. Οι εικόνες συγκροτούνται από 3 διαφορετικά, αλλά αλληλεξαρτώμενα στοιχεία – το γνωστικό, το συναισθηματικό και το παρορμητικό. Τέλος,
- η τιμή του τουριστικού προϊόντος, δηλαδή το συνολικό κόστος της μετακίνησης, διαμονής, διατροφής και συμμετοχής σε δραστηριότητες.

Όσον αφορά τις τουριστικές επιχειρήσεις αυτές είναι οικονομικές μονάδες, οι οποίες, στα πλαίσια του κοινωνικού καταμερισμού των έργων, ειδικεύονται στην παραγωγή τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών, συνδυάζοντας τους συντελεστές παραγωγής, με σκοπό κυρίως το κέρδος (Μαυροδόντης, 2009). Το σύνολο των επιχειρήσεων αυτών αποτελούν την τουριστική βιομηχανία ή, καλύτερα, τον τουριστικό τομέα. Αυτός περιλαμβάνει μια ευρύτατη γκάμα επιχειρήσεων και οργανισμών που μαζί με τους άλλους τουριστικούς πόρους (θέλγητρα, μουσεία, υποδομές κ.ο.κ.) συναπαρτίζουν την τουριστική προσφορά. Σχετικά με τις τουριστικές επιχειρήσεις πρέπει να τονιστεί ότι αυτές δεν προσφέρουν αγαθά και υπηρεσίες μόνο στους τουρίστες. Έτσι, επιχειρήσεις που ανήκουν στον τουριστικό τομέα όπως τα ξενοδοχεία, μπορούν να προσφέρουν υπηρεσίες όπως λ.χ. διανυκτερεύσεις, δεξιώσεις, συνέδρια και σε πρόσωπα που δεν είναι τουρίστες. Το ίδιο και περισσότερο αφορά επιχειρήσεις που δεν ανήκουν αποκλειστικά στον τουριστικό τομέα, όπως είναι λ.χ. οι επιχειρήσεις μεταφορών, εστίασης κ.λ.π.

Στα πλαίσια αυτά η παρούσα εργασία στοχεύει στο να διερευνήσει την εξέλιξη του τουρισμού στον Νομό Ζακύνθου την χρονική περίοδο 2000-2008.

Σε μεθοδολογικό επίπεδο η παρούσα εργασία στηρίζεται τόσο στη βιβλιογραφική έρευνα (desk research) όσο και στην εμπειρική. Η θεωρητική προσέγγιση του θέματος στηρίχθηκε στη μελέτη της ελληνικής και διεθνούς βιβλιογραφίας, ενώ το εμπειρικό κομμάτι διεξήχθη μέσω της συλλογής στοιχείων από συνεντεύξεις με τον διευθυντή-ιδιοκτήτη του ξενοδοχείου.

Τέλος και όσον αφορά το περίγραμμα της παρούσας πτυχιακής εργασίας, στο κεφάλαιο 1 διερευνάται αναλύεται η τουριστική προσφορά του νομού η οποία αναδεικνύει την ποικιλία των τουριστικών πόρων της περιοχής (φυσικοί, πολιτιστικοί, ξενοδοχειακό δυναμικό και άλλα).

Στο κεφάλαιο 2 καταγράφεται η τουριστική ζήτηση της περιοχής για την χρονική περίοδο 2000-2008.

Στο 3ο κεφάλαιο μελετάται (περίπτωση μελέτης) το ξενοδοχείο Alexandra μικροοικονομικά (σε όρους τουριστικής ζήτησης και προσφοράς).

Στο κεφάλαιο 4 προσεγγίζεται η προβληματική των εναλλακτικών μορφών τουριστικής ανάπτυξης, ενώ στο 5^ο κεφάλαιο ακολουθεί η διερεύνηση του νομού Ζακύνθου ως τουριστικός προορισμός για την υπό εξέταση χρονική περίοδο μέσω της Ανάλυσης SWOT για την χρονική περίοδο 2000-2008 όπου καταγράφονται αναλυτικά τα δυνατά και αδύνατα σημεία καθώς και οι ευκαιρίες και οι απειλές της Ζακύνθου ως τουριστικός προορισμός.

Στο κεφάλαιο 6 καταγράφονται οι προοπτικές μελλοντικής τουριστικής ανάπτυξης του Νομού Ζακύνθου. Η εργασία αυτή τελειώνει με την παρουσίαση των απαραίτητων συμπερασμάτων.

Μέρος Α :
Τα χαρακτηριστικά της Ζακύνθου ως τουριστικός προορισμός
2000-2008: Η τουριστική προσφορά και ζήτηση

Τα κεφάλαια 1 και 2 του Α' μέρους της παρούσας πτυχιακής εργασίας πραγματεύονται θέματα που άπτονται της τουριστικής εξέλιξης της Ζακύνθου , όπως ο προσδιορισμός της τουριστικής προσφοράς (γενικά στοιχεία, ιστορία, πολιτισμός, αξιοθέατα, μεταφορικές υποδομές, γλωρίδα – πανίδα και άλλα) και της τουριστικής ζήτησης του νησιού (διανυκτερεύσεις, αφίξεις, εποχικότητα ζήτησης και άλλα) κατά την χρονική περίοδο 2000-2008. Επιπρόσθετα, στο κεφάλαιο 2 αναλύονται και συγκεκριμένες μελέτες περιπτώσεων ξενοδοχειακών κλάδων όσον αφορά την τουριστικής τους ζήτηση το 2000-2008.

Κεφάλαιο 1: Η τουριστική προσφορά του νομού Ζακύνθου

Στο κεφάλαιο αυτό αρχικά αναλύεται η έννοια της τουριστικής προσφοράς και οι διακρίσεις της ενώ στην συνέχεια παρατίθενται τα γενικά χαρακτηριστικά του νομού Ζακύνθου (οικονομικά στοιχεία, γεωγραφία και άλλα). Στο τέλος καταγράφονται και αξιολογούνται οι σημαντικότερες συνιστώσες της τουριστικής προσφοράς του νησιού (μεταφορές, καταλύματα, πολιτισμός και άλλα) για την εξεταζόμενη χρονική περίοδο 2000-2008.

1.1 Η έννοια της τουριστικής προσφοράς

Η ανάλυση της προσφοράς του τουριστικού προϊόντος επικεντρώνει το ενδιαφέρον της στον τόπο προορισμού, περιλαμβάνοντας όλα τα στοιχεία τα οποία άμεσα ή έμμεσα επηρεάζουν τον επισκέπτη για την εικόνα που θα σχηματίσει για τον τόπο προορισμού. Ωστόσο, βασικοί παράγοντες που επηρεάζουν την εικόνα που σχηματίζει ο επισκέπτης είναι οι υπηρεσίες ή το προϊόν που προσφέρει ο συγκεκριμένος προορισμός σε συνδυασμό με τα δίκτυα μεταφοράς, τις υποδομές, το περιβάλλον και το εργατικό δυναμικό –αφού αυτοί επηρεάζουν σημαντικά την ποιότητα του προσφερόμενου προϊόντος (Ηράκλειτος, Ιούλιος, 2006).

Αναλυτικότερα, με τον όρο τουριστική προσφορά εννοούμε την <<ποσότητα των τουριστικών προϊόντων (αγαθών και υπηρεσιών) που οι πωλητές είναι διατεθειμένοι να πωλήσουν στην τουριστική αγορά σε συγκεκριμένη τιμή, στη διάρκεια μιας ορισμένης χρονικής περιόδου >>(Λαγός, 2005, σελ 369).

Η τουριστική προσφορά διακρίνεται σε δύο μεγάλες κατηγορίες:

α) την πρωτογενή ή πρωταρχική τουριστική προσφορά, η οποία η περιλαμβάνει τα θέλγητρα, δηλαδή το σύνολο των φυσικών και ανθρώπινων πόρων και καθορίζει σε σημαντικό βαθμό την ελκυστικότητα των τουριστικών προορισμών (Βαρβαρέσος, 2000) και αναφέρεται σε δύο κατηγορίες στοιχείων (Κούτουλας, 2001):

- τα μέσα και της προϋποθέσεις για την πραγματοποίηση (επιλογή) του ταξιδιού στον προορισμό όπως π.χ θάλασσα, ακτές, κλίμα, φυσικό περιβάλλον γενικά, μνημεία, ήθη, έθιμα, κουλτούρα, κοινωνικοοικονομικές συνθήκες στον προορισμό κλπ.
- της διάφορες ποιοτικές παραμέτρους που επιθυμεί ο τουρίστας για την πραγματοποίηση του ταξιδιού του στον προορισμό π.χ εύκολη πρόσβαση στον προορισμό, καλές κλιματολογικές συνθήκες, παρθένα φύση, φιλική συμπεριφορά των κατοίκων κ.α.

β) τη δευτερογενή ή απορρέουσα τουριστική προσφορά η οποία αποτελεί το δυναμικό στοιχείο του τουριστικού συστήματος, το οποίο ενεργοποιεί την τουριστική ζήτηση και προσαρμόζεται στις συνεχόμενες μεταβολές της.

Σύμφωνα με τον Βαρβαρέσο (2000) η δευτερογενής περιλαμβάνει τις γενικές εγκαταστάσεις που αφορούν έργα υποδομής δημόσιους και ιδιωτικούς οργανισμούς που υπάρχουν για τη βελτίωση της ζωής των κατοίκων μιας χώρας αλλά συμβάλλουν και κατά κάποιον τρόπο είναι απαραίτητες για οποιαδήποτε μορφή τουριστικής ανάπτυξης π.χ δίκτυα ύδρευσης, τηλεπικοινωνιών, αεροδρόμια, οδικά δίκτυα, εμπορικά καταστήματα, σούπερ-μάρκετ, αερομεταφορές, ταχυδρομικές υπηρεσίες, κλπ. Επίσης περιλαμβάνει και όλες τις

τουριστικές εγκαταστάσεις όπως τουριστικά καταλύματα, εγκαταστάσεις αναψυχής, γραφεία ταξιδιών, tour operators, της υπηρεσίες συνοδών, διερμηνέων κλπ. καθώς και τα αναμνηστικά και δώρα (Βαρβαρέσος, 2000).

1.2. Γενικά Χαρακτηριστικά του νομού Ζακύνθου

Η Ζάκυνθος, γνωστή διεθνώς και με το όνομα "Τζάντε", ή Φιόρο του Λεβάντε (= Άνθος της Ανατολής) κατά τους Βενετσιάνους, είναι ένα από τα νησιά των Επτανήσων. Είναι το ενδέκατο σε έκταση ελληνικό νησί και το τρίτο (μετά τηνΚεφαλονιά και την Κέρκυρα) και δεύτερο σε πληθυσμό νησί των Ιονίων νήσων¹.

Ο νομός Ζακύνθου έχει πρωτεύουσα την Ζάκυνθο και περιλαμβάνει τους Δήμους: Ζακυνθίων, Λαγανά, Ελατίων, Αρτεμισίων, Αρκαδίων και Αλυκών.

Ο πληθυσμός της Ζακύνθου ανέρχεται σε 40.215 κατοίκους το 2007 (37.647 το 1998) και αντιστοιχεί περίπου στο 0,4% του πληθυσμού της χώρας. Σε ετήσια βάση ο πληθυσμός αυξάνεται, με θετικό πρόσημο στο ποσοστό της φυσικής αύξησης του πληθυσμού (2,5 άτομα ανά 1000 κατοίκους κατά το 2006, 7ο υψηλότερο στη χώρα) που ενισχύεται και με εισροές μεταναστών. Καταλαμβάνει την 7η θέση μεταξύ των 52 νομών της χώρας με 0,6 άτομα/1000 κατοίκους. Η (θετική) αναλογία, πάντως, γεννήσεων / θανάτους βελτιώνεται με συνεχώς αυξητικές τάσεις: 386/353 το 1998 και 507/407 το 2006 (Σωτηρόπουλος, Οκτώβριος, 2008)

1.3. Γεωγραφία του νομού Ζακύνθου

Το σχήμα της Ζακύνθου είναι ακανόνιστο τριγωνικό με το μεν βορειότερο άκρο του νησιού να καταλήγει στο ακρωτήρι Σκινάρι, ενώ στο νότιο-νοτιοανατολικό να σχηματίζεται ο κόλπος του Λαγανά μεταξύ των δύο ακρωτηρίων, Μαραθία δυτικά και Γέρακας, ή Γεράκι, ανατολικά. Μέσα στον κόλπο του Λαγανά υπάρχουν δύο νησιά, το Μαραθωνήσι και το Πελούζο, ενώ 37 ναυτικά μίλια νότια του Λαγανά βρίσκονται οι νήσοι Στροφάδες. Ο κόλπος του Λαγανά, με τη μαγευτική παραλία του, έχει ανακηρυχθεί από το 1999 Εθνικό Πάρκο καθώς είναι τόπος ωοτοκίας της υπό εξαφάνιση χελώνας Καρέττα-Καρέττα. Οι δυτικές ακτές έχουν μήκος περίπου 34 χλμ. είναι βραχώδεις και απότομες σχηματίζοντας πολλές σπηλιές και κολπίσκους. Αντίθετα οι ανατολικές ακτές που βλέπουν προς την Πελοπόννησο και έχουν μήκος 37 χλμ είναι αμμώδεις με όμορφες παραλίες².

1.4 Οικονομία του νομού Ζακύνθου

Ο πρωτογενής τομέας απασχόλησης και ειδικότερα η γεωργία αποτελεί ακόμη σημαντικότερη πηγή εισοδήματος του νησιού μαζί με τον τουρισμό, παρά το γεγονός της μείωσης των αροτραίων εκτάσεων κατά 19,98% εξ αιτίας της διόγκωσης του τουρισμού. Κύριες Καλλιέργειες είναι της ελιάς και του αμπελιού που υποστηρίζει την πλούσια οινική παράδοση της Ζακύνθου. Ένα από τα βασικά αμπελουργικά προϊόντα είναι η μαύρη κορινθιακή σταφίδα. Στη Ζάκυνθο υπάρχουν καλλιεργούμενες ποικιλίες φυτών προσαρμοσμένων στις τοπικές συνθήκες όπως το Ζακυνθινό Πεπόνι, το Ζακυνθινό Νεροκρέμμυδο. Επίσης, έχει αναπτυχθεί μία από τις πλέον μεγάλωσμες φυλές προβάτων στην Ελλάδα το πρόβατο φυλής Ζακύνθου³.

Ο Δευτερογενής τομέας συμμετέχει με μικρότερο ποσοστό στην οικονομία του Νησιού. Ο έντονος τουριστικός χαρακτήρας του Νησιού αποτρέπει ανάλογες δραστηριότητες οι οποίες θα ήταν ρυπογόνες για το Περιβάλλον.

¹ <http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%96%CE%AC%CE%BA%CF%85%CE%BD%CE%B8%CE%BF%CF%82>

² <http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%96%CE%AC%CE%BA%CF%85%CE%BD%CE%B8%CE%BF%CF%82>

³ <http://www.zakynthos.org.gr/geography.htm>

Το μεγαλύτερο ποσοστό των μονάδων του δευτερογενούς τομέα αφορά δύο συγκεκριμένες ομάδες

- τις μονάδες επεξεργασίας μεταποίησης συσκευασίας προϊόντων και
- τις μονάδες που σχετίζονται με την παραγωγή οικοδομικών υλικών ή γενικότερα έχουν σχέση με την οικοδομική δραστηριότητα.

Στην πρώτη ανήκουν τα οινοποιεία, σταφιδεργοστάσια, σφαγεία, τυροκομεία, αλευρόμυλοι κλπ και στην δεύτερη οι μονάδες παραγωγής αμμοχάλικου και έτοιμου σκυροδέματος, τα σχιστήρια πέτρας και μαρμάρου, τα ξυλουργεία, σιδηρουργεία κλπ.

Ο δευτερογενής τομέας εξαιτίας της ανάπτυξης του Τουρισμού εμφανίζει ελαφρώς θετική εξέλιξη, αφού η οικοδομική δραστηριότητα δημιούργησε μια μικρή αύξηση στον τομέα των ορυχείων και αύξηση στον βιοτεχνικό τομέα⁴, ωστόσο όπως φαίνεται και στον ακόλουθο πίνακα, κατέχει μικρή συμμετοχή στην οικονομική δραστηριότητα του νομού.

Πίνακας 1: Διαχρονική μεταβολή της εκατοστιαίας συμμετοχής του δευτερογενούς τομέα στο ΑΕΠ : 2000-2005

Γεωγραφικό Διαμέρισμα	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Ν. ΖΑΚΥΝΘΟΥ	11,8	14,0	12,9	10,6	13,6	12,6
ΠΕΡ. ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	11,8	13,9	13,1	12,5	13,9	13,1
ΕΛΛΑΔΑ	21,0	23,0	22,3	22,6	21,9	22,2

Πηγή:ΕΣΥΕ

Ακόμη, ο τομέας των υπηρεσιών, εκτός από τις υπηρεσίες του δημοσίου τομέα και των συναφών υπηρεσιών (ασφαλιστικά ταμεία κλπ) είναι ανάλογος με το μέγεθος της οικονομίας και του πληθυσμού του νησιού. Το ίδιο ισχύει και για το εμπόριο που κυρίως είναι λιανικό. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται ανάπτυξη υποδομών και δραστηριοτήτων χονδρικού εμπορίου ευρισκόμενου σε συνάρτηση με τις τουριστικές δραστηριότητες. Υπολογίζεται ότι την τελευταία εικοσαετία τα καταστήματα λιανικού εμπορίου στο Νομό Ζακύνθου σχεδόν τριπλασιάστηκαν . Την ίδια περίοδο τα καταστήματα χονδρικού εμπορίου υπολογίζεται ότι υπερδιπλασιάστηκαν⁵.

Ο τριτογενής τομέας είναι ιδιαίτερα αναπτυγμένος κυρίως λόγω της τουριστικής δραστηριότητας – βλέπε και επόμενο πίνακα.

Πίνακας 2: Διαχρονική μεταβολή της εκατοστιαίας συμμετοχής του τριτογενούς τομέα στο ΑΠΠ⁶: 2000-2005

⁴ <http://www.zakynthos.org.gr/geography.htm>

⁵ <http://www.zakynthos.org.gr/geography.htm>

⁶ Ακαθάριστο Περιφερειακό Προϊόν

Γεωγραφικό Διαμέρισμα	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Ν. ΖΑΚΥΝΘΟΥ	78,6	77,6	78,4	80,2	80,1	79,3
ΠΕΡ. ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	82,1	80,2	80,9	81,5	81,9	81,2
ΕΛΛΑΔΑ	72,5	71,2	72,0	71,9	73,4	73,5

Πηγή:ΕΣΥΕ

Αναλυτικότερα στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται σημαντικά οικονομικά μεγέθη ως ποσοστά του ΑΕΠ για την χρονική περίοδο 2000-2005, όπου και πάλι ο τριτογενής τομέας αναδεικνύεται σημαντικός για την οικονομία του νησιού την εξεταζόμενη χρονική περίοδο.

Πίνακας 3: Διάφοροι οικονομικοί δείκτες ως % του ΑΕΠ για τον Νομό Ζακύνθου: 2000-2005

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Ακαθ.Εγχ.Προϊόν, εκατ. ευρώ,εκατ. δρχ. ως 1994	549	613	661	703	804	838
ΓΕΩΡΓΙΑ % ΑΕΠ	9,5041	9,0741	8,5034	8,4261	5,3942	6,2419
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ-ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ % ΑΕΠ	11,3636	15,3704	12,9252	12,0827	11,4799	11,9636
Μεταλλεία - Ορυχεία % ΑΕΠ	0,2066	0,1852	0,1701	0,159	0,1383	0,13
Μεταποίηση % ΑΕΠ	0,2066	1,1111	2,0408	2,0668	1,7981	1,8205
Ενέργεια % ΑΕΠ	1,2397	1,1111	1,3605	1,4308	1,2448	1,4304
Κατασκευές % ΑΕΠ	9,7107	12,963	9,3537	8,4261	8,2988	8,5826
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ % ΑΕΠ	79,1322	75,5556	78,5714	79,4913	83,1259	81,7945
Ξενοδοχεία και εστιατόρια % ΑΕΠ	30,5785	28,7037	26,7007	24,1653	19,917	23,0169

Πηγή:economics.gr (Η επεξεργασία των στοιχείων είναι δική μας)

1.5 Ιστορία του νομού Ζακύνθου

Η ιστορική διαδρομή του νησιού παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον ενώ είναι πλούσια πολιτιστικά και μη. Ενδεικτικά αναφέρουμε τα ακόλουθα⁷:

Το παλιό πολυσύχναστο λιμάνι της Ζακύνθου.

Προϊστορικοί και αρχαίοι χρόνοι

Η πρώτη αναφορά στο νησί γίνεται από τον Όμηρο στα έργα του Ιλιάδα και Οδύσσεια. Λέγεται ότι πήρε το όνομά της από τον Ζάκυνθο, γιο του βασιλιά της Φρυγίας Δάρδανου. Ο Ζάκυνθος με αχαιούς πολεμιστές από την πόλη Ψωφίδα της Αρκαδίας, όπου βασίλευαν τα αδέρφια του, κατοίκησε πρώτος το νησί δίνοντας του το όνομά του. Έχτισε μάλιστα ακρόπολη, πιθανόν στο σημείο όπου βρίσκεται σήμερα το Βενετσιάνικο κάστρο, την οποία και ονόμασε Ψωφίδα. Οι νέοι κάτοικοι λάτρευαν τους Ολύμπιους θεούς, κυρίως τον Απόλλωνα και την Αρτεμη, όπως αποδεικνύεται και από αρχαία νομίσματα που έχουν βρεθεί στο νησί.

Στους Περσικούς πολέμους η Ζάκυνθος δεν έλαβε μέρος. Στον Πελοποννησιακό πόλεμο υποστήριξε την αθηναϊκή συμμαχία και συμμετείχε στην εκστρατεία εναντίον της Σικελίας. Μετά την αποτυχία της εκστρατείας, η αθηναϊκή συμμαχία διαλύεται και η Ζάκυνθος κατακτήθηκε από τους Σπαρτιάτες. Αργότερα θα βρεθεί υπό την κυριαρχία των Μακεδόνων έως ότου κατακτηθεί τελικά από την Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία.

Ρωμαϊκοί και βυζαντινοί χρόνοι

Ο 2ος αιώνας π.Χ. βρίσκει τη Ζάκυνθο υπό Ρωμαϊκή κατοχή. Αρχικά διοικείται από Ρωμαίο κυβερνήτη σύμφωνα με το Ρωμαϊκό δίκαιο, αργότερα όμως οι Ζακυνθινοί αποκτούν κάποια μορφή αυτονομία με την υποχρέωση να πληρώνουν ετήσιο φόρο στη Ρώμη και να παρέχουν ένα συγκεκριμένο αριθμό ανδρών για τις Ρωμαϊκές λεγεώνες.

Παρόλο που πολλές φορές, ιδιαίτερα στην αρχή, προσπάθησαν οι κάτοικοι του νησιού να απαλλαγούν από τη Ρωμαϊκή κηδεμονία δεν ήταν λίγες οι περιπτώσεις όπου συνεργάστηκαν επιτυχώς με τους Ρωμαίους για να υπερασπίσουν το νησί τους από διάφορες επιδρομές, κυρίως πειρατών που εκείνα τα χρόνια λυμαίνονταν τις ακτές της Μεσογείου. Η παρακμή και τελικά η πτώση της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας έδωσαν νέα ώθηση σε διάφορους επίδοξους κατακτητές. Για αρκετές δεκαετίες οι ντόπιοι κάτοικοι βρίσκονταν στο έλεος των

⁷ http://www.zakynthos-net.gr/pag_gr/greek.htm

Γότθων, των Βανδάλων και των Αράβων που με συνεχείς επιδρομές οδήγησαν τους κατοίκους στα όρια της ανέχειας.

Στις αρχές τις 2ης μ.Χ. χιλιετηρίδας, καθώς η Βυζαντινή αυτοκρατορία οδεύει προς την πτώση της, ένα νέο είδος επιδρομέων κάνει την εμφάνισή του. Είναι οι Σταυροφόροι που στο δρόμο για την απελευθέρωση των Αγίων Τόπων δεν χάνουν την ευκαιρία να επιτεθούν στις Βυζαντινές επαρχίες που θα βρεθούν στο δρόμο τους.

Φραγκοκρατία

Στα τέλη του 12ου αιώνα μ.Χ. Φράγκοι επιδρομείς καταλαμβάνουν τα νησιά του Ιονίου και ιδρύουν τις πρώτες στην Ελλάδα Φράγκικες ηγεμονίες. Ιδρύεται έτσι, το 1185, η Παλατινή κομητεία Κεφαλληνίας-Ζακύνθου, που θα διατηρηθεί για τρεις ολόκληρους αιώνες υπό την ηγεμονία της οικογένειας των Ορσίνι αρχικά, των Ανδηγαυών αργότερα και τελικά των Τόκκων.

Το 1479 οι Τούρκοι καταλαμβάνουν και καταστρέφουν τη Ζάκυνθο ενώ ο τελευταίος Τόκκος εγκαταλείπει το νησί ανήμπορος να αντιδράσει στην τουρκική επιδρομή.

Ενετοκρατία

Οι Ενετοί αναγνωρίζοντας τη στρατηγική για την εποχή σημασία της Ζακύνθου και μετά από ένα αξιοθαύμαστο πολεμικό και διπλωματικό παιχνίδι με τους Τούρκους καταλαμβάνουν το νησί το 1485. Η ενετική κατοχή προσφέρει στη Ζάκυνθο τη σταθερότητα και τις ευκαιρίες ανάπτυξης που για αιώνες είχε στερηθεί. Έτσι η Ζάκυνθος μεταβάλλεται σε καταφύγιο για τους υπόλοιπους καταδιωκόμενους Έλληνες και πολύ σύντομα σε ένα κέντρο του Ελληνισμού.

Η ειρήνη που η ισχύς της Βενετίας εξασφαλίζει στο νησί δίνει για πρώτη φορά μετά από αιώνες τη δυνατότητα οικονομικής και πνευματικής άνθησης. Οι κάτοικοι χωρίζονταν σε τρεις τάξεις: στους ευγενείς (nobili), στους αστούς (civili), και το λαό (popolari). Μόνο η τάξη των ευγενών, όσων δηλαδή το όνομα ήταν γραμμένο στη Χρυσή Βίβλο των ευγενών (libro d' oro) είχαν πολιτικά δικαιώματα.

Η στυγνή εκμετάλλευση του λαού από τους ευγενείς οδήγησε στο ρεμπελιό των ποπολάρων, την πρώτη κοινωνική επανάστασή στην ιστορία της νεώτερης Ελλάδας(1628-1632), που τελικά πνίγηκε στο αίμα. Οι Ζακυνθινοί υποδέχτηκαν με ενθουσιασμό τα μηνύματα της Γαλλικής επανάστασης(1789).

Η βενετσιάνικη κυριαρχία λήγει, μετά από τρεις αιώνες, τα τελευταία χρόνια του 18ου αιώνα, με την πτώση της Γαληνότατης Δημοκρατίας και την κατάλυσή της από τα στρατεύματα των Γάλλων Δημοκρατών.

Γάλλοι – Ρωσοτούρκοι και αγγλική προστασία

Στις 4 Ιουλίου του 1797 η τρίχρωμη δημοκρατική σημαία αντικαθιστά στη Ζάκυνθο τη σημαία του Αγίου Μάρκου και οι Ζακυνθινοί υποδέχονται με ενθουσιασμό τις ιδέες για ελευθερία, ισότητα και αδελφότητα.

Η Γαλλική κατοχή κρατά μόλις 15 μήνες. Τον Οκτώβριο του 1798 Ρώσοι και Τούρκοι καταλαμβάνουν τα Ιόνια νησιά, μια κατοχή που διαρκεί δύο σχεδόν χρόνια. Τελικά το 1800 οι δύο δυνάμεις αποφάσισαν την ίδρυση ανεξάρτητου κράτους με το όνομα "Επτάνησος Πολιτεία" υπό την "προστασία" Ρωσίας και Τουρκίας. Η Επτάνησος Πολιτεία, που απετέλεσε το πρώτο ανεξάρτητο Ελληνικό κράτος της σύγχρονης ιστορίας, διήρκεσε επτά χρόνια. Το 1807 γαλλικά στρατεύματα, αυτοκρατορικά αυτή τη φορά, καταλαμβάνουν τα Ιόνια

νησιά. Αλλά ούτε και αυτή η δεύτερη γαλλική κατοχή θα διαρκέσει πολύ. Δύο χρόνια αργότερα, το 1809 ο Αγγλικός στόλος καταλαμβάνει τη Ζάκυνθο.

Η Αγγλική κατοχή (1809-1864) θα είναι και η τελευταία περίοδος κατοχής πριν από την ένωση με την Ελλάδα. Σημαντικά έργα υποδομής εκτελούνται κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου. Κατά το ξέσπασμα, το 1821, της Ελληνικής επανάστασης η Αγγλική διοίκηση θέλοντας να διατηρήσει ουδετερότητα χρησιμοποιεί κάθε μέσο για να αποτρέψει τη συμπάρασταση των κατοίκων των επτανήσων προς την επανάσταση. Παρά τις διώξεις, τις φυλακίσεις και τους απαγχονισμούς οι επτανήσιοι στηρίζουν απροκάλυπτα και ενεργά τους εξεγερμένους Έλληνες.

Μετά την απελευθέρωση από τους Τούρκους και την ίδρυση του Ελληνικού κράτους εμφανίζεται έντονο και το αίτημα της ένωσης των Ιονίων νησιών με την υπόλοιπη Ελλάδα. Παρά τις έντονες αρχικές αντιρρήσεις της η Αγγλία μαζί με τη Γαλλία και τη Ρωσία υπογράφουν στις 5 Ιουνίου του 1863 στο Λονδίνο, συνθήκη σύμφωνα με την οποία η Αγγλία εγκαταλείπει τη θέση της ως προστάτιδας δύναμης των Ιόνιων νησιών. Στις 21 Μαΐου 1864 επισημοποιείται η ένωση των Ιόνιων νησιών με την Ελλάδα.

Πρόσφατα χρόνια

Κατά τη διάρκεια του 2ου παγκοσμίου πολέμου το νησί καταλαμβάνεται αρχικά από Ιταλούς και αργότερα από Γερμανούς. Πολλοί Ζακυνθinoί παίρνουν μέρος στην Αντίσταση που θα οδηγήσει, το 1945, στην απελευθέρωση από τη Γερμανική κατοχή.

Λίγα χρόνια αργότερα το 1953 ένας καταστρεπτικός σεισμός που ακολουθείται από εκτεταμένη πυρκαγιά ισοπεδώνει την πόλη της Ζακύνθου. Χάνονται έτσι ιστορικά κτίρια και εκκλησίες μαζί με τους θησαυρούς που περιέχουν.

Η πόλη ξαναχτίζεται, αυτή τη φορά σύμφωνα με έναν ιδιαίτερα αυστηρό αντισεισμικό κανονισμό, προσπαθώντας συγχρόνως να διατηρήσει κάτι από τον παλιό της χαρακτήρα

1.6. Μεταφορικές υποδομές και συγκοινωνίες του νομού Ζακύνθου

Κρίσιμος παράγοντας ανάπτυξης του τουρισμού είναι ο τομέας των μεταφορών, καθώς εκτός από την εξυπηρέτηση «εσωτερικών», ενδότερων αναγκών επικοινωνίας, προσδιορίζει ή υποστηρίζει την εξωστρέφειά και του νησιού

Α. Κρατικός αερολιμένας Ζακύνθου <<Δ.Σολωμός>>

Η λειτουργία του αεροδρομίου της Ζακύνθου ξεκίνησε το 1972. Στην αρχή η επιβατική κίνηση ήταν μόνο από πτήσεις εσωτερικού, τόν Ιούνιο του 1981 τελείωσε η κατασκευή του νέου επιβατικού σταθμού και το Αεροδρόμιο έγινε Διεθνές εξυπηρετώντας και πτήσεις εξωτερικού⁸.

Το αεροδρόμιο βρίσκεται 6 km από την πρωτεύουσα της Ζακύνθου. Είναι το πέμπτο σε απασχόληση αεροδρόμιο στην Ελλάδα, με πολλούς επισκέπτες κάθε χρόνο.⁹ Οι νυχτερινές πτήσεις έχουν απαγορευτεί, λόγω της χελώνας Caretta Caretta, που κάθε χρόνο γεννά τα αυγά της στις παραλίες της Ζακύνθου.

Οι αποστάσεις από το αεροδρόμιο προς τα θέρετρα της Ζακύνθου¹⁰:

- Αλυκές & Αλυκανάς: 30 λεπτά
- Αργάσι: 15 λεπτά
- Λαγανάς: 5 λεπτά
- Τσιλιβή: 20 λεπτα

Όσον αφορά τις αφίξεις επιβατών στο αεροδρόμιο της Ζακύνθου για την περίοδο 2000-2007, υπάρχει άνοδος μέχρι το 2002, μικρή πτώση, άνοδος μετά το 2004, αλλά το 2007 είχαμε πάλι πτώση. Φυσικά ο αριθμός των 80.000 είναι αυξημένος, αλλά έπειτα από ένα peak των 90,000 και λίγο παραπάνω, είχαμε πάλι πτώση.

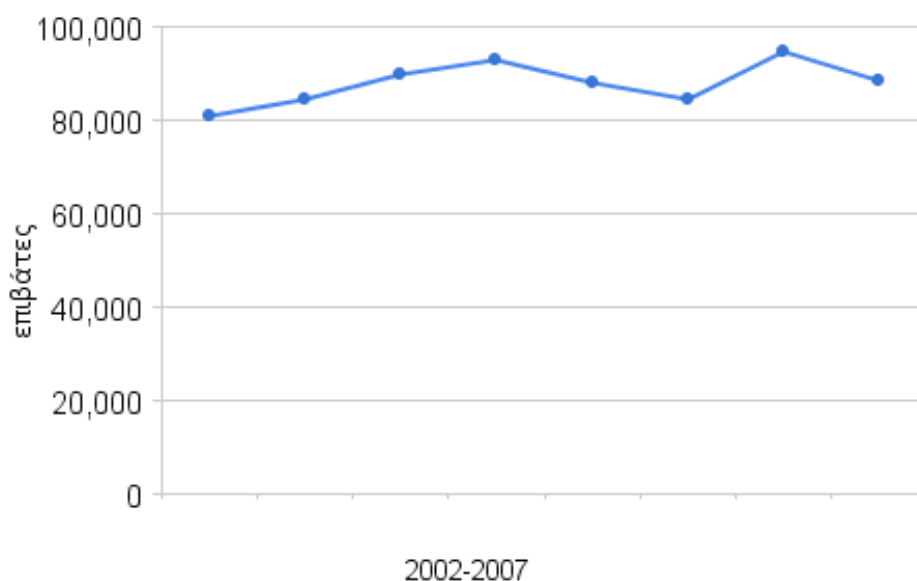
⁸ <http://www.hcaa-eleng.gr/zakinth.htm>

⁹ <http://www.pamediakopes.gr/airports/zante-airport>

¹⁰ http://www.e-zakynthos.com/gr_zakynthos.zante.airport.php

Διάγραμμα 1 : Αφίξεις επιβατών την περίοδο 2000-2007 στο αεροδρόμιο Ζακύνθου

Πηγή:<http://detourproject.wordpress.com/tag/%CE%B6%CE%AC%CE%BA%CF%85%CE%BD%CE%B8%CE%BF%CF%82/>

Β. Ακτοπλοϊκή σύνδεση

Η Ζάκυνθος συνδέεται ακτοπλοϊκά με την Κυλλήνη (Δυτική Πελοπόννησος), όπου τα ferry boats αναχωρούν καθημερινά τρεις φορές τη μέρα και το ταξίδι διαρκεί μία ώρα περίπου. Η Ζάκυνθος συνδέεται επίσης από το λιμάνι του Αγίου Νικολάου, στις Βολίμες, με την Κεφαλονιά, με συχνά δρομολόγια κατά τους καλοκαιρινούς μήνες που διαρκούν 1 ώρα. Τέλος, υπάρχει απευθείας ακτοπλοϊκή σύνδεση με την Ιταλία, συγκεκριμένες μέρες της εβδομάδας¹¹.

Γ. ΚΤΕΛ

Το ΚΤΕΛ στο νησί της Ζακύνθου βρίσκεται κοντά στο λιμάνι και είναι πολύ καλά οργανωμένο. Οι περιοχές που εξυπηρετούνται από την πρωτεύουσα του νησιού είναι: Αργάσι, Βασιλικός, Πόρτο-Ρόμα, Λίμνη Κερί, Αλυκές, Βολίμες, Άγιος Νικόλαος, Λαγανάς, Τσίλιβι, Αλικανάς, Κυψέλη και πολλές άλλες¹². Τέλος, τα λεωφορεία του ΚΤΕΛ εκτελούν καθημερινά δρομολόγια για το λιμάνι της Κυλλήνης όπου από εκεί υπάρχει άμεση ανταπόκριση φεριμπότ για Ζάκυνθο¹³

Δ. Οδικό δίκτυο

Το οδικό δίκτυο που συνδέει τους οικισμούς της Ζακύνθου χαρακτηρίζεται κυρίως από δευτερεύον επαρχιακό δίκτυο με εξαίρεση τον οδικό άξονα Ζακύνθου-Κερίου στην Ζάκυνθο που έχει ενταχθεί στο εθνικό οδικό δίκτυο (ΠΕΠ Ιονίων Νήσων, 2006)

¹¹ <http://www.pamediakopes.gr/DestinationGuides/zante/zante-transportation-guide-gr.asp>

¹² <http://www.pamediakopes.gr/DestinationGuides/zante/zante-transportation-guide-gr.asp>

¹³ http://www.zakynthos-net.gr/pag_gr/pag_gr/info_gr/entr_gr.htm

Τέλος η συγκοινωνία μέσα στην πόλη διεξάγεται με ένα αστικό λεωφορείο, ενώ η σύνδεση με την περιφέρεια του νομού διεξάγεται μέσω των λεωφορείων του ΚΤΕΛ, η οποία μέχρι στιγμής κρίνεται ανεπαρκής σε βαθμό που ο επισκέπτης κρίνεται αναγκαίο να φροντίσει για χρησιμοποίηση δικού του ή ενοικιασμένου μεταφορικού μέσου. Ο παρακάτω πίνακας παραθέτει στατιστικά στοιχεία για τις συγκοινωνίες επικοινωνίες του νομού Ζακύνθου για την χρονική περίοδο 2000-2005.

Πίνακας 4: Επικοινωνίες –Συγκοινωνίες στον Νομό Ζακύνθου

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Επιβατ. αυτοκίνητα IX σε κυκλοφορία	9467	10446	11437	12143	12937	13666
Εγγραφές καινούριων επιβατικών IX	1244	1193	1264	1066	1158	1037
Ταξί σε κυκλοφορία	104	104	104	104	104	104
Λεωφορεία σε κυκλοφορία	58	54	49	48	44	47
Φορτηγά σε κυκλοφορία	4155	4318	4420	4525	4649	4787
Τροχαία ατυχήματα	51	86	72	39	54	70
Επιβατ. αυτοκίνητα IX ανά 100 κατοίκους	24,63504	26,90742	28,9559	30,26217	32,27311	34,1539
Τροχαία ατυχήματα ανά 1000 κατοίκους	1,327123	2,215239	1,822877	0,971938	1,347104	1,749431

Πηγή: economics.gr (Η επεξεργασία των στοιχείων είναι δική μας)

1.7. Άλλες υποδομές – εξοπλισμός

Α. Ύδρευση

Παρά τον υψηλό δείκτη βροχοπτώσεων ο νομός Ζακύνθου παρουσιάζει σοβαρή ανεπάρκεια σε υδάτινους πόρους, η οποία οφείλεται σε γεωλογικά κυρίως αίτια. Σύμφωνα με στοιχεία μελέτης του ΙΓΜΕ στην Ζάκυνθο καλύπτονται πλήρως οι σημερινές ανάγκες (η δυνατότητα άντλησης από 11 γεωτρήσεις ανέρχεται σε 4,0 εκατ. κυβικά μέτρα ετησίως), ενώ η άρδευση γίνεται από υποβαθμισμένα νερά. (ΠΕΠ Ιονίων Νήσων, 2006).

Β. Επεξεργασία Απορριμμάτων

Η αποκομιδή και διάθεση των απορριμμάτων γίνεται ανάλογα με την υποδομή των Ο.Τ.Α του νομού. Ορισμένοι δήμοι διαθέτουν υπηρεσία καθαριότητας με προσωπικό και μηχανολογικό εξοπλισμό, άλλοι δημοπρατούν ετησίως τη συλλογή και απόρριψη των απορριμμάτων ενώ σε ελάχιστα διαμερίσματα το πρόβλημα αντιμετωπίζεται ατομικά από τους κατοίκους. Το πρόβλημα είναι ιδιαίτερα οξύ αφού η απόρριψη των απορριμμάτων γίνεται ανεξέλεγκτα.

Γ. Ηλεκτρική ενέργεια -τηλεπικοινωνίες-υπηρεσίες

Όλος ο νομός ηλεκτροδοτείται χωρίς προβλήματα ενώ θεωρείται ιδιαίτερα αναπτυγμένο και το δίκτυο των τηλεπικοινωνιών. Στο νομό παρέχεται πληθώρα υπηρεσιών που σχετίζονται με την εξυπηρέτηση των πολιτών της ταχυδρομεία, τράπεζες, δημόσιες υπηρεσίες, φαρμακεία.

Πίνακας 5 : Ηλεκτρικό ρεύμα (σε MWh) στον νομό Ζακύνθου 2000-2005

ΗΛΕΚΤΡΙΚΟ ΡΕΥΜΑ (σε MWh)	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Συνολική κατανάλωση ηλεκτρ.ρεύματος	124666	134621	149049	164932	171890	182954
Οικιακή χρήση ηλεκτρικού ρεύματος	46296	48309	53661	58536	59729	62496
Εμπορική χρήση	65135	73014	81362	92075	95181	101316
Βιομηχανική χρήση ηλεκτρ. ρεύματος	5068	5555	5857	5411	5784	5854
Γεωργική χρήση	962	882	946	695	1446	1036
Δημόσιες αρχές	3343	3399	3901	4668	5205	6117
Φωτισμός οδών	3232	3462	3322	3547	4545	6135

Κατανάλωση οικ. ρεύματος ανά κάτοικο, χιλ. KWh	1204,715	1244,372	1358,575	1458,805	1490,021	1561,892
---	----------	----------	----------	----------	----------	----------

Πηγή: economics.gr (Η επεξεργασία των στοιχείων είναι δική μας)

Ε. Υγειονομικές υπηρεσίες

Στο νησί λειτουργεί το Γενικό Νοσοκομείο Ζακύνθου Άγιος Διονύσιος στην περιοχή Περιβόλα με ιατρικές, νοσηλευτικές υπηρεσίες καθώς και με τακτικά εξωτερικά ιατρεία, ένα Κέντρο Υγείας στο Καταστάρι και δυο Αγροτικά ιατρεία στον Άγιο Λέοντα και στο Μαχαϊράδο¹⁴. Ωστόσο, το βασικό μειονέκτημα των υποδομών υγείας και πρόνοιας είναι ότι δεν είναι οργανικά ενταγμένες σε ένα πλήρες πρόγραμμα πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας φροντίδας για την υγεία, το οποίο να καλύπτει τις αυξημένες ανάγκες του ιδιόμορφου, νησιωτικού χώρου κατά τους θερινούς μήνες, λόγω της τουριστικής κίνησης (ΠΕΠ Ιονίων Νήσων, 2006). Στον τομέα της Πρόνοιας απαιτούνται ακόμα έργα υποδομών για μειονεκτούντα άτομα και κοινωνικές ομάδες. Τέλος, ο παρακάτω πίνακας παραθέτει δείκτες υγείας για το νησί της Ζακύνθου, όπου παρατηρούμε ότι μέχρι τουλάχιστον το 2005 δεν υπήρχαν ιδιωτικές κλινικές στο νησί

Πίνακας 6: Δείκτες Υγείας για τον νομό Ζακύνθου

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Κλίνες θεραπευτηρίων	113	113	123	113	123	123
Αριθμός δημόσιων νοσοκομείων	1	1	1	1	1	1
Αριθμός ιδιωτικών κλινικών	-	-	-	-	-	-
Κλίνες ιδιωτικών κλινικών	-	-	-	-	-	-
Ημέρες νοσηλείας	-	-	29944	26880	27016	-
Αριθμός ιατρών	114	112	119	130	124	130
Αριθμός οδοντιάτρων	23	20	21	21	21	21
Φαρμακεία	22	-	-	-	28	28

¹⁴ <http://www.e-database.gr/>

Αριθμός ιατρών ανά 1000 κατοίκους	2,951609	2,86028	3,012811	3,239795	3,093349	3,248944
--	----------	---------	----------	----------	----------	----------

Πηγή: economics.gr (Η επεξεργασία των στοιχείων είναι δική μας)

Ζ. Αποχέτευση-Καθαριότητα-Υδρευση

Στη Ζάκυνθο υπό τον Σύνδεσμο Καθαριότητας Δήμων ν. Ζακύνθου λειτουργεί ΧΥΤΑ στη θέση Βύθακα- Γρυπαρέικα της πρώην Κοινότητας Βασιλικού, που εξυπηρετεί όλο το νησί και θεωρείται κορεσμένος. Τέλος, στη Ζάκυνθο λειτουργεί το Κέντρο Ανακύκλωσης Νομού Ζακύνθου, το οποίο διαχειρίζεται κυρίως χαρτί και γυαλί. (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδος, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων 2007-2013)

Το πρόβλημα της αποχέτευσης παραμένει έντονο στην πόλη της Ζακύνθου αν και τα τελευταία χρόνια τα έργα που έχουν υλοποιηθεί έχουν αμβλύνει σημαντικά το πρόβλημα και ήδη υπάρχουν εγκαταστάσεις βιολογικών καθαρισμών λυμάτων στην πρωτεύουσα του νομού (ΠΕΠ Ιονίων Νήσων, 2006).

Ο Νομός Ζακύνθου υδρεύεται αποκλειστικά με γεωτρήσεις (κυρίως στο Κερί) και παρουσιάζει το σοβαρότερο πρόβλημα επάρκειας και ποιότητας νερού (υφάλμυρο) στην Περιφέρεια. Το ποσοστό των ΟΤΑ που αντιμετωπίζει σχετικό πρόβλημα, το οποίο είναι εντονότερο κατά την διάρκεια του καλοκαιριού και ιδιαίτερα στις περιοχές που βρίσκονται σε υψόμετρο, είναι ιδιαίτερα υψηλό και ανέρχεται σε 66%. (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδος, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων 2007-2013)

1.8 Καταγραφή των τουριστικών πόρων του νομού Ζακύνθου

Οι τουριστικοί πόροι μιας περιοχής είναι όλα τα εν δυνάμει στοιχεία που βρίσκονται στην περιοχή και μπορούν να χρησιμοποιηθούν ή να καταναλωθούν από τουριστικές δραστηριότητες.

Οι Κοκκώσης και Τσάρτας, (2001), διακρίνουν τους τουριστικούς πόρους στις ακόλουθες κατηγορίες :

α) Φυσικοί και περιβαλλοντικοί πόροι:

Καλύπτουν ορισμένα από τα βασικότερα κίνητρα της τουριστικής ζήτησης. Ο πλούτος, τα χαρακτηριστικά, η διαχείριση και η προστασία τους αποτελούν σημαντικές παραμέτρους καθορισμού της τουριστικής ζήτησης και βάση για οργανωμένα ταξίδια διακοπών καθώς και για ταξίδια ειδικών μορφών τους για παράδειγμα ο αγροτουρισμός και ο οικοτουρισμός.

β) Πολιτιστικοί και ιστορικοί πόροι:

Αποτελούν το σύνολο των επιτευγμάτων του ανθρώπινου πολιτισμού και πνεύματος και καλύπτουν την ανάγκη των ανθρώπων για επικοινωνία, ανάπτυξη της κουλτούρας, του πνεύματος και της γνώσης. Αποτελούν εξίσου με τους φυσικούς πόρους κίνητρα για την τουριστική ζήτηση τόσο μαζικών όσο και ειδικών μορφών τουρισμού.

γ) Υποδομές, ανωδομές και υπηρεσίες.

Αποτελούν τη βάση στήριξης του τουριστικού τομέα της περιοχής. Το εύρος η ποιότητα, η εξειδίκευση και η αποτελεσματική διαχείριση αναδεικνύονται σε παράγοντες καθορισμού των ποιοτικών και ποσοτικών χαρακτηριστικών της τουριστικής προσφοράς.

δ) Ειδικές υποδομές.

Αποτελούν σύνθετους φυσικούς και ανθρωπογενείς πόρους και καθορίζουν εκτός από την προσφορά και τα κίνητρα της ζήτησης. Είναι ιδιαίτερα σημαντικοί για την ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού, όπως για παράδειγμα ο ιαματικός τουρισμός, ο μορφωτικός τουρισμός, ο συνεδριακός τουρισμός κ.α.

1.8.1 Φυσικοί και περιβαλλοντικοί πόροι Νομού Ζακύνθου

1.8.1.1 Κλιματολογικές συνθήκες

Το κλίμα της Ζακύνθου είναι θαλάσσιο μεσογειακό. Η μέση ετήσια θερμοκρασία είναι 18,9°C, τον Ιανουάριο που είναι και ο ψυχρότερος μήνας, παρουσιάζει μέση τιμή 11,2°C, και τον Ιούλιο, τον θερμότερο μήνα, 26,1°C.

Οι χειμώνες είναι ήπιοι και τα καλοκαίρια δροσερά. Το ετήσιο θερμομετρικό εύρος είναι λίγο κατώτερο των 15°C. Η σχετική υγρασία του αέρα, κυμαίνεται στους 70 βαθμούς και είναι μικρότερη από των Κυκλάδων, που βρίσκονται στο ίδιο γεωγραφικό πλάτος. Η νέφωση, με μέση ετήσια τιμή 3,2 είναι από τις πιο μικρές της χώρας, ενώ η ηλιοφάνεια ανέρχεται σε 296 ημέρες και είναι η δεύτερη στην Ελλάδα μετά τα Δωδεκάνησα. Η βροχή είναι άφθονη, έχει μέσο ετήσιο ύψος 1.150 χιλιοστά, εξαιτίας των νεφώσεων που κινούνται από τα δυτικά προς τα ανατολικά και των συχνών υγρών ανέμων του νότιου τομέα. Το χιόνι είναι σπάνιο και δεν διατηρείται περισσότερο από 12 ημέρες, ενώ συχνές είναι οι καταγίδες και το χαλάζι, ιδιαίτερα τους μήνες από τον Οκτώβριο έως τον Φεβρουάριο. Κατά τους ψυχρούς μήνες επικρατούν οι νοτιοδυτικοί άνεμοι και κατά τους θερινούς μήνες, ιδιαίτερα από τον Μάιο έως τον Σεπτέμβριο επικρατούν οι βορειοδυτικοί (μελέμια) σε ολόκληρη την περιοχή του Ιονίου¹⁵.

1.8.1.2 Φυσικό περιβάλλον

Το ήπιο Μεσογειακό κλίμα σε συνδυασμό με την μεγάλη σχετικά βροχόπτωση και ηλιοφάνεια κάνουν το νησί καταπράσινο και του προσφέρουν τη δυνατότητα να διαθέτει πλούσια χλωρίδα, που λόγω της απομόνωσης είναι και σχετικά σπάνια. Το νησί διαθέτει δάση πεύκου, πλούσια βλάστηση και μεγάλες καλλιεργημένες εκτάσεις με ελιές, αμπέλια σταφίδας και κρασιού, σπυροφόρων δένδρων, και έτσι δικαιολογεί τον χαρακτηρισμό που του εδόθη από τους Ενετούς σαν "Άνθος της ανατολής" (Fioro di Levante).

Τα δάση της Ζακύνθου επισκέπτονται κατά τις μεταναστευτικές περιόδους πλήθος αποδημητικών πουλιών, όπως χελιδόνια και προπάντων τρυγόνια, μπεκάτσες και τσίγλες.

Το φυσικό περιβάλλον του νησιού συμπληρώνεται και ολοκληρώνεται από τους παράκτιους και θαλάσσιους σχηματισμούς. Έτσι η Δυτική ακτή είναι βραχώδης και απότομη, ενώ οι Ανατολικές και Νότιες ακτές είναι ήρεμες και αμμώδεις. Ειδικά στις νότιες ακτές επικρατούν οι αμμοθίνες και η παραλία αποτελεί το βιότοπο της θαλάσσιας χελώνας Καρέττα -Καρέττα. Οι δυτικές ακτές είναι ο βιότοπος της φώκιας Monachous - Monachous και φυσικά είναι πλούσιες σε θαλάσσια χλωρίδα και πανίδα λόγω της βραχώδους σύστασης και των μεγάλων βαθών που σχηματίζονται¹⁶.

¹⁵ <http://www.kpezakyn.gr/press-release.php?id=kairos-zakynthos>

¹⁶ <http://www.kpezakyn.gr/zakynthos.php>

1.8.1.3 Χλωρίδα-Πανίδα

Στην Ζάκυνθο υπάρχει αφθονία όμορφων λουλουδιών, με ποικίλα χρώματα και θαυμάσια μυρωδιά στη Ζάκυνθο. Από τα πιο γνωστά είναι η βουκαμβίλια και τα τριαντάφυλλα. Εκτός από τα λουλούδια το νησί είναι πλούσιο και σε άλλους τύπους χλωρίδας, κάποια βότανα (ειδικά βασιλικό, άνηθο, μαϊντανό και δεντρολίβανο) και πολυάριθμες ποικιλίες δέντρων: συκιές, λεμονιές, πορτοκαλιές, αμυγδαλιές, καρυδιές, ελιές, ροδιές και σταφύλια. Ακόμη, το χώμα του νησιού είναι πολύ καλής ποιότητας, πλούσιο σε θρεπτικές ουσίες και έτσι η χλωρίδα αναπτύσσεται και αυξάνεται εύκολα.

Όσον αφορά την πανίδα της περιοχής η διασημότερη άγρια φύση που συνδέεται με τη Ζάκυνθο είναι οι χελώνες *Caretta Caretta* και οι φώκιες *Μονάχους Μονάχους*, εντούτοις υπάρχει μια ολόκληρη σειρά από ζώα που κατοικούν σε αυτό το νησί.

Η *caretta-caretta* εμφανίστηκε στη γη, με τη σημερινή της μορφή εδώ και 80 εκατομμύρια χρόνια. Στα περισσότερα μέρη του κόσμου το βάρος της φτάνει τα 140 κιλά και το μήκος του καβουκιού της τα 124 cm. Η μεσογειακή *caretta-caretta* είναι αρκετά μικρότερη, το μήκος του καβουκιού της δεν ξεπερνά το 1m και το πλάτος της φτάνει τα 90 cm. Η σημαντικότερη παραλία για την καρέττα σ' όλη τη Μεσόγειο βρίσκεται στα Σεκάνια της Ζακύνθου¹⁷ καθώς και οι παραλίες Μαραθονήσι, ανατολικός Λαγανάς, Καλαμάκι, Δάφνη και Γέρακας. Το Μαραθονήσι είναι ακατοίκητο, έχει απαγορευτεί η οποιαδήποτε οικοδόμηση και επιτρέπονται σε αυτό εκδρομές μόνο κατά τη διάρκεια της ημέρας. Ειδικότερα στα Σεκάνια, τη σημαντικότερη παραλία ωτοκίας της Καρέττα Καρέττα σε ολόκληρη τη Μεσόγειο, το 1994 το WWF Ελλάς αγόρασε τα 300 στρέμματα γης που περικλείουν την παραλία, απαγόρευσε την οποιαδήποτε πρόσβαση και επιτρέπει μόνο την επιστημονική έρευνα¹⁸. Τα τελευταία χρόνια έχει δημιουργηθεί το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο με αποκλειστικό στόχο την προστασία αυτής. Επίσης στις απόκρημνες δυτικές ακτές του νησιού ζει και αναπαράγεται η φώκια *Monachus-Monachus* που και αυτή προστατεύεται από την ελληνική νομοθεσία.

Επίσης, τα δάση της Ζακύνθου επισκέπτονται κατά τις μεταναστευτικές περιόδους πλήθος αποδημητικών πουλιών, όπως χελιδόνια και προπάντων τρυγόνια, μπεκάτσες και τσίχλες, ενώ από τα κατοικίδια, τις γάτες και τα σκυλιά, στα ζώα για τη γεωργική χρήση όπως τα κοτόπουλα, τα πρόβατα, τα κατσίκια, τις αγελάδες, τα γουρούνια, τα γαϊδουράκια και τα άλογα, καθώς επίσης και πουλιά, πεταλούδες και συμπεριλαμβανομένων των άγριων ζώων - η Ζάκυνθος είναι ένας παράδεισος για τη χλωρίδα και την πανίδα. Τέλος, η πανίδα είναι

¹⁷ http://www.horc.gr/print.php?thema_id=6&id=53&lang=1

¹⁸ http://ecozone.com/gr/ecology_Zakynthos_Info

πλούσια σε είδη αλλά σαφώς περιορισμένη σε πληθυσμό, λόγω της μικρής έκτασης και της υπερεκμετάλλευσης.

1.8.1.4. Σπήλαια

Τα έντονα γεωλογικά φαινόμενα της περιοχής έχουν δημιουργήσει αρκετά αξιόλογα θαλάσσια σπήλαια. Τα πιο αξιόλογα από αυτά είναι¹⁹:

- Το μπλε σπήλαιο το οποίο βρίσκεται στο ακρωτήριο Σκινάρι, κοντά στο χωριό Κορίθι, στη θέση *Άσπρος Βράχος* ή *Κρημνός*. Το σπήλαιο ανακαλύφθηκε το έτος 1897. Στη θέση Κρημνός απολαμβάνουμε τις δύο αίθουσες του σπηλαιίου που συγκοινωνούν μεταξύ τους. Τα νερά του έχουν ένα εκπληκτικής διαύγειας και χρώματος νερό. Το ύψος των αιθουσών αγγίζει τα 4 μέτρα και το άνοιγμα τα 6 μέτρα. Υπάρχει δυνατότητα για επίσκεψη στο εσωτερικό με ειδικά σκάφη. Ο βυθός αντανακλά ένα φωσφορίζον χρώμα. Η επίσκεψη γίνεται με καΐκια από την παραλία Αλυκών, από το λιμάνι της Ζακύνθου και από άλλα σημεία. Είναι από τα πιο σημαντικά αξιοθέατα του νησιού της Ζακύνθου.

- Το γαλάζιο σπήλαιο Ξύγκια. Το σπήλαιο αυτό βρίσκεται μετά τις Αλυκές, κοντά στον οικισμό Κορώνη. Έχει υπέροχα διάφανα νερά, με έντονη μωβωδιά υδρόθειου. Η θάλασσα σε αυτό το σημείο χρωματίζεται με άσπρες ανταύγειες. Η επίσκεψη γίνεται από λιμάνια και όρμους της περιοχής με καΐκια και άλλα σκάφη.

¹⁹ http://www.alfastar.info/share/app_info/sight_details.php?lang_code=el&charset=iso-8859-7&domain_encoded=zakynthosguide.info&web_site_encoded=alfastar.info&domain_pair_encoded=zakynthos.biz&HierarchyLevel=LevelPrefecture&HierarchyLevelID=31&RegionID=3&PrefectureID=31&ProvinceID=0&category=100&subcategory=135&ObjID=234&back_url=L3NoYXJIL2FwcF9pbmZvL3NpZ2h0cy5waHA/bGFuZ19jb2RlPWVsJmNoYXJzZXQ9aXNvLTg4NTktNyZkb21haW5fZW5jb2RlZD16YWt5bnRob3NndWlkZS5pbmZvJndlY19zaXRlX2VuY29kZWQ9YWxmYXN0YXluaW5mbyZkb21haW5fcGFpc19lbnNvZGVkPXPph a3ludGhvcy5iaXomSGllcmFyY2h5TGv2ZWw9TGv2ZWwQcmVmZWNoXJlJkhpZXJhcmNoeUxldmVsSU Q9MzEmUmVnaW9uSUQ9MyZQcmVmZWNoXJlSUQ9MzEmUHJvdmluY2VJRd0wJmFjdGlvbj1uYXRlc mFsX3NpZ2h0cw==

1.8.1.5 Φυσικές Ομορφιές- Προστατευόμενες περιοχές

Μυζήθρες

Πρόκειται για δύο μεγάλους βράχους κωνικού σχήματος, που ξεπροβάλλουν από τη θάλασσα και έχουν το κατάλευκο χρώμα του τοπικού τυριού μυζήθρα και για αυτό το λόγο τους δόθηκε το όνομα αυτό. Βρίσκονται στις ακτές της περιοχής Κερί και μπορεί να τις δει κανείς από το φάρο του Κερίου. Η βλάστηση, τα απόκρημνα βράχια, τα καταγάλανα νερά, το απέραντο του Ιονίου θα σας ταξιδέψουν και θα σας συντροφεύουν αργότερα, ως ένα από τα καλύτερα τοπία της Ζακύνθου. Να αναφέρουμε ότι το σημείο ανοιχτά των Μυζηθρών είναι ένα από τα πιο βαθιά της μεσογείου. Το σημείο ονομάζεται «Πηγάδι των Οινουσών» και έχει βάθος, περίπου 4500 μέτρα.

Σταυρός του Σχίζα

Πρόκειται για ένα σταυρό μεγάλων διαστάσεων, που κατασκευάστηκε με τσιμέντο. Βρίσκεται στο βουνό Σχίζα, κοντά στο χωριό Καμπί. Συμβολίζει τους πεσόντες κατά τη διάρκεια των δεινών που πέρασε η χώρα κατά τον β' παγκόσμιο πόλεμο. Ο Σταυρός του Σχίζα φαίνεται από χιλιόμετρα μακριά, λόγω του μεγέθους του. Η θέα από το σημείο αυτό είναι καταπληκτική.

Πέτρινο Πάρκο ΑΣΚΟΣ²⁰

Είναι ένας οροθετημένος χώρος 500 στρεμμάτων από τα οποία ο επισκέπτης περιηγείται στα 100 από αυτά. Τα υπόλοιπα χρησιμοποιούνται για την ελεύθερη βοσκή των ζώων του πάρκου για την παραγωγή ζωοτροφών, χωρίς λιπάσματα και άλλα χημικά, και για την καλλιέργεια διαφόρων οπωροφόρων δένδρων με στόχο την παραγωγή ανόθευτων προϊόντων όπως μαρμελάδες, γλυκά, κ.α. Μέσα σε αυτό το χώρο ο επισκέπτης έχει την δυνατότητα να συναντήσει όλη την χλωρίδα και την πανίδα της Ζακύνθου, 200.000 περίπου αυτοφυή φυτά, θάμνους και δένδρα, (μερικά από αυτά τα δένδρα έχουν ηλικία πολλών αιώνων όπως ελιές που έχουν φυτευτεί τουλάχιστον 600 χρόνια πριν). Έτσι ακριβώς όπως τα χωροθέτησε η μητέρα φύση, αλλά και πολλές γενιές ανθρώπων. Ταυτόχρονα μέσα σε αυτό το χώρο θα δείτε τους «φυσικούς του κατοίκους» εκατοντάδες ζώα που ζουν ελεύθερα στις φυσικές τους συνθήκες από άγρια γεράκια, πολλών ειδών πτηνά αμφίβια ευφάνταστα έντομα και όλων των ειδών τα αυτόχθονα ζώα.

Με την πάροδο του χρόνου και την απόκτηση της απαραίτητης εμπειρίας και γνώσης το πάρκο έχει αναπτύξει και την εμφύτευση δένδρων από άλλες περιοχές εκτός νησιού, π.χ. μηλιές, βερικοκιές, ακτινίδια, κ.α. τα οποία ανταποκρίθηκαν θετικά στις εδαφολογικές και κλιματολογικές συνθήκες του νησιού. Επίσης κατά των παραπάνω τρόπο φιλοξενεί πλέον και ζώα που μέχρι τώρα δεν συναντούσαμε στο νησί, π.χ. σκίουρους, τσιντσιλά, αφρικάνικα μίνι γιδοπρόβατα, ρακούν από την βόρεια Αμερική και άλλα. Επίσης στο παρκο υπάρχουν τα απειλούμενα με εξαφάνιση άρα και προστατευμένα ελάφια πλατόνια, τα οποία απολαμβάνουμε να κινούνται σε όλα τα μήκη και πλάτη του. Στους χώρους του πάρκου υπάρχουν 400 περίπου πετροκατασκευές σε διαφορετικά επίπεδα, για την συγκράτηση των χωμάτων, παλιά πετρόκτηστα οικήματα (στάβλοι, αποθήκες) στέρνες (αποθήκες νερού) φτιαγμένες μέσα στα βράχια πριν από 600 περίπου χρόνια, και διάφορες πετροζυλοσυνθέσεις, (όπως το πέτρινο μονοπάτι) που εναρμονίζονται απόλυτα με το περιβάλλον.

²⁰ <http://www.askosstonepark.gr/gr/zakynthos.askos.stone.park.php>

Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο²¹

Το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου (Ε.Θ.Π.Ζ.) ιδρύθηκε με σκοπό την προστασία και διατήρηση των ενδιατημάτων ζώων και φυτών που αποτελούν σημαντικότερη φυσική κληρονομιά τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Η διαφύλαξη της φυσικής κληρονομιάς και η διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας της θαλάσσιας και παράκτιας έκτασης του κόλπου του Λαγανά καθώς και όλων των νησίδων του νομού Ζακύνθου με την παράλληλη ανάπτυξη δραστηριοτήτων που εναρμονίζονται με την προστασία της φύσης αποτελούν την κύρια μέριμνα του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου.

Στα όρια του Ε.Θ.Π.Ζ. βρίσκεται ένας από τους πιο σημαντικούς βιότοπους αναπαραγωγής της θαλάσσιας χελώνας *Caretta caretta* στη Μεσόγειο. Επίσης περιλαμβάνονται σημαντικοί βιότοποι της μεσογειακής φώκιας *Monachus monachus*, της μεταναστευτικής ορνιθοπανίδας, της ενδημικής χλωρίδας καθώς και οικότοποι ευρωπαϊκού και μεσογειακού ενδιαφέροντος όπως των συστημάτων αμμοθινών και αλόφιλης βλάστησης και τα υποθαλάσσια λιβάδια του φυτού *Posidonia oceanica*.

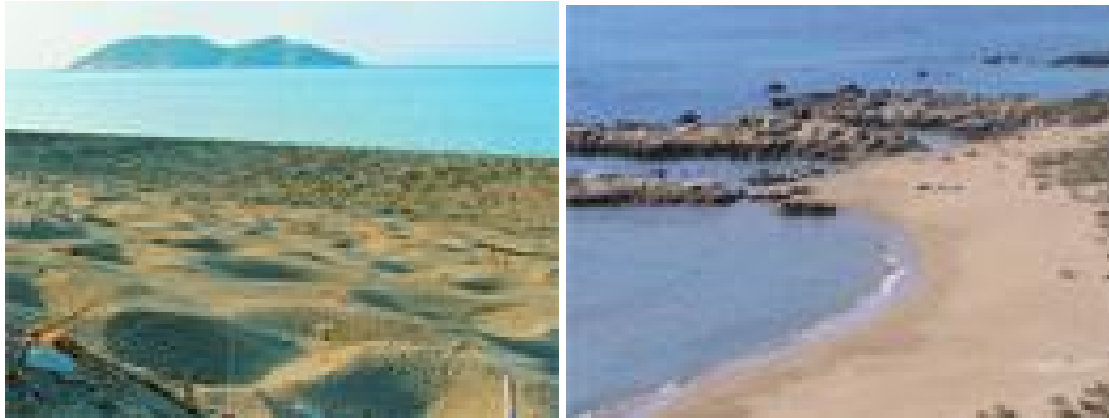
Επίσης, στους στόχους του Ε.Θ.Π.Ζ περιλαμβάνεται η ανάπτυξη συμβατών με τις παραπάνω δραστηριότητες, όπως:

- Ο τουρισμός και η αναψυχή σύμφωνα με τις αρχές της αειφορίας.
- Η περιβαλλοντική εκπαίδευση - πληροφόρηση και η ευαισθητοποίηση στις φυσιολατρικές δραστηριότητες του κοινού.
- Η διαφύλαξη των παραδοσιακών χρήσεων (αλιείας, βόσκησης, γεωργίας κ.λ.π.).
- Η διαφύλαξη του φυσικού και πολιτιστικού τοπίου.

Το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου ήταν η πρώτη θεσμοθετημένη περιοχή στην Ελλάδα η οποία διοικείται από έναν Φορέα Διαχείρισης και αποτελεί υπόδειγμα για άλλες περιοχές της Ελλάδος που χρειάζονται ολοκληρωμένη διαχείριση.

---

²¹ <http://www.nmp-zak.org/>

Λίμνη Κερίου

Η σημαντικότερη λίμνη του νομού Ζακύνθου είναι αυτή του Κερίου, η οποία βρίσκεται στο δυτικό άκρο του κόλπου του Λαγανά με διαστάσεις 300 m μήκος και 200 m πλάτος. Απέχει περίπου 10-40 m από τη θάλασσα, εμπλουτίζεται με γλυκό ή υφάλμυρο νερό από πηγές και υπόγεια ύδατα και αποτελεί τον μοναδικό εναπομείναντα υγρότοπο του νησιού. Ο υγρότοπος της Λίμνης Κερίου, λόγω της μικρής του έκτασης αλλά και της ιδιοσυγκρασίας του, δεν προσφέρεται για πρακτικότερες χρήσεις, όπως π.χ. η αλιεία, η κτηνοτροφία, κτλ. Όμως, η βιολογική του αξία είναι ανυπολόγιστη, αφού είναι γνωστό ότι ανάλογοι βιότοποι εμφανίζουν ιδιαίτερα σημαντική βιοποικιλότητα και επιβάλλεται να προστατευθούν.

Τα κυριότερα φυτικά είδη του πυρήνα της λίμνης είναι τα συνήθη υγροτοπικά φυτά γλυκού νερού της νότιας Ελλάδας, όπως οι καλάμώνες με *Phragmites australis*, *Arundo donax*, *Juncus acutus*, *J. heldreichianus*, *J. bufonius*, *Schoenoplectus spp.*, *Scirpus maritimus*, κτλ.

Ολόκληρη η περιοχή περιβάλλεται από έκταση με ελαιώνες και μακκία βλάστηση, ενώ οι οικισμοί εκτείνονται στις βόρειες, δυτικές και νότιες πλευρές της που βρέχονται από θάλασσα. Στους βράχους κοντά στις ακτές εμφανίζεται το Ζακυνθινό Λιμόνιο (*Limonium zacinthium*), ένα σημαντικό ενδημικό είδος της Ζακύνθου μαζί με άλλα παραθαλάσσια βραχώδη είδη όπως η Κάπαρη (*Capparis spinosa*) και τα κρίταμο ή κρίθμον (*Crithmum maritimum*), αλμυρίδι ή θαλασσόχορτο (*Salsola kali*), αγριοκαρότο (*Daucus carota*) κ.α. Επίσης τα ορχεοειδή απαντούν στην λίμνη σε μεγάλους αριθμούς. Μέσα στην λίμνη βρίσκουν καταφύγιο πολυάριθμα αμφίβια όπως βάτραχοι (*Triturus sp.*, *Rana ridibunda*, *Rana dalmatina*), δένδροβάτραχοι (*Hyla arborea*) και φρύνοι (*Bufo viridis*, *Bufo bufo*), καθώς και ερπετά όπως νεροχελώνες (*Mauremys caspica*) και νερόφιδα.

1.8.1.6 Ακτές- Θάλασσα

Το νησί είναι προικισμένο με πολυάριθμες και πολυποίκιλες παραλίες που άλλες έχουν την τυπική αμμουδερή μορφή και άλλες μοναδικές ιδιαιτερότητες που τις έχουν κάνει γνωστές σε όλο τον κόσμο, όπως Ναυάγιο, Αργάσι, Άγιος Νικόλαος, Άγιος Σώστης, Δάφνη, Γέρακας, Γάιδαρος, Καλαμάκι, Κερί, Λαγανάς, Μακρύς Γιαλός, Μαραθιάς, Μαραθονήσι, Πόρτο Κούκλα, Πόρτο Ρόμα, Πόρτο Βρώμι, Πόρτο Ζόρο, Σεκάνια, Τσιλιβί, Λιμνιόνας, Παραλία Πόλης Ζακύνθου, Αλυκές, Αμπούλα, Ιόνιο, Ξίγκια και Αμμούδι.²²

²² <http://explore-zante.com/el/beaches.php>

Τέλος, το Μαραθονήσι είναι ένα καταπράσινο νησάκι με μια υπέροχη αμμώδη παραλία, με καταγάλανα και κρυστάλλινα νερά. Στην παραλία αυτή υπάρχει και το μικρό εκκλησάκι της Θεοτόκου. Έχει έκταση περίπου 280 στρέμματα

1.8.2. Πολιτιστικοί και ιστορικοί πόροι Νομού Ζακύνθου

1.8.2.1 Αρχαιολογικοί χώροι- Ιστορικά μνημεία

Πλούσια σε αρχαιολογική παράδοση και ιστορικά μνημεία είναι η Ζάκυνθος. Στην συνέχεια αναφέρονται τα σημαντικότερα

Ενετικό Υδραγωγείο

Το Ενετικό υδραγωγείο χτίσθηκε τον 16 αιώνα από τους Ενετούς. Τοποθετείται στην περιοχή Κρυονέρι, κοντά στην πόλη της Ζακύνθου. Πρόκειται για ένα λιθόκτιστο υδραγωγείο που έχει πανέμορφη θέα στη θάλασσα.

Σταυρός στο Καμπί

Ένας τσιμεντένιος σταυρός αυτών των διαστάσεων είναι ορατός από απόσταση πολλών χιλιομέτρων από το χωριό όπου βρίσκεται στο Καμπί. Ο ίδιος ο σταυρός εντυπωσιάζει και μόνο με το μέγεθός του, αλλά κρατά επίσης ζωντανή τη μνήμη αυτών που πέθαναν στον εμφύλιο πόλεμο. Δεν είναι δυνατόν να ξεχαστούν όταν τους αντιπροσωπεύει ένα σύμβολο ορατό και από την θάλασσα, που βρίσκεται πάνω σ' ένα απόκρημνο ακρωτήριο ύψους πάνω από τριακόσια πενήντα μέτρα²³.

Ενετικός Πύργος

Για να δείτε τον μικρό ενετικό πύργο, πρέπει να πάτε στο χωριό Έξω Χώρα, στο βόρειο τμήμα του νησιού. Ο δρόμος σε κάποιο σημείο γίνεται χωματόδρομος και πρέπει να συνεχίσετε μέχρι το μικρό ακρωτήριο πάνω από τη θάλασσα όπου βρίσκεται το παρατηρητήριο. Μικρών διαστάσεων και σχεδόν ανέγκιχτο από το χρόνο, το χρησιμοποιούσαν για να βλέπουν τον εχθρό όταν έφτανε από τη θάλασσα. Η θέση του είναι η καλύτερη δυνατή γιατί μπορούσε να δει κανείς ένα μεγάλο μέρος της δυτικής ακτής του νησιού.

²³ <http://www.zanteisland.com/html/greco/luoghi.htm>

Γέφυρα του Αργάσι

Στο Αργάσι, χωριό σε απόσταση λίγων χιλιομέτρων από τη Ζάκυνθο, μπορείτε να δείτε ένα γεφύρι του 1800 που το μισό ακουμπάει στην άμμο και το άλλο μισό είναι βυθισμένο στη θάλασσα. Είναι περίεργο να μπορεί κανείς να θαυμάσει ένα ερείπιο που θυμίζει το παρελθόν, λίγα μέτρα από μεγάλα ξενοδοχειακά συγκροτήματα; είναι και αυτό μια μοναδική όψη της Ελλάδας²⁴.

Οικία Σαρακίνα

Κοντά στο χωριό Μουζάκι βρίσκονται τα ερείπια μιας αγγλικής έπαυλης που άντεξε στο σεισμό του 1953. Αυτή η έπαυλη, που ονομάζεται Σαρακίνα, ανήκε στην οικογένεια Λούντζη και είναι κλασσικό δείγμα των αρχοντικών σπιτιών, χτισμένων σε νεοκλασσικό ρυθμό, από τα οποία η Ζάκυνθος ήταν πλούσια πριν έρθει η καταστροφή. Από την έπαυλη ανέπαφα έχουν μείνει μόνο η πρόσοψη των δύο ορόφων με την είσοδο και στον πρώτο όροφο επτά παράθυρα. Προς το παρόν, μπορείς να το παρατηρήσεις μόνο από έξω, γιατί το εσωτερικό δεν είναι προσβάσιμο²⁵.

²⁴ <http://www.zanteisland.com/html/greco/luoghi.htm>

²⁵ <http://www.zanteisland.com/html/greco/luoghi.htm>

1.8.2.2 Μοναστηριακός και εκκλησιαστικός πλούτος

Εκτός από της φυσικές ομορφιές και τα άλλα αξιοθέατα της χαρακτηριστικά αναφέρθηκαν παραπάνω, ο νομός Ζακύνθου ενδείκνυται και για προσκυνηματικό και θρησκευτικό τουρισμό. Διαθέτοντας αξιοζήλευτο μοναστηριακό και εκκλησιαστικό πλούτο απαριθμεί σήμερα ένα πλήθος από μοναστήρια, εκκλησίες και παρεκκλήσια τα οποία παρουσιάζουν σημαντικό ιστορικό καθώς και θεολογικό ενδιαφέρον. Ενδεικτικά αναφέρουμε τα ακόλουθα:

Ναός Ταξιαρχών ή Αρχαγγέλων Μιχαήλ και Γαβριήλ

Είναι η ενοριακή εκκλησία του χωριού. Σώθηκε από τους σεισμούς του 53. Στο εσωτερικό του ναού υπάρχουν το παλιό ξυλόγλυπτο και χρυσωμένο τέμπλο του και ωραίες φορητές εικόνες²⁶.

Ναός Αγίας Θέκλας

Η εκκλησία της Αγίας Θέκλας, του 15ου αιώνα, ήταν ιδιοκτησία της Μονής της Αναφωνήτριας, όπως αναφέρεται στον κώδικα του μοναστηριού το 1491. Η εκκλησία άλλαξε πολλές φορές δομική μορφή, διασώθηκε από της σεισμούς του 1953 και περιέχει σημαντικές τοιχογραφίες άγνωστης εποχής, τμήμα του παλιού ξυλόγλυπτου και χρυσωμένου τέμπλου της, και ένα ανάγλυφο δικέφαλο αετό στο δάπεδό της.

Ναός Αγίου Δημητρίου

Εκκλησία που πρωτοχτίστηκε το 18ο αιώνα μαζί με το καμπαναριό της. Ο ναός επισκευάστηκε το 1838 και κατεδαφίστηκε μετά τους σεισμούς του '53. Η καινούρια εκκλησία χτίστηκε στη δεκαετία του '60. Ο νέος ναός κοσμείται με τους καλλιτεχνικούς θησαυρούς της παλιάς εκκλησίας: Ξυλόγλυπτο και χρυσωμένο τέμπλο, φορητές εικόνες και τρεις τοιχογραφίες των Αγίων Δημητρίου, Νικολάου και Μηνά, που αποτοιχίστηκαν από την παλιά εκκλησία πριν από την κατεδάφισή της.

Άλλοι ναοί στην Ζάκυνθο είναι: Ναός της Ανάληψης, Καθολικό Ι.Μ. Αγίου Ανδρέα, Ναός Αγίου Σπυρίδωνος, Ναός Αγίου Θεοδοσίου

Μουσείο – Σκευοφυλάκιο Ιεράς Μονής Αγίου Διονυσίου

Το μουσείο στεγάζεται στην αίθουσα του ισογείου του κεντρικού κτιρίου της Μονής. Υπάρχουν διάφορα αντικείμενα ζωγραφικής, αργυρογλυπτικής και υφαντικής. Ανάμεσα στα έργα ζωγραφικής βρίσκονται τέσσερις εικόνες του Κουτούζη που απεικονίζουν την ζωή του Αγίου Διονυσίου και μια κρητικής τεχνοτροπίας που εικονίζει το Χριστό ανάμεσα στους Ιεράρχες. Μεταξύ των έργων αργυρογλυπτικής υπάρχουν μια σειρά από επίχρυσα ιερά σκεύη επτανησιακής και ρωσικής τέχνης (όπως δίσκοι, καντήλια, σταυροί κτλ) καθώς και Ευαγγέλια και Απόστολοι. Στον τομέα της υφαντικής υπάρχουν ωραιότατες ιερατικές στολές του περασμένου αιώνα καθώς και κεντητά καλύμματα για δισκοπότηρα.

Ναός Αγίου Διονυσίου

²⁶ <http://www.zakynthos.gov.gr/to-nisi-mas/episkeptes/aksiotheata/naoi.html>

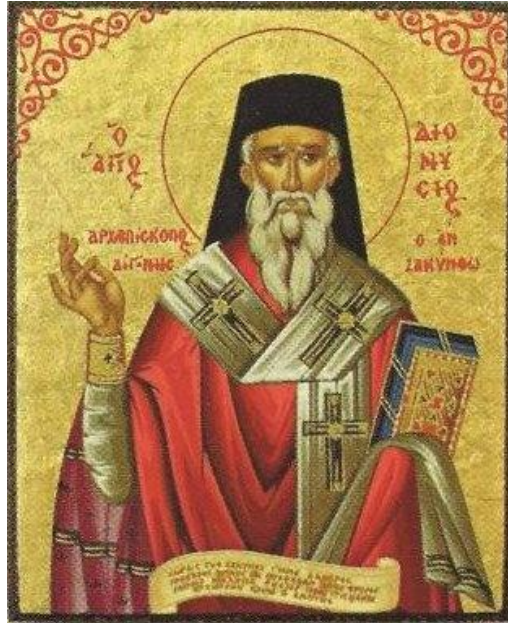
Ο Άγιος Διονύσιος είναι ο προστάτης άγιος του νησιού. Οι Ζακυνθinoί τιμούν τη χάρη του δύο φορές το χρόνο με λιτανείες του ιερού λειψάνου του, οι οποίες γίνονται σε ιδιαίτερα κατανυκτική ατμόσφαιρα. Ο ιερός ναός του Αγίου Διονυσίου άρχισε να κατασκευάζεται το 1925, στη θέση παλαιότερης εκκλησίας που είχε καταστραφεί από σεισμούς. Ο επιβλητικός ναός εγκαινιάστηκε λίγα χρόνια πριν από τον καταστροφικό σεισμό του 1953 και είναι χαρακτηριστικό ότι ήταν ένα από τα τρία κτίρια του νησιού που δεν υπέστησαν καμία καταστροφή. Το γεγονός αυτό οι Ζακυνθinoί το θεώρησαν σημαδιακό. Η εκκλησία είναι τρίκλιτη βασιλική. Ιδιαίτερο αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον παρουσιάζει το πυργοειδές καμπαναριό του ναού που θυμίζει αυτό του Αγίου Μάρκου στη Βενετία και το ύψος του ξεπερνά τα 40 μέτρα. Στο ναό φυλάσσετε το ιερό λείψανο του Αγίου, το οποίο είναι τοποθετημένο μέσα σε μια ασημένια λάρνακα. Η αγιογράφηση του ναού ολοκληρώθηκε πρόσφατα. Εντυπωσιακό είναι και το ξυλόγλυπτο τέμπλο του ναού, ενώ ενδιαφέρον παρουσιάζουν και οι φορητές εικόνες που κοσμούν το εσωτερικό του²⁷.

Όσον αφορά τον βίο του Αγίου Διονυσίου τον κατά κόσμον Δραγανίγος Σιγούρος, αυτός γεννήθηκε στη Ζάκυνθο το 1547 και ήταν γόνος αριστοκρατικής οικογένειας. Το 1568 έγινε μοναχός στη μονή Στροφάδων με το όνομα Δανιήλ. Το 1577 χειροτονήθηκε Αρχιεπίσκοπος Αιγίνης και τότε έλαβε το όνομα Διονύσιος. Λίγα χρόνια αργότερα παραιτήθηκε και επέστρεψε στη Ζάκυνθο. Έγινε Ηγούμενος της Ιεράς Μονής Αναφωνητρίας και Στροφάδων μέχρι την 17η Δεκεμβρίου 1622 όπου πέθανε. Ετάφη σύμφωνα με την επιθυμία του στην Ιερά μονή Στροφάδων, όπου έζησε το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του. Κατά την ανακομιδή των λειψάνων του, το σώμα του βρέθηκε άφθαρτο και μυροβόλο. Ανακηρύχθηκε Άγιος από το Οικουμενικό Πατριαρχείο το 1703. Έγινε γνωστός ως Άγιος της Συγνώμης, γιατί συγχώρεσε το φονιά του αδερφού του. Τον Αύγουστο του 1717 το Σεπτό Σκήνωμά του μεταφέρθηκε στη Ζάκυνθο για να προστατευθεί από τους πειρατές. Αρχικά φυλάχτηκε στον Ιερό Ναό του Μετοχίου της Ι. Μονής. Το 1764 εναποτέθηκε στην Ιερά Μονή του Αγίου Διονυσίου, την οποία έκτισαν οι Μοναχοί των Στροφάδων. Από τότε χιλιάδες πιστοί κάθε χρόνο καταφτάνουν στη Ζάκυνθο για να προσκυνήσουν το Σεπτό Σκήνωμά του²⁸.

²⁷ http://www.holiday.gr/gr/page.php?page_id=478

²⁸ http://www.holiday.gr/gr/page.php?page_id=478

1.8.2.3 Μουσεία

Τα σημαντικότερα μουσεία της Ζακύνθου είναι τα ακόλουθα:

Μεταβυζαντινό Μουσείο

Στην πλατεία Σολωμού θα δείτε το κτίριο του μουσείου μεταβυζαντινής τέχνης. Είναι φιλοτεχνημένο από τον Μανώλη Χατζηδάκη, και κατασκευάστηκε μετά τον σεισμό του 1953. Στην ίδια θέση, πριν το σεισμό υπήρχε το παλιό κτίριο του μουσείου, το οποίο και καταστράφηκε κατά τον καταστροφικό σεισμό. Το νέο κτίριο κατασκευάστηκε σύμφωνα με την τεχνοτροπία και αρχιτεκτονική της Ζακύνθου. Η λειτουργία του ξεκίνησε το 1960 και φιλοξενεί μέχρι και σήμερα χιλιάδες σημαντικά εκθέματα Ζακυνθινής, επτανησιακής, κρητικής και βυζαντινής τεχνοτροπίας, που χρονολογούνται από τον 15ο αιώνα μέχρι και τον 19ο²⁹.

Μουσείο Σολωμού και Κάλβου

²⁹ <http://explore-zante.com/el/sights.php>

Το μουσείο Σολωμού Κάλβου κατασκευάστηκε στην πλατεία του Αγίου Μάρκου, το 1953 μετά τον μεγάλο σεισμό του ίδιου έτους. Φιλοξενεί μια σειρά σπάνιων και μοναδικών εκθεμάτων, με κύριο θέμα τον εθνικό μας ποιητή Διονύσιο Σολωμό, τον μεγάλο ποιητή Ανδρέα Κάλβο και άλλους επιφανείς άντρες με καταγωγή την Ζάκυνθο. Προσωπογραφίες, χειρόγραφα, έργα, κειμήλια, βιβλία, προσωπικά αντικείμενα, έως και τα οστά των μεγάλων μας ποιητών βρίσκονται στο μουσείο Σολωμού Κάλβου και επιφανών Ζακυνθινών³⁰.

Μουσείο Χέλμη

Το μουσείο Χέλμη είναι μουσείο φυσικής ιστορίας και ιδρύθηκε από τον Παναγιώτη Χέλμη. Στεγάζεται σε ένα παραδοσιακό κτίριο στην Αγία Μαρίνα της Ζακύνθου³¹.

Μιλάνιο Ναυτικό Μουσείο

Στην περιοχή Τσιλιβή, 7 χιλιόμετρα από την πόλη της Ζακύνθου θα βρείτε το μοναδικό ελληνικό μουσείο στο είδος του, το οποίο παρουσιάζει την θαλάσσια ιστορία από τον 17ο αιώνα, μέχρι και σήμερα. Στολές, Ναυτικά αντικείμενα, Άγκυρες, πολεμοφόδια,

³⁰ <http://explore-zante.com/el/sights.php>

³¹ <http://explore-zante.com/el/sights.php>

ναυτικοί χάρτες, υδατογραφίες και άλλα πολλά θα σας προσφέρουν μια ιδιαίτερη και ξεχωριστή γνώση³².

Μουσείο Ξενόπουλου

Το μουσείο Ξενόπουλου ουσιαστικά είναι το σπίτι που μεγάλωσε ο Γρηγόρης Ξενόπουλος, αφού ήρθε από το Φανάρι, σε μικρή ηλικία. Το μουσείο εκθέτει, προσωπικά αντικείμενα και φωτογραφικό υλικό από τη ζωή του συγγραφέα. Το μουσείο βρίσκεται στην συνοικία της Φανερωμένης³³.

Το αρχοντικό και η οικογένεια Ρώμα

Αυτό το μουσείο αποτελείται από την κατοικία του Αλεξάνδρου Ρώμα. Πρόεδρος της Βουλής και οργανωτής των Ελλήνων Ερυθροχιτώνων, με το οποίο πολέμησε στις μάχες για την απελευθέρωση των Ιωαννίνων, ο Αλέξανδρος αποτελεί μια από της πιο ιδιαίτερες προσωπικότητες της νεότερης πολιτικής και στρατιωτικής ιστορίας της νεότερης Ελλάδας. Το κτήριο κατασκευάστηκε τη δεκαετία του 1660 από τον υποπρόξενο της Αγγλίας στην Ζάκυνθο Robert John Geoffrey. Την περίοδο της Αγγλικής Προστασίας (1816-64) χρησιμοποιήθηκε ως κατοικία του Άγγλου έπαρχου (Resident) και ήταν γνωστό ως

³² <http://explore-zante.com/el/sights.php>

³³ <http://explore-zante.com/el/sights.php>

"Ρεζιντέντσα". Το οίκημα αυτό αποτελεί σήμερα το μοναδικό δείγμα αρχοντικού που έχει απομείνει στη Ζάκυνθο μετά τους σεισμούς του 1953, κατά τους οποίους υπέστη εκτεταμένες ζημιές³⁴.

Θεματικό Εκθεσιακό Κέντρο

Το Θεματικό Εκθεσιακό Κέντρο της θαλάσσιας χελώνας *Caretta caretta* βρίσκεται στην περιοχή της Δάφνης που υπάγεται σε Περιοχή Προστασίας του Τοπίου Φ1, του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου, στο δημοτικό διαμέρισμα Βασιλικού.

Ο διαμορφωμένος χώρος του Θεματικού Κέντρου, το εκθεσιακό και ενημερωτικό υλικό, η χρήση των πολυμέσων και τα αναμνηστικά αντικείμενα που δίνονται, αποτελούν για τον επισκέπτη αφορμή ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης σχετικά με τη θαλάσσια χελώνα και τις παράλιες φωτοκίας της στη Ζάκυνθο. Πέραν όμως των βιολογικών και ηθολογικών πληροφοριών που δίνονται για την *Caretta caretta*, το Θεματικό Κέντρο προσφέρει μία γενική ματιά στις δράσεις του Φορέα Διαχείρισης του ΕΘΠΖ αλλά και στα γενικότερα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά της Προστατευόμενης Περιοχής, καθώς επεκτείνεται και στη γνωριμία με άλλα είδη προτεραιότητας και ενδημικά είδη χλωρίδας και πανίδας που συναντάμε στη Ζάκυνθο³⁵.

Μουσείο Αγροτικού Πολιτισμού

Ιδρύθηκε το 1998 στο μικρό χωριό Πηγαδάκια, στο Δήμο Αλυκών, και εκθέτει τον πολιτισμό και την ιστορία της παράδοσης στον αγροτικό κόσμο της Ελλάδας και ιδιαίτερα του νησιού. Στο εσωτερικό του μπορείτε να θαυμάσετε σπάνια αντικείμενα από τον 16ο αιώνα, όπως επαγγελματικά εργαλεία, σκεύη καθημερινής χρήσης και πολύ σπάνια έργα της αρχαίας τοπικής βιοτεχνίας

Το "ΒΕΡΤΖΑΓΕΙΟ" Λαογραφικό Μουσείο

Το "ΒΕΡΤΖΑΓΕΙΟ" Λαογραφικό Μουσείο βρίσκεται στο Δημοτικό Διαμέρισμα Πηγαδακίων του Δήμου Αλυκών Ζακύνθου. Απέχει 2 χιλιόμετρα από τις Αλυκές και 15 χιλιόμετρα από την πόλη της Ζακύνθου. Ο επισκέπτης έχει την δυνατότητα μέσα από τα αναρίθμητα εκθέματα να μεταφερθεί πίσω στο χρόνο και την Ζακυνθινή παράδοση.

³⁴ <http://www.zanteisland.com/html/greco/musei.htm>

³⁵ <http://www.zanteisland.com/html/greco/musei.htm>

1.8.2.4 Πολιτιστικές εκδηλώσεις-Ήθη και Έθιμα – Μύθοι – παραδόσεις

Στο νησί γίνονται πολλά παραδοσιακά πανηγύρια: του Αγίου Διονυσίου στην πόλη της Ζακύνθου (στις 24 Αυγούστου και στις 17 Δεκεμβρίου), της Αγίας Μαύρας στο Μαχειράδο (την πρώτη Κυριακή του Ιουλίου), το ξεχωριστό παραδοσιακό Ζακυνθινό Καρναβάλι.

Επίσης στο νησί υπάρχουν πολλοί μύθοι και δοξασίες όπως³⁶:

- Ζακυνθινή Δοξασία – Μύθος για το Βροντόνερο Καλαμακίου: Πίσω από το όρος Σκοπός είναι ένα μέρος με πολλά νερά, βράχος πάνω από τη θάλασσα, που λέγεται «Βροντόνερο». Εκεί έλεγαν ότι κατοικούν οι σατανάδες και ότι εκεί υπάρχει το βασιλείο τους. Μόνο μέρα μπορεί να περάσει βάρκα από το μέρος αυτό που είναι το Βροντόνερο. Γιατί όταν επερνούσαν βάρκες έπεφταν πέτρες χωρίς να υπάρχει κανείς που να τις ρίχνει. Πολλές φορές επνιγόντανε πολλοί άνθρωποι ή εχτυπιόντανε από τις πέτρες που έπεφταν. Δεν περνούν λοιπόν από κει παρά μόνο την ημέρα και ανοιχτά προς το πέλαγος. Είπαν λοιπόν ότι κατοικούν εκεί οι διαβόλοι και έτσι ονομάστηκε «βροντόνερο».
- Ζακυνθινή παράδοση για την Καμάρα στα Βρυσάκια Αργασίου: Η παράδοση λέει ότι η τοποθεσία στα Βρυσάκια άρεσε πολύ στον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη, ο οποίος, ατρόμητος όπως ήταν, του άρεσε να περνάει τη Γέφυρα με το άλογό του, κατά τα χρόνια που έζησε στη Ζάκυνθο (15) πριν την επανάσταση του 1821.
- Λαϊκή τοπική παράδοση για τα 12 Πηγάδια του Ανδρονιού στον Αγαλά: Ο Ανδρονιός, λέει η παράδοση της περιοχής Αγαλά, (από προφορικές μαρτυρίες) ήταν δράκος ψηλός 300 μέτρα που έφτιαξε τα 12 πηγάδια του Αγαλά. Τα πηγάδια πήραν το όνομά του, όπως και η κοιλάδα, στην οποία φτιάχτηκαν. Ο καλός άρχοντας του χωριού και προστάτης του, ο Δαμιανός υποχρέωσε τον κακό δράκο Αντρονιό να μονομαχήσει μαζί του και τον νίκησε. Σαν τιμωρία του επέβαλε να φτιάξει 12 πηγάδια, ένα κάθε μήνα του χρόνου, για το καλό των ανθρώπων του χωριού. Από τη σπηλιά του, ο Δαμιανός, παρακολουθούσε τον Αντρονιό για να εκτελεί καλά το έργο-τιμωρία του. Τα πηγάδια φτιάχτηκαν. Τα 12 πηγάδια του Αντρονιού. Οι κάτοικοι είχαν πια νερό. Όταν ο Αντρονιός ξαναεπαναστάτησε, ο Δαμιανός τον σκότωσε και το απολίθωμά του «βρίσκεται» σήμερα στην ομώνυμη σπηλιά.

³⁶ <http://www.zakynthos.gov.gr/to-nisi-mas/episkeptes/aksiotheata/simeia-endiaferontos/223-mythoi-doxasies-paradoseis-gia-perioxes-tis-zakynthou.html>

- Λαϊκή Παράδοση για την τοποθεσία «τση γρίας το πήδημα» στην περιοχή Ξηροκάστελλου Βασιλικού: Στην περιοχή του Ξηροκάστελλου υπάρχει ένα ρέμα που ονομάζεται «τση γρίας το πήδημα». Λέγεται ότι μία βραδιά με πολύ βροχή μία γρία γύριζε στο σπίτι της από τη χώρα. Φτάνοντας στο ρέμα διαπίστωσε ότι είχε φουσκώσει πολύ από τη βροχή. Νευρίασε, άρχισε να βλαστημά και αποφάσισε να πηδήξει απέναντι. Έπεσε στο ρέμα και πνίγηκε. Η τοποθεσία πήρε το όνομα «τση γρίας το πήδημα» σαν αιώνιο παράδειγμα τιμωρίας που περιμένει όσους βλασφημούν τα θεία.

1.8.2.5 Λογοτεχνία –μουσική-ζωγραφική-αρχιτεκτονική

Η άνθηση των γραμμάτων ορίζεται στον δέκατο πέμπτο αιώνα όταν οι ποιητές του νησιού διακρίνονταν όχι μόνο για την ποίηση και την πεζογραφία αλλά και για τις μεταφράσεις αρχαιοελληνικών κειμένων, όπως η Ιλιάδα του Ομήρου, στην καθομιλουμένη. Την ίδια περίοδο έργα στον χώρο της ποίησης, στο δοκίμιο και πεζογραφία τυπώνονται στην Βενετία και τα οποία γίνονται αντικείμενα θαυμασμού τόσο σε Έλληνες αλλά και Ξένους. Γύρω στα 1600 ιδρύεται η πρώτη Ελληνική Ακαδημία και στα 1815 η Ακαδημία των Απελευθερωμένων Μεσημβρινών Νήσων.

Η Πνευματική ακμή του νησιού γίνεται τον 19ο αι. με την γέννηση του Ανδρέα Κάλβου και του Διονυσίου Σολωμού. Το 1864 δημιουργείται ο Εθνικός Ύμνος της Χώρας με στίχους του Διονυσίου Σολωμού και μελοποίηση από τον κερκυραίο Νικόλαο Μάντζαρο. Μετά τον θάνατο του Διονυσίου Σολωμού ιδρύεται η "Επτανησιακή Σχολή". Ο ιταλόφωνος ποιητής Νικόλαος Ούγγο Φώσκολος γεννήθηκε και μορφώθηκε στο νησί και αργότερα καθιερώθηκε ως ο εθνικός ποιητής της Ιταλίας. Τέλος η νεότερη ιστορία της Ζακύνθου και της Ελλάδας επηρεάστηκε από το συγγραφικό και θεατρικό έργο του Γρηγορίου Ξενόπουλου όπου το 1931 ανακηρύχτηκε μέλος της ακαδημίας.

Η χρήση μουσικών οργάνων, που αρχικά συνόδευε στρατιωτικές παρελάσεις, οδήγησε στο να φτιαχτούν καντάδες για να συντροφεύουν τις στιγμές λαϊκών εορτών. Οι καντάδες αποτελούν ιδιαίτερο Ζακυνθινό γνώρισμα, μέσα από τις οποίες μελοποιείται ο λόγος. Εκτός όμως από τις μοναδικές καντάδες οι Ζακυνθinoί δημιούργησαν την αρέκια, το τετράφωνο λαϊκό τραγούδι.

Οι επιρροές από την Δύση και τις συνεχείς αλλαγές πληθυσμού άνοιξαν την όπερα. Το 1815 ιδρύεται στο νησί η πρώτη Μουσική Σχολή της Ελλάδας και στους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1896 εμφανίστηκε η φιλαρμονική της Ζακύνθου. Αξιόλογοι μουσικοί που διακρίθηκαν στο εξωτερικό γεννήθηκαν στο νησί.

Ο χορός στη Ζακύνθο άνοιξε την περίοδο της Ενετοκρατίας και η επιρροή αυτή ήταν ο λόγος που δεν αναπτύχθηκαν περισσότερο οι τοπικοί χοροί. Κύρια είδη Ζακυνθινών χορών είναι ο Συρτός, ο Γυαρηγτός, ο Κυνηγός και ο Γερανός που όμως δεν είναι ιδιαίτερα γνωστοί καθώς οι Ζακυνθinoί έδειξαν την προτίμηση τους στους κλασσικούς ευρωπαϊκούς χορούς όπως το Βαλς και το Ταγκό, κάνοντάς τους αναπόσπαστο κομμάτι των εκδηλώσεων τους, ακόμη και σήμερα³⁷

Μαζί με τη μουσική και τους παραδοσιακούς χορούς, αποδίδεται μεγάλη σημασία στο θέατρο, το οποίο άκμασε την εποχή της Βενετοκρατίας και επηρεάστηκε σε μεγάλο βαθμό από το ιταλικό λαϊκό θέατρο του Μεσαίωνα και της Αναγέννησης. Σημαντικό ρόλο έπαιξε και η προσέλευση προσφύγων από την Κρήτη. Αυτό, είχε ως αποτέλεσμα οι ομιλίες αλλά και η υποκριτική να προέρχονται από τον συνδυασμό της βενετσιάνικης Comedia De l'Arte και του κρητικού θεάτρου. Έτσι λοιπόν, στο νησί το θέατρο άρχισε να ανθίζει με την κατασκευή θεάτρων και με παραστάσεις αρχαίου δράματος, κρητικού θεάτρου και σύγχρονων Ζακυνθινών θεατρικών συγγραφέων.

³⁷ http://www.e-zakynthos.com/arts-culture/gr_zante.zakynthos.traditional.music.php

Τα μαγευτικά τοπία και τα καταπράσινα νερά έμπνευσαν τους Ζακυνθινούς για ενασχόληση με τον χώρο της ζωγραφικής. Δεν είναι τυχαίο το ότι στο νησί έζησαν οι σημαντικότεροι αγιογράφοι οι οποίοι προέρχονταν από διάφορα μέρη της Ελλάδας.

Με την προσέλευση Κρητικών στο νησί, στα μέσα του 17ου αι., δημιουργήθηκε η Κρητικοζακυνθινή σχολή η οποία έχει διακοσμήσει με εικόνες τις περισσότερες εκκλησίες του νησιού.

Η πολύ γνωστή Επτανησιακή Σχολή αποτέλεσε έναν παράξενο συνδυασμό Ζακυνθινής ζωγραφικής, βυζαντινής τεχνοτροπίας και χαρακτηριστικά της ιταλικής αναγέννησης.

Η τέχνη της ξυλογλυπτικής στο νησί αναβλύζει σε κάθε εκκλησία του νησιού, μέσα από ξύλινα τέμπλα με εντυπωσιακά σκαλίσματα, ενώ φωτεινό δείγμα αποτελεί η ασημένια λάρνακα στην οποία φυλάσσονται τα λείψανα του Αγ. Διονυσίου³⁸.

Η Ζάκυνθος, επηρεασμένη από τους Ενετούς, τους Γάλλους και τους Άγγλους διαμόρφωσε την αρχιτεκτονική της με δυτικοευρωπαϊκά στοιχεία. Η τελική όμως μορφή της δημιουργήθηκε μετά από τον καταστρεπτικό σεισμό του 1953, όπου η πόλη ξαναχτίστηκε από την αρχή, καθώς ισοπεδώθηκε το μεγαλύτερο μέρος του νησιού. Τότε χάθηκαν και πολλά αξιόλογα μνημεία εκτός από κάποιες εκκλησίες και λίγα ακόμη κτίρια όπου σήμερα διατηρούν την αρχική τους αρχιτεκτονική. Τα οικοδομήματα που έχουν απομείνει και θυμίζουν την παλιά Ζάκυνθο, είναι λίγα. Υπάρχουν διάφορα κτίρια που σήμερα στεγάζουν Δημόσιες Υπηρεσίες με κύριο χαρακτηριστικό της προσεισμικής περιόδου, της καμάρες. Επίσης κάποια αρχοντικά που έχουν διασωθεί και παρουσιάζουν μεγάλο αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον, καθώς ήταν σύνθετα και με μεγάλους χώρους. Τα σπίτια εκείνης της εποχής ήταν επηρεασμένα από τα αρχοντικά και είχαν όλα τους μεγάλες προσόψεις. Οι εκκλησίες της Ζακύνθου είναι κτισμένες με ρυθμό της τρίκλιτης Βασιλικής, με όψη μακριά και χαμηλή και χαρακτηρίζονται από τα μεγάλα καμπαναριά δίπλα τους. Η εκκλησία του Αγίου Διονυσίου, του Αγίου Νικολάου του Μώλου και της Κυρίας των Αγγέλων, παρουσιάζουν το μεγαλύτερο αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον. Ακόμη, κάποια μοναστήρια τα οποία διασώθηκαν και αναστηλώθηκαν και έχουν Βυζαντινό ρυθμό³⁹.

1.8.2.6 Αγροτουριστικοί συνεταιρισμοί- Τοπικά προϊόντα

Η Ζάκυνθος, με την πλούσια βλάστηση της, τους ελαιώνες της, τους αμπελώνες της, το ήπιο μεσογειακό της κλίμα, τις βροχές, τις λιακάδες και το εύφορο έδαφος παράγει μεγάλη ποικιλία τοπικών προϊόντων⁴⁰.

Τοπικά προϊόντα

Από τα πιο γνωστά τοπικά προϊόντα είναι τα ακόλουθα:

- Μαύρη σταφίδα, επιδοτούμενη από την Ευρωπαϊκή Ένωση και μία από τις κυριότερες πηγές εσόδων για τους τοπικούς γεωργούς.
- Εξαιρετικής ποιότητας ελαιόλαδο από ποικιλίες ελαιοδέντρων μοναδικών στην μεσόγειο. Το ελαιόλαδο εδώ παράγεται σχεδόν σε κάθε χωριό με τον παλιό παραδοσιακό φυσικό τρόπο.
- Κρασί, όπως τα κόκκινα Αυγουστιάτη, Κατσακούλια, Σταφιδοστάφυλο, Μαύρη Ρομπόλα αλλά και τα λευκά του κάμπου, με τον ξακουστό λευκό φρουτώδη οίνο Βερντέα που καλλιεργείται από το 1800, το Γουστολίδι, Παύλος και Σκιαδόπουλο.

³⁸ http://www.e-zakynthos.com/arts-culture/gr_zante.zakynthos.literature.peotry.php

³⁹ http://www.e-zakynthos.com/arts-culture/gr_zante.zakynthos.architecture.php

⁴⁰ http://ecozante.com/gr/local-products_Zakynthos_Info?zakynthos_tags=all

Κάθε οινοποιείο παράγει τη δική του ποικιλία είτε με τον παραδοσιακό τρόπο στο λινό είτε με νέες τεχνικές.

- Μέλι με πλούσια γεύση και πυκνότητα..
- Τυρί κυρίως λαδοτύρι ή αλλιώς ντόπιο. Οφείλει την πικάντικη γεύση του αλλά και την ονομασία του στην παραμονή του σε βαρέλια με ελαιόλαδο. Οι Ζακυνθinoί το χρησιμοποιούν πολύ στα φαγητά τους.
- Τεράστια νεροκρέμμυδα γευστικότερα, με έντονη γεύση.

Η Ζάκυνθος επίσης φημίζεται για όλα τα εποχιακά φρούτα της μα ειδικά για τα πεπόνια (Ιούλιο) και τις μικρές αγριοφράουλες (αρχές Ιουνίου) καθώς και για τα τοπικά γλυκά, όπως το μαντολάτο, με ασπράδια αυγού, τοπικό μέλι, ζάχαρη και καβουρδισμένο αμύγδαλο. Παραδοσιακά υποτίθεται ότι καταναλώνεται κατά την περίοδο του Καρναβαλιού, η φιτούρα από σιμιγδάλι και νερό, τηγανίζεται σε ελαιόλαδο, περιχύνεται με ζάχαρη και κανέλα και είναι έτοιμη προς κατανάλωση και το παστέλι με σουσάμι και μέλι και την προσθήκη αμυγδάλων ή ζαχαρωτών.

Κεραμικά

Υπάρχουν πολλά εργαστήρια κεραμικής στην Ζάκυνθο με αυθεντικές και χειροποίητες δημιουργίες. Αν τύχει και βρεις κάποιο στο δρόμο σου σταμάτα και θαύμασε από κοντά την όμορφη αυτή τέχνη. Επίσης, χειροποίητα τραπεζομάντιλα, χαλιά, χαλάκια, κεντήματα και ότι άλλο μπορείς να φανταστείς πολλές φορές φτιαγμένα εξ' ολοκλήρου στον αργαλειό. Μπορεί κανείς να τα βρει σε όλα τα υπαίθρια μαγαζάκια κυρίως στα βόρεια της Ζακύνθου. Μπορεί επίσης να βρει διακοσμητικά αντικείμενα, ζωγραφιστά πιάτα και κάθε λογής αντικείμενα για το σπίτι της γιαγιάς και όχι μόνο.

Τοπική κουζίνα

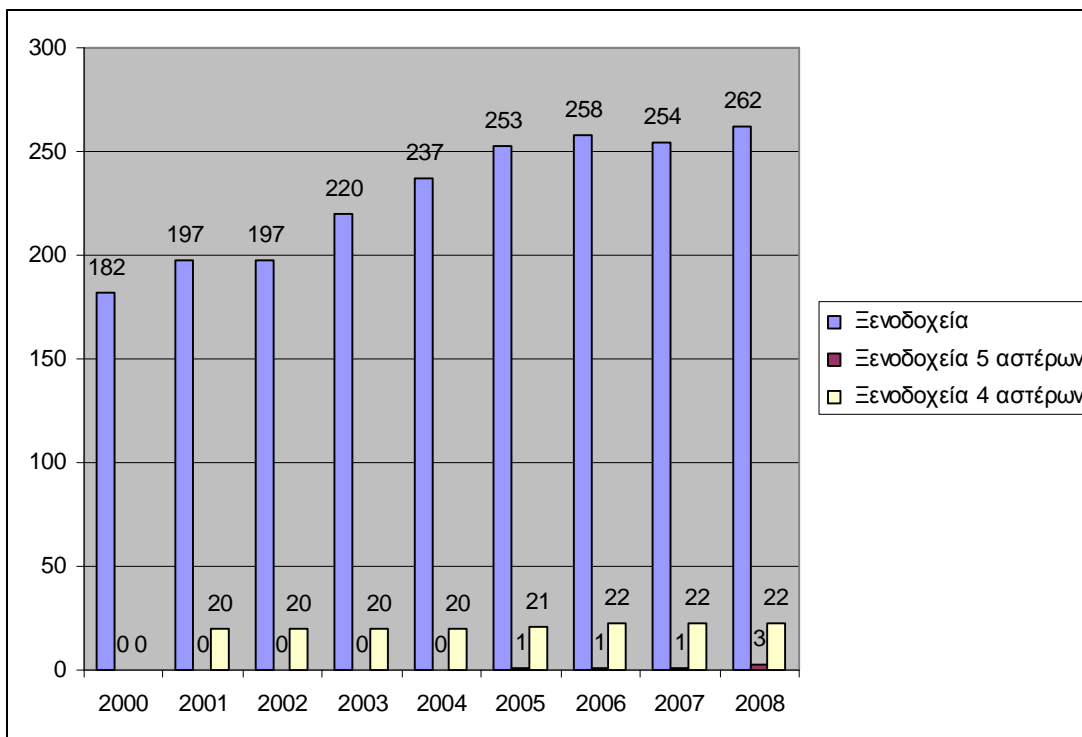
Η τοπική κουζίνα της Ζακύνθου χαρακτηρίζεται κυρίως από πιάτα με βασικό συστατικό τους το κρέας. Όπως κόκορα γεμιστό, κοτόπουλο κοκκινιστό ή λεμονάτο, κουνέλι με χοντρά μακαρόνια ή σπιφάδο, μελιτζάνες σκορδοστούμπι, μαγειρίτσα ή σγαντζέτο(εντόσθια αρνιού σε σάλτσα αυγολέμονου) καταναλώνεται το Μ. Σάββατο μετά την Ανάσταση, γιουβαρλάκια με κόκκινα σάλτσα, αυγά με ντομάτα καθώς επίσης φρέσκα ψάρια. Από γλυκά η φρυγανιά με βάση τη σιροπιασμένη φρυγανιά και από πάνω κρέμα και σαντιγύ. Σερβίρεται επίσης και με παγωτό.

1.8.3 Δυναμικότητα σε καταλύματα

1.8.3.1. Ξενοδοχειακό δυναμικό και Κάμπινγκ

Για την περίοδο 2000-2008, το ξενοδοχειακό δυναμικό στο νησί της Ζακύνθου αυξήθηκε κατά 44% , από 182 στις 262 ξενοδοχειακές μονάδες. Ωστόσο η αύξηση αυτή αντανάκλα αύξηση του αριθμού των ξενοδοχείων 3,2 και 1 αστεριού. Είναι εντυπωσιακό ότι μόλις το 2005 δημιουργήθηκε ξενοδοχείο 5 αστερών στο νησί, ενώ το 2008 υπήρχαν μόλις 3!!!

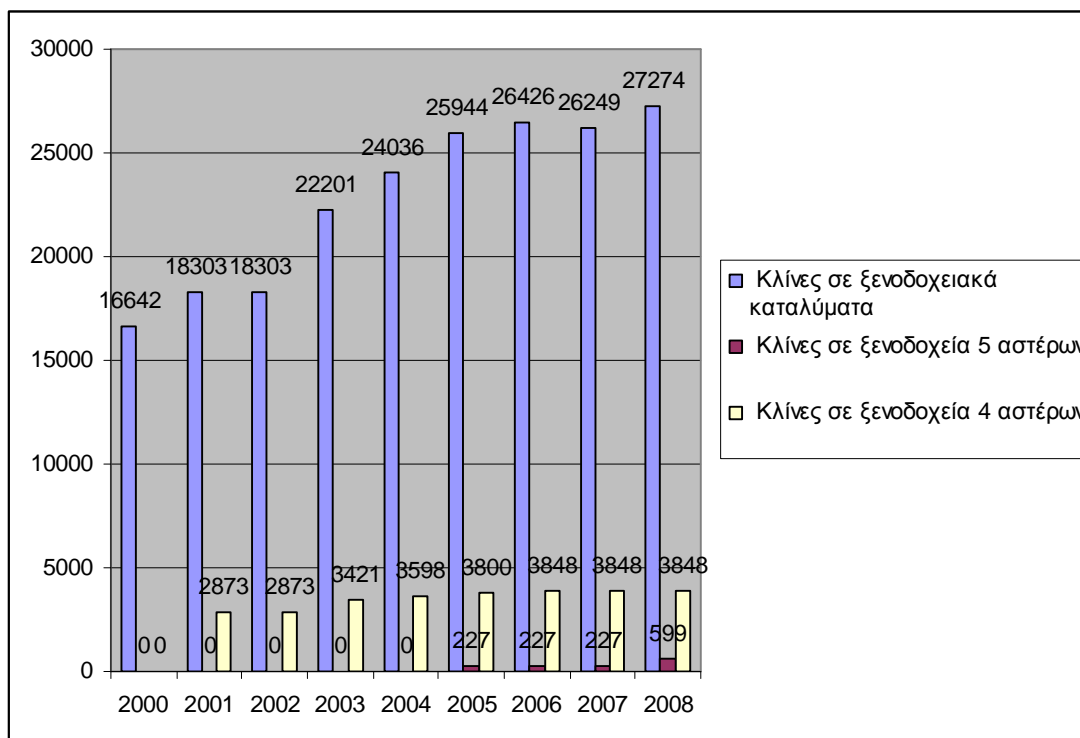
Πίνακας 7: Ξενοδοχειακό δυναμικό, 2000-2008

Πηγή :Επεξεργασία στοιχείων δική μας από Ξ.Ε.Ε και www.economics.gr – Οι νομοί της Ελλάδας

Ανάλογη εικόνα παρουσιάζεται, όπως είναι αναμενόμενο και σε επίπεδο ξενοδοχειακών κλινών.

Πίνακας 8: Ξενοδοχειακές κλίνες, 2000-2008

Πηγή :Επεξεργασία στοιχείων δική μας από Ξ.Ε.Ε και www.economics.gr – Οι νομοί της Ελλάδας

Όσον αφορά τα Ιόνια νησιά θα πρέπει να τονιστεί ότι στα τελευταία λειτουργούν (στοιχεία έως το 2008) 901 ξενοδοχειακές μονάδες, με 45.047 δωμάτια και 86.120 κλίνες. Αναλυτικότερα, όπως είναι αναμενόμενο, στην κατάταξη έρχεται πρώτη η Κέρκυρα, με 409 ξενοδοχεία, 23.719 δωμάτια και 44.809 κλίνες. Η Ζάκυνθος κατατάσσεται δεύτερη με 257 ξενοδοχειακές μονάδες, 13780 δωμάτια και 26672 κλίνες. Τρίτη είναι η Κεφαλονιά με 130 μονάδες, 4.732 δωμάτια και 9.193 κλίνες, ενώ στην τέταρτη θέση κατατάσσεται η Λευκάδα με 92 ξενοδοχεία, 2489 δωμάτια και 4822 κλίνες.

Στην κατηγορία των πέντε αστέρων, πρώτη είναι η Κέρκυρα με 4249 κλίνες, δεύτερη η Ζάκυνθος με 599 κλίνες και στο σημείο αυτό φαίνεται ότι οι Κερκυραίοι έχουν «φύγει» πολύ μπροστά σε ό,τι αφορά τον ποιοτικό τουρισμό, γιατί διαθέτουν 11 ξενοδοχειακές μονάδες πολυτελείας, ενώ στην Ζάκυνθο μόνο 3.

Στην κατηγορία των τεσσάρων αστέρων η Κέρκυρα είναι πρώτη, η Ζάκυνθος δεύτερη και η Κεφαλονιά τρίτη, ενώ το ίδιο συμβαίνει και στην κατηγορία των τριών, δύο και ενός αστεριού.

Πίνακας 9: Ξενοδοχειακό Δυναμικό Ιονίων Νήσων, 2008

ΝΟΜΟΣ	Δεδομένα	5*****	4****	3***	2**	1*	Γενικό άθροισμα
ΝΗΣΙ ΙΘΑΚΗ	ΜΟΝΑΔΕΣ		1	2	2		5
	ΔΩΜΑΤΙΑ		18	49	42		109
	ΚΛΙΝΕΣ		37	91	81		209
ΝΗΣΙ ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ		11	25	86	8	130
	ΔΩΜΑΤΙΑ		1.309	994	2.318	111	4.732
	ΚΛΙΝΕΣ		2.586	1.894	4.500	213	9.193
ΝΗΣΙ ΚΕΡΚΥΡΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ	11	55	88	192	63	409
	ΔΩΜΑΤΙΑ	2.238	7.348	6.365	6.470	1.298	23.719
	ΚΛΙΝΕΣ	4.249	13.748	12.121	12.190	2.501	44.809
ΝΗΣΙ ΠΑΞΟΙ	ΜΟΝΑΔΕΣ		1	3	1	1	6
	ΔΩΜΑΤΙΑ		6	91	42	15	154
	ΚΛΙΝΕΣ		11	164	83	30	288
ΝΗΣΙ ΜΕΓΑΝΗΣΙ	ΜΟΝΑΔΕΣ		1	1			2
	ΔΩΜΑΤΙΑ		50	14			64
	ΚΛΙΝΕΣ		100	27			127
ΝΗΣΙ ΛΕΥΚΑΔΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ	1	4	15	66	6	92
	ΔΩΜΑΤΙΑ	102	212	598	1.452	125	2.489
	ΚΛΙΝΕΣ	204	434	1.148	2.800	236	4.822
ΝΗΣΙ ΖΑΚΥΝΘΟΣ	ΜΟΝΑΔΕΣ	3	22	61	161	10	257
	ΔΩΜΑΤΙΑ	293	1.949	5.131	6.143	264	13.780
	ΚΛΙΝΕΣ	599	3.848	9.947	11.770	508	26.672
ΣΥΝΟΛΟ	ΜΟΝΑΔΕΣ	15	95	195	508	88	901
	ΔΩΜΑΤΙΑ	2.633	10.892	13.242	16.467	1.813	45.047
	ΚΛΙΝΕΣ	5.052	20.764	25.392	31.424	3.488	86.120

Πηγή:Ξ.Ε.Ε

Ανάλογη κατάσταση παρουσιάζεται για το ξενοδοχειακό δυναμικό της Ζακύνθου και τα έτη από το 2005 μέχρι το 2007 (βλέπε παρακάτω πίνακες).

Πίνακας 10: Ξενοδοχειακό Δυναμικό Ιονίων Νήσων, 2005

ΝΟΜΟΣ - ΠΕΡΙΟΧΗ	Δεδομένα	5*****	4****	3***	2**	1*	Γενικό άθροισμα
ΖΑΚΥΝΘΟΣ	ΜΟΝΑΔΕΣ	1	21	51	169	11	253
	ΔΩΜΑΤΙΑ	115	1.925	4.442	6.654	274	13.410
	ΚΛΙΝΕΣ	227	3.800	8.652	12.739	526	26.944
ΙΘΑΚΗ	ΜΟΝΑΔΕΣ		1	2	2		5
	ΔΩΜΑΤΙΑ		12	49	42		103
	ΚΛΙΝΕΣ		23	91	81		195
ΚΕΡΚΥΡΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ	7	59	84	199	60	409
	ΔΩΜΑΤΙΑ	1.380	7.751	6.048	6.396	1.226	22.801
	ΚΛΙΝΕΣ	2.691	14.389	11.510	12.059	2.360	43.009
ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ		8	20	91	8	127
	ΔΩΜΑΤΙΑ		838	877	2.488	111	4.314
	ΚΛΙΝΕΣ		1.655	1.694	4.824	213	8.386
ΛΕΥΚΑΔΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ		3	13	59	7	82
	ΔΩΜΑΤΙΑ		51	618	1.330	136	2.135
	ΚΛΙΝΕΣ		102	1.184	2.574	256	4.116
ΜΕΓΑΝΗΣΙ	ΜΟΝΑΔΕΣ			1			1
	ΔΩΜΑΤΙΑ			14			14
	ΚΛΙΝΕΣ			27			27
ΠΑΞΟΙ	ΜΟΝΑΔΕΣ		1	3	1	1	6
	ΔΩΜΑΤΙΑ		6	87	42	15	150
	ΚΛΙΝΕΣ		11	158	83	30	282
ΣΥΝΟΛΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ	8	93	174	521	87	883
	ΔΩΜΑΤΙΑ	1.495	10.583	12.135	16.952	1.762	42.927
	ΚΛΙΝΕΣ	2.918	19.980	23.316	32.360	3.385	81.959

Πίνακας 11: Ξενοδοχειακό Δυναμικό Ιονίων Νήσων, 2006

ΝΟΜΟΣ - ΠΕΡΙΟΧΗ	Δεδομένα	5*****	4****	3***	2**	1*	Γενικό άθροισμα
ΖΑΚΥΝΘΟΣ	ΜΟΝΑΔΕΣ	1	22	57	187	11	258
	ΔΩΜΑΤΙΑ	115	1.949	4.803	6.515	274	13.658
	ΚΛΙΝΕΣ	227	3.848	9.340	12.485	526	26.426
ΙΘΑΚΗ	ΜΟΝΑΔΕΣ		1	2	2		5
	ΔΩΜΑΤΙΑ		12	49	42		103
	ΚΛΙΝΕΣ		23	91	81		195
ΚΕΡΚΥΡΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ	8	56	88	192	60	404
	ΔΩΜΑΤΙΑ	1.624	7.417	6.315	6.250	1.226	22.832
	ΚΛΙΝΕΣ	3.142	13.727	12.073	11.785	2.380	43.067
ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ		7	21	93	8	128
	ΔΩΜΑΤΙΑ		834	908	2.558	111	4.407
	ΚΛΙΝΕΣ		1.645	1.755	4.952	213	8.565
ΛΕΥΚΑΔΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ	1	3	15	62	6	87
	ΔΩΜΑΤΙΑ	102	51	636	1.365	125	2.279
	ΚΛΙΝΕΣ	204	102	1.216	2.836	236	4.394
ΜΕΓΑΝΗΣΙ	ΜΟΝΑΔΕΣ			1			1
	ΔΩΜΑΤΙΑ			14			14
	ΚΛΙΝΕΣ			27			27
ΟΘΟΝΟΙ	ΜΟΝΑΔΕΣ				1		1
	ΔΩΜΑΤΙΑ				21		21
	ΚΛΙΝΕΣ				35		35
ΠΑΞΟΙ	ΜΟΝΑΔΕΣ		1	3	1	1	6
	ΔΩΜΑΤΙΑ		6	87	42	15	150
	ΚΛΙΝΕΣ		11	158	83	30	282
ΣΥΝΟΛΟ	ΜΟΝΑΔΕΣ	10	90	187	518	86	891
	ΔΩΜΑΤΙΑ	1.841	10.269	12.810	16.791	1.751	43.462
	ΚΛΙΝΕΣ	3.573	19.356	24.660	32.037	3.365	82.991

Πίνακας 12: Ξενοδοχειακό Δυναμικό Ιονίων Νήσων, 2007

ΝΟΜΟΣ	Δεδομένα	5****	4****	3***	2**	1*	Γενικό αθροισμα
ΝΗΣΙ ΙΘΑΚΗ	ΜΟΝΑΔΕΣ		1	2	2		5
	ΔΩΜΑΤΙΑ		12	49	42		103
	ΚΛΙΝΕΣ		23	91	81		195
ΝΗΣΙ ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ		9	24	92	8	133
	ΔΩΜΑΤΙΑ		1.143	1.000	2.547	111	4.801
	ΚΛΙΝΕΣ		2.267	1.909	4.937	213	9.326
ΝΗΣΙ ΚΕΡΚΥΡΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ	10	55	90	192	59	406
	ΔΩΜΑΤΙΑ	2.222	7.297	6.245	6.471	1.212	23.447
	ΚΛΙΝΕΣ	4.211	13.627	11.970	12.195	2.330	44.333
ΝΗΣΙ ΟΘΩΝΟΙ	ΜΟΝΑΔΕΣ				1		1
	ΔΩΜΑΤΙΑ				21		21
	ΚΛΙΝΕΣ				35		35
ΝΗΣΙ ΠΑΞΟΙ	ΜΟΝΑΔΕΣ		1	3	1	1	6
	ΔΩΜΑΤΙΑ		6	91	42	15	154
	ΚΛΙΝΕΣ		11	164	83	30	288
ΝΗΣΙ ΜΕΓΑΝΗΣΙ	ΜΟΝΑΔΕΣ		1	1			2
	ΔΩΜΑΤΙΑ		50	14			64
	ΚΛΙΝΕΣ		100	27			127
ΝΗΣΙ ΛΕΥΚΑΔΑ	ΜΟΝΑΔΕΣ	1	4	15	64	6	90
	ΔΩΜΑΤΙΑ	102	90	631	1.413	125	2.361
	ΚΛΙΝΕΣ	204	172	1.209	2.724	236	4.545
ΝΗΣΙ ΖΑΚΥΝΘΟΣ	ΜΟΝΑΔΕΣ	1	22	58	163	10	254
	ΔΩΜΑΤΙΑ	115	1.949	4.868	6.368	264	13.564
	ΚΛΙΝΕΣ	227	3.848	9.431	12.235	508	26.249
ΣΥΝΟΛΟ	ΜΟΝΑΔΕΣ	12	93	193	515	84	897
	ΔΩΜΑΤΙΑ	2.439	10.547	12.898	16.904	1.727	44.515
	ΚΛΙΝΕΣ	4.642	20.048	24.801	32.290	3.317	85.098

Πηγή:Ξ.Ε.Ε

Στον παρακάτω πίνακα αναφέρονται ενδεικτικά το μερίδιο κλινών 5* και 4* σε επιλεγμένες πόλεις το 2007. Η Ρόδος κατέχει την πρωτιά με μερίδιο 61% των κλινών των δύο υψηλότερων κατηγοριών ενώ η Ζάκυνθος το τελευταίο (16%)

Πίνακας 13: Μερίδιο κλινών 5* και 4* σε επιλεγμένες πόλεις, 2007

Πόλη	%
Ρόδος	61
Κώς	56
Ηράκλειο	55
Λασιθί	53
Αθήνα	46
Μύκονος	45
Κέρκυρα	42
Ρέθυμνο	41
Θεσσαλονίκη	41
Χαλκιδική	38
Κεφαλλονιά	24
Χανιά	22
Ζάκυνθος	16

Πηγή :Ξ.Ε.Ε

Ο Πίνακας 14 παρουσιάζει την κατά τόπους διασπορά και τον βαθμό φόρτισης από συγκεντρώσεις κλινών, στον Νομό Ζακύνθου για το 2004. Η διασπορά προσδιορίζεται από

τον συνολικό αριθμό των τόπων στους οποίους εντοπίζονται κλίνες σε ξενοδοχειακές μονάδες ενώ οι συγκεντρώσεις προσδιορίζονται από τον συνολικό αριθμό ξενοδοχειακών κλινών κάθε τύπου, με την παραδοχή μιας κλιμάκωσης που σχετίζεται με τον βαθμό χωρικής φόρτισης του τόπου το 2004. Έτσι, ο νομός Ζακύνθου θεωρείται τουριστικά ανεπτυγμένος νομός, με χωρική συγκέντρωση στις νότιες ακτές (Λαγανάς-Βασιλικός), βορειοανατολικές ακτές (Πλάνας-Καλαμάκι) (Καλοκάρδου και Κραντονέλλης, 2005)

Πίνακας 14 : Διασπορά και συγκεντρώσεις κλινών, 2004

Περιφέρεια/ Νομός	Αριθμός τόπων με ξενοδοχειακές κλίνες				
	Σύνολο τόπων	< 350 κλ. (α)	350-1000 κλ. (β)	1000-3000 κλ. (γ)	3000-5000 κλ. (δ)
Ιόνια Νησιά					
Κερκύρας	80	49	16	13	2
Ζακύνθου	19	11	2	3	3
Κεφαλονιάς	31	25	5	1	
Λευκάδας	17	11	6		

Κλιμάκωση χωρικής φόρτισης: (α) κάτω των 350 ξενοδ. κλινών κατά τόπο, μέτρια φόρτιση
 (β) 350-1000 κλινών, μεγάλη φόρτιση, κρίσιμη κατάσταση
 (γ) 1000-3000 κλινών, πολύ μεγάλη φόρτιση, εμφάνιση προβλημάτων
 (δ) 3000-5000 κλινών, υπερβολική φόρτιση, εμφάνιση θυλάκων ώριμης ανάπτυξης.

Πηγή: Καλοκάρδου και Κραντονέλλης, 2005

Αναφορικά με το δυναμικό των κάμπινγκ παρατηρούμε ότι στην περιφέρεια Ιονίων Νήσων δραστηριοποιούνται 26 επιχειρήσεις με 2.044 θέσεις και 244 οικίσκους το 2005. Αναφορικά με τα ποιοτικά χαρακτηριστικά σημειώνουμε ότι 3 μονάδες Α' τάξης εντοπίζονται στον νομό Κερκύρας, ενώ ο μεγαλύτερος όγκος των διατιθέμενων θέσεων και οικίσκων εντοπίζεται στις μονάδες Γ' τάξης. Στην Ζάκυνθο το 2005 εντοπίζονται 1 μονάδες Β' τάξης και 4 Γ' τάξης αντανακλώντας την υστέρηση σε σχέση με την Κέρκυρα

Πίνακας 15: Κάμπινγκ που λειτουργούν το 2005 στα Ιόνια Νησιά

ΝΟΜΟΣ	ΔΕΔΟΜΕΝΑ	A	B	Γ	Δ	ΓΕΝΙΚΟ ΑΘΡΟΙΣΜΑ
ΖΑΚΥΝΘΟΥ	ΜΟΝΑΔΕΣ	0	1	4	0	5
	ΘΕΣΕΙΣ	0	101	300	0	401
	ΟΙΚΙΣΚΟΙ	0	0	0	0	0
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	ΜΟΝΑΔΕΣ	3	1	8	0	12
	ΘΕΣΕΙΣ	326	83	538	0	947
	ΟΙΚΙΣΚΟΙ	84	0	64	0	148
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	ΜΟΝΑΔΕΣ	0	0	2	0	2
	ΘΕΣΕΙΣ	0	0	399	0	399
	ΟΙΚΙΣΚΟΙ	0	0	0	0	0
ΛΕΥΚΑΔΑΣ	ΜΟΝΑΔΕΣ	0	1	6	0	7
	ΘΕΣΕΙΣ	0	0	297	0	297

	ΟΙΚΙΣΚΟΙ	0	75	21	0	96
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	ΜΟΝΑΔΕΣ	3	3	20	0	26
	ΘΕΣΕΙΣ	326	184	1.534	0	2.044
	ΟΙΚΙΣΚΟΙ	84	75	85	0	244

Πηγή: Ξ.Ε.Ε

1.8.3.2. Τουριστικές επιχειρήσεις - Τουριστικοί οργανισμοί

Στο νομό λειτουργούν ταξιδιωτικά γραφεία, γραφεία ενοικιάσεως αυτοκινήτων και τουριστικές επιχειρήσεις άλλης μορφής. Η συντριπτική πλειοψηφία εξ αυτών συγκεντρώνεται στην πρωτεύουσα της Ζακύνθου, όπου και διαμένει το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού του νομού. Αυτό σημαίνει ότι το μεγαλύτερο κομμάτι του πληθυσμού το οποίο κατοικεί σε αγροτικές και ημιαστικές περιοχές έχει σχετικά δύσκολη πρόσβαση της υπηρεσίες αυτού του είδους

1.8.3.3. Εστίαση - Αναψυχή

Η νυχτερινή ζωή στη Ζάκυνθο είναι μοιρασμένη σε δύο τμήματα, ανάλογα με το τι προτιμά ο κάθε ένας. Για αυτούς που επιθυμούν να περάσουν ένα ήσυχο βράδυ η χώρα της Ζακύνθου και το χωριό Βασιλικός είναι οι ιδανικές τοποθεσίες. Μπορείτε να απολαύσετε το φαγητό σας υπό τους ήχους μιας καντάδας σε κάποιο από τα εστιατόρια που υπάρχουν. Οι περιοχές αυτές είναι γεμάτες εστιατόρια, ταβέρνες και καφετέριες για αυτούς που προτιμούν να διασκεδάσουν ήρεμα. Για την άλλη κατηγορία επισκεπτών, που επιθυμούν πιο τρελούς ρυθμούς διασκέδασης οι κατάλληλες περιοχές είναι στο νότιο τμήμα του νησιού το Αργάσι, το Τσιλιβί, ο Λαγανάς, οι Αλυκές και το Καλαμάκι. Οι περιοχές αυτές είναι οι πιο τουριστικές, είναι γεμάτες κόσμο το καλοκαίρι και γι αυτό θα βρείτε συγκεντρωμένα πολλά bars, clubs, discos. Η διασκέδαση είναι συνεχής, το party ξεκινά νωρίς το βράδυ και συνεχίζεται μέχρι την ανατολή του ηλίου, τις πρώτες πρωινές ώρες.

Για τους λάτρεις του κινηματογράφου υπάρχει κινηματογραφική αίθουσα με καθημερινές τακτικές προβολές, ενώ οι φίλοι του θεάτρου και της τέχνης μπορούν να απολαύσουν θεατρικές παραστάσεις και καλλιτεχνικές εκθέσεις, στα πλαίσια πολιτιστικών εκδηλώσεων που διοργανώνονται από της αρμόδιους φορείς στο Υπαίθριο δημοτικό θέατρο της Ζακύνθου

Κεφάλαιο 2: Τουριστική ζήτηση του νομού Ζακύνθου

Στο κεφάλαιο αυτό αναλύεται το πλήθος των στοιχείων που προέκυψαν από την αναζήτηση δευτερογενών πηγών σε φορείς αναφορικά με τον προσδιορισμό της τουριστικής ζήτησης του νομού για την χρονική περίοδο 2000-2008.

2.1 Η έννοια της τουριστικής ζήτησης

Στον τομέα του τουρισμού ως ζήτηση θεωρείται η ποσότητα των τουριστικών αγαθών και υπηρεσιών που τα άτομα θέλουν και μπορούν να αγοράσουν σε συγκεκριμένες τιμές, σε δεδομένη αγορά και δεδομένο χρόνο (Λαγός, 2005).

Τα άτομα καλούνται να λάβουν μια σειρά αποφάσεων σχετικά με το αν θα κάνουν τελικά διακοπές ή όχι, τι τύπο και διάρκεια θα έχουν οι διακοπές τους, ποιο προορισμό θα επιλέξουν κλπ. κάτω από ορισμένους περιορισμούς. Οι πιο σημαντικοί μεταξύ των παραγόντων που επηρεάζουν τα άτομα στις αποφάσεις που σχετίζονται με τις διακοπές τους είναι: το εισόδημα, ο διαθέσιμος ελεύθερος χρόνος, η ηλικία, η οικογενειακή κατάσταση, το συγκριτικό επίπεδο τιμών μεταξύ των διαφόρων προορισμών, οι κλιματικές και περιβαλλοντικές συνθήκες που επικρατούν σε αυτούς, οι τάσεις της μόδας, καθώς και τα χαρακτηριστικά της χώρας υποδοχής (Λαγός, 2005).

Τα κυριότερα χαρακτηριστικά της τουριστικής ζήτησης είναι (Λαγός, 2005):

- η ετερογένεια, με την έννοια ότι διαφορετικοί παραγωγικοί κλάδοι εμπλέκονται στην παραγωγή και διάθεση των προϊόντων που επιδιώκει να καταναλώσει ο τουρίστας.
- η εποχικότητα,
- η ελαστικότητα (αυτό που φαίνεται τελικά να ισχύει είναι ότι η τουριστική ζήτηση είναι κατά κανόνα ελαστική ως προς το εισόδημα και σχετικώς ανελαστική ως προς την τιμή).
- η ευαισθησία, με την έννοια ότι η ζήτηση για τουρισμό επηρεάζεται από τη μόδα και τις κοινωνικοπολιτικές συνθήκες που επικρατούν σε έναν προορισμό.
- η σταθερά αυξητική τάση που οφείλεται σε διάφορους παράγοντες (εισόδημα, ειρήνη, ευημερία).

2.2. Διανυκτερεύσεις - αφίξεις ημεδαπών και αλλοδαπών τουριστών

Ένα πιο ενδεικτικό μέγεθος της τουριστικής κίνησης είναι ο αριθμός των διανυκτερεύσεων και των αφίξεων αλλοδαπών αλλά και ημεδαπών τουριστών.

Αφίξεις

Αν παρατηρήσει κανείς τους πίνακες στους οποίους αναγράφονται οι αφίξεις αλλοδαπών τουριστών στα αεροδρόμια της χώρας, από τον Ιανουάριο έως το Δεκέμβριο της χρονικής περιόδου 2004 – 2009, διαπιστώνουμε ότι στην Ιόνιο Περιφέρεια η Κέρκυρα έχει την πρωτοκαθεδρία αφού οι επισκέπτες της είναι σχεδόν διπλάσιοι από αυτούς που έρχονται στο νησί της Ζακύνθου, ενώ στη γενική κατάταξη η Κέρκυρα δεν εμφανίζεται τόσο πληγωμένη όσο η Κεφαλονιά, με μία κάμψη της τάξης του -21,4%. Η πορεία της Ζακύνθου είναι:

2004 – 2005: -3,5%
2005 – 2006: +2%
2006 – 2007: -1,3%
2007 – 2008: -3,2%
2008 – 2009: -6,4%

Επίσης, σε ό,τι αφορά τον αριθμό των τουριστών που έρχονται αεροπορικά, στο σύνολο της Ελλάδας η Ζάκυνθος κατατάσσεται έκτη, με πρώτο το Ηράκλειο της Κρήτης, δεύτερη τη Ρόδο, τρίτη τη Θεσσαλονίκη, τέταρτη την Κέρκυρα και πέμπτη την Κω.

Πίνακας 16: Αφίξεις αλλοδαπών τουριστών αεροπορικά 2004-2009

Αφίξεις Αλλοδαπών Τουριστών Αεροπορικά Ιανουάριος - Δεκέμβριος											
Αεροδρόμια	2004	2005	2006	2007	2008	2009	% μεταβολή				
							2005/04	2006/05	2007/06	2008/07	2009/08
Θεσσαλονίκη*	1.060.064	1.099.516	1.151.395	1.251.308	1.274.328	1.189.444	3,7	4,7	8,7	1,8	-6,7
Καβάλα	99.375	81.938	92.926	99.285	90.657	83.942	-17,5	13,4	6,8	-8,7	-7,4
(Β. Ελλάς)	1.159.439	1.181.454	1.244.321	1.350.593	1.364.985	1.273.386	1,9	5,3	8,5	1,1	-6,7
Ηράκλειο*	1.886.607	2.003.643	2.159.452	2.162.769	2.155.756	1.954.611	6,2	7,8	0,2	-0,3	-9,3
Χανιά	531.277	555.647	660.904	683.669	684.974	592.456	4,6	18,9	3,4	0,2	-13,5
(Κρήτη)	2.417.884	2.559.290	2.820.356	2.846.438	2.840.730	2.547.067	5,8	10,2	0,9	-0,2	-10,3
Ρόδος	1.167.268	1.216.581	1.338.235	1.393.407	1.350.956	1.325.139	4,2	10,0	4,1	-3,0	-1,9
Κως	627.019	601.732	659.545	682.749	675.380	627.857	-4,0	9,6	3,5	-1,1	-7,0
(Δωδεκάνησος)	1.794.287	1.818.313	1.997.780	2.076.156	2.026.336	1.952.996	1,3	9,9	3,9	-2,4	-3,6
Άραξος	40.108	59.432	56.256	69.818	54.697	41.418	48,2	-5,3	24,1	-21,7	-24,3
Καλαμάτα	48.949	52.931	47.767	51.641	32.925	30.446	8,1	-9,8	8,1	-36,2	-7,5
(Πελοπόννησος)	89.057	112.363	104.023	121.459	87.622	71.864	26,2	-7,4	16,8	-27,9	-18,0
Κέρκυρα	824.184	852.496	860.735	849.774	816.473	744.225	3,4	1,0	-1,3	-3,9	-8,8
Κεφαλονιά	155.136	143.467	161.287	159.069	182.438	143.438	-7,5	12,4	-1,4	14,7	-21,4
Ζάκυνθος	488.692	471.659	481.153	474.722	459.649	430.398	-3,5	2,0	-1,3	-3,2	-6,4
Ακτιο	136.061	141.440	135.083	149.028	150.835	147.574	4,0	-4,5	10,3	1,2	-2,2
(Ιόνια Νησιά)	1.604.073	1.609.062	1.638.258	1.632.593	1.609.395	1.465.635	0,3	1,8	-0,3	-1,4	-8,9
Μύκονος	82.944	97.226	99.999	104.901	105.756	96.745	17,2	2,9	4,9	0,8	-8,5
Σαντορίνη	149.988	169.419	178.691	192.042	181.780	162.414	13,0	5,5	7,5	-5,3	-10,7
(Κυκλάδες)	232.932	266.645	278.690	296.943	287.536	259.159	14,5	4,5	6,5	-3,2	-9,9
Σκιάθος	118.431	113.659	116.136	119.229	113.511	108.829	-4,0	2,2	2,7	-4,8	-4,1
Μυτιλήνη	69.995	65.542	67.078	77.004	74.239	71.452	-6,4	2,3	14,8	-3,6	-3,8
Χίος	14.956	13.182	14.307	13.059	16.164	11.967	-11,9	8,5	-8,7	23,8	-26,0
Λήμνος	8.374	7.850	10.392	7.227	9.834	6.563	-6,3	32,4	-30,5	36,1	-33,3
Σάμος	120.502	118.654	130.101	133.154	133.554	116.203	-1,5	9,6	2,3	0,3	-13,0
(Β. Αιγαίο)	213.827	205.228	338.014	349.673	347.302	315.014	-4,0	64,7	3,4	-0,7	-9,3
ΣΥΝΟΛΟ	7.511.499	7.752.355	8.421.442	8.673.855	8.563.906	7.885.121	3,2	8,6	3,0	-1,3	-7,9
ΑΘΗΝΑ**			3.111.799	3.479.519	3.385.172	3.143.238	-	-	11,8	-2,7	-7,1
ΣΥΝΟΛΟ (Με Αθήνα)			11.533.241	12.153.374	11.949.078	11.028.359			5,4	-1,7	-7,7

* Συνολικές αφίξεις εξωτερικού.

** Για την Αθήνα τα στοιχεία αφορούν τις αφίξεις αλλοδαπών τουριστών, όπως τις δίνει το "Ελ. Βενιζέλος".

Πηγή: ΥΠΑ και περιφερειακά αεροδρόμια.

Πηγή: Ε.Ε.Ε.

Σχετικά με τις αφίξεις ημεδαπών και αλλοδαπών τουριστών την περίοδο 2004-2008 στην Ζάκυνθο παρατηρείται αύξηση κατά 17,5% των ημεδαπών, 14% των αλλοδαπών και 14,6% συνολικά την τετραετία , όπως φαίνεται και στον ακόλουθο πίνακα.

Πίνακας 17: Αφίξεις τουριστών ημεδαπών – αλλοδαπών στον Νομό Ζακύνθου

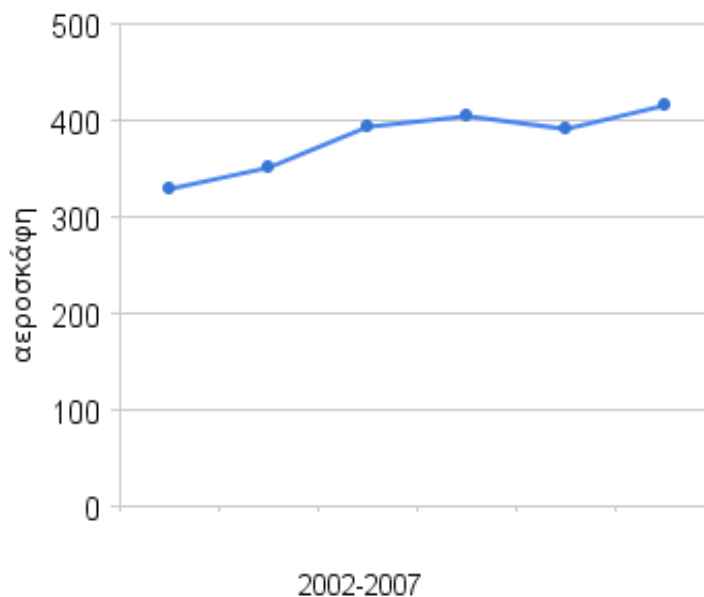
	Ελλάδα	Εξωτερικό	Σύνολο
2004	555	2369	2924
2005	8230	21779	30009
2006	8756	33618	42374
2007	13468	37942	51410
2008	10245	35488	45733

* τα στοιχεία αφορούν τον μήνα Αύγουστο

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων από http://web.statistics.gr/zeus/stats_4.asp

Τέλος, οι αφίξεις αεροσκαφών στο αεροδρόμιο της Ζακύνθου, για το μήνα Μάιο , διαχρονικά για τα έτη 2002 έως 2007 παρουσιάζονται σταθεροποιημένες λίγο κάτω από τις 400 κατά μέσο όρο, παρά την ανοδική τάση που υπάρχει από την αρχή της δεκαετίας.

Διάγραμμα 2: Αφίξεις αεροσκαφών την περίοδο 2002-2007 στο αεροδρόμιο Ζακύνθου

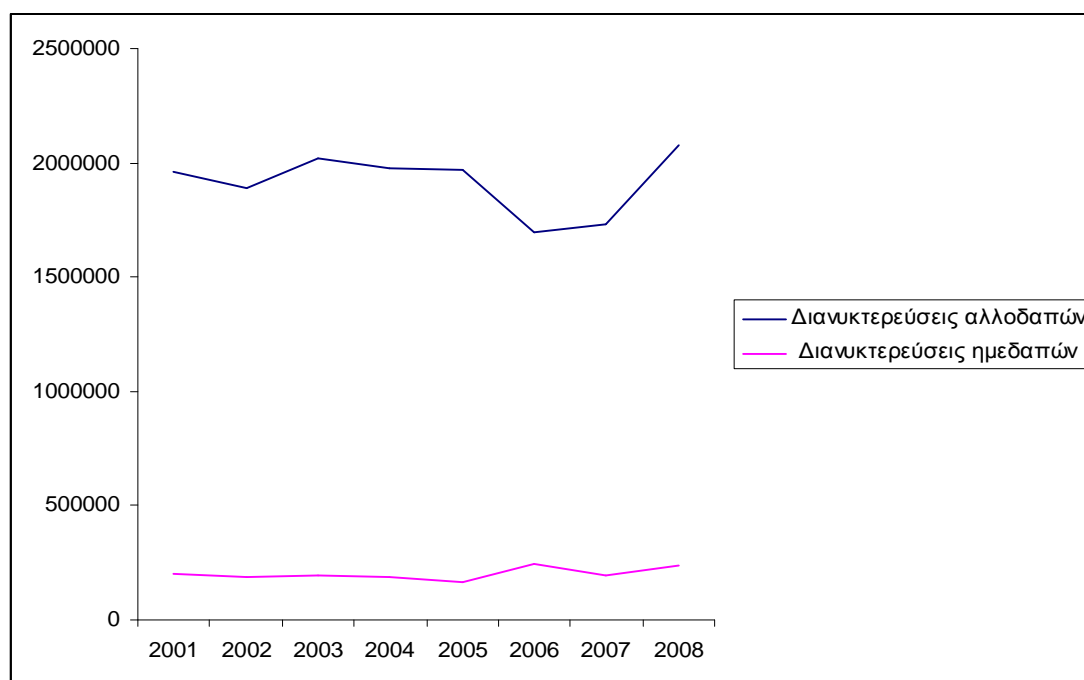

Πηγή: <http://detourproject.wordpress.com/tag/%CE%B6%CE%AC%CE%BA%CF%85%CE%BD%CE%B8%CE%BF%CF%82/>

Διανυκτερεύσεις

Σχετικά με τις διανυκτερεύσεις των τουριστών (ημεδαπών και αλλοδαπών) την περίοδο 2001-2008 έχουμε να παρατηρήσουμε τα εξής: Υπάρχει μια σημαντική κάμψη των διανυκτερεύσεων των αλλοδαπών από το 2003 μέχρι και το 2006, όπου και έκτοτε παρουσιάζεται ανοδική πορεία, ενώ το αντίθετο συμβαίνει με τις ημεδαπές διανυκτερεύσεις για την περίοδο αυτή.

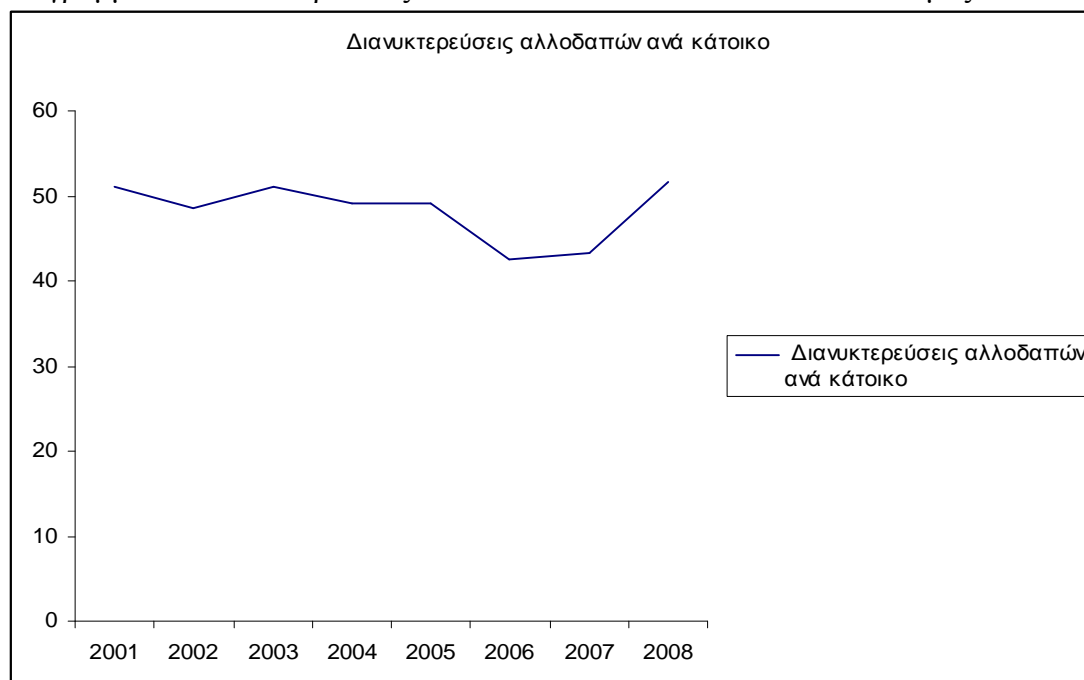
Διάγραμμα 3: Διανυκτερεύσεις τουριστών 2001-2008 Νομός Ζακύνθου

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων από www.economics.gr-Oι νομοί της Ελλάδας

Όσον αφορά δε τις διανυκτερεύσεις αλλοδαπών ανά κάτοικο, αυτές αντιστοιχούν κατά μέσο όρο την περίοδο 2001-2008 στο 48,3%.

Διάγραμμα 4: Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών ανα κάτοικο 2001-2008 Νομός Ζακύνθου

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων από www.economics.gr-Oι νομοί της Ελλάδας

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει η σύγκριση των διανυκτερεύσεων στα τουριστικά καταλύματα μεταξύ των διαφόρων ιονίων νήσων. Στα πλαίσια αυτά από τα στοιχεία του παρακάτω πίνακα προκύπτει αύξηση της διανυκτερεύσεις της Περιφέρειας κατά την περίοδο

2000-2006 ίση με 4,28%. Αντίστοιχα, η Κεφαλονιά κατά την περίοδο 2000-2006 παρουσιάζει μία αισθητή μείωση της τάξεως του 8,63%. Οι διανυκτερεύσεις των αλλοδαπών παρουσιάζουν μια σχετική σταθερότητα. Όσον αφορά την κατάταξη στην Περιφέρεια, η Κεφαλονιά βρίσκεται στην 3η θέση, όπου η σχέση με την 2η Ζάκυνθο είναι 1 της 4 της διανυκτερεύσεις τόσο για το 2000 όσο και για το 2006.

Πίνακας 18: Διανυκτερεύσεις στα συλλογικά τουριστικά καταλύματα, κατά Νομό της Περιφέρειας των Ιονίων Νήσων, για τα έτη 2000 και 2006

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ & ΝΟΜΟΣ	1999			2000			2006		
	ΗΜΕΔΑΠΟΙ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ	ΗΜΕΔΑΠΟΙ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ	ΗΜΕΔΑΠΟΙ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ
Ν.ΚΕΡΚΥΡΑΣ	477.353	3.232.968	3.710.341	417.340	3.283.061	3.700.401	580.355	3.789.221	4.339.575
Ν.ΛΕΥΚΑΔΑΣ	102.925	108.257	211.182	94.918	127.355	222.273	99.950	80.328	180.278
Ν.ΚΕΦΑΛΟΝΙΑΣ	147.919	354.982	502.901	146.594	397.792	544.386	115.048	354.729	469.777
Ν.ΖΑΚΥΝΘΟΥ	223.158	1.712.907	1.936.065	199.813	1.964.716	2.164.329	191.500	1.734.203	1.925.703

Πηγή:ΕΣΥΕ

Ανά κατηγορία καταλύματος (Α,Β,Γ,Δ,Ε τάξης) οι αφίξεις, διανυκτερεύσεις και η πληρότητα την διετία 2004-2006 διαμορφώνονται ως εξής. Καταρχήν δεν υπάρχουν καταλύματα Α, Δ και Ε τάξης, ενώ για τις Β και Γ τάξεις τα μεγέθη κινούνται αυξητικά, με μεγαλύτερες επιδόσεις στην Γ κατηγορία

Πίνακας 19: Αφίξεις, Διανυκτερεύσεις και Πληρότητα ανά Κατηγορία Καταλύματος 2004-2006

	Β Τάξεως			Γ Τάξεως			Σύνολο		
	Αφίξεις	Διαν/σεις	Πληρότητα	Αφίξεις	Διαν/σεις	Πληρότητα	Αφίξεις	Διαν/σεις	Πληρότητα
2004				761	9097	95,59 %	761	9097	95,59 %
2005	2965	15188	70,49 %	4296	34876	96,6 %	7261	50064	86,85 %
2006	1152	8996	78,22 %	1290	10476	118,57 %	2442	19472	95,75 %

* αφορά τον Αύγουστο του κάθε έτους

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων από http://web.statistics.gr/zeus/stats_4.asp

Συγκρίνοντας τον αριθμό των διανυκτερεύσεων που μπορούν να προσφερθούν με αυτόν που ζητούνται μπορούμε να προσδιορίσουμε την πλεονάζουσα (ελλειμματική) παραγωγική δυναμικότητα σε επίπεδο καταλυμάτων. Ο αριθμός των διανυκτερεύσεων που προσφέρονται είναι συνάρτηση του αριθμού των κλινών που είναι διαθέσιμες και του χρόνου λειτουργίας των καταλυμάτων. Ο αριθμός των ανά κλίνη διανυκτερεύσεων με κριτήριο το είδος του καταλύματος, την περιοχή κ.ο.κ. παρέχει χρήσιμες πληροφορίες όχι μόνο όσο αφορά σε γενικά θέματα, όπως είναι τα περιβαλλοντικά και τα κοινωνικο-πολιτιστικά αλλά και το βαθμό αποτελεσματικότητας, με τον οποίο χρησιμοποιείται το απόθεμα των καταλυμάτων.

Η αξιοποίηση του παραγωγικού δυναμικού του νομού Ζακύνθου αφορά το έτος 2007 και έχει ως εξής (βλέπε πίνακα που ακολουθεί): Η Ζάκυνθος δεν εμφανίζει ιδιαίτερα υψηλή

παραγωγική δυναμικότητα (158%) καθώς κυμαίνεται κοντά στο εθνικό μέσο όρο (184,2%). Η διαπίστωση αυτή παρουσιάζεται και στις ανταγωνίστριες χώρες, γεγονός που σημαίνει ότι η ύπαρξη πλεονάζουσας δυναμικότητας είναι κατά κάποιον τρόπον εγγενές στοιχείο στον κλάδο των καταλυμάτων (ΙΤΕΠ, Οκτώβριος 2008)

Πίνακας 20: Παραγωγικό δυναμικό νομού Ζακύνθου 2007

ΕΤΟΣ 2007	Υφιστάμενες Κλίνες (1)	Ημέρες Λειτουργίας (2)	Εφικτές Διανυκτερεύσεις (3)	Πραγματοποιηθείσες Διανυκτερεύσεις (4)	Υπερβάλλον Δυναμικό (5)
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	85.098	234	19.903.983	7.383.649	169,6%
N.ΖΑΚΥΝΘΟΥ	26.249	227	5.959.306	2.303.036	158,8%
N. ΚΕΡΚΥΡΑΣ	44.656	228	10.198.378	4.158.743	145,2%
N. ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	9.521	266	2.534.849	638.586	296,9%
N. ΛΕΥΚΑΔΟΣ	4.672	259	1.211.450	283.284	327,6%

Πηγή ΙΤΕΠ (Οκτώβριος, 2008)

2.3. Πληρότητα τουριστικά καταλύματα

Όσον αφορά την πληρότητα των τουριστικών καταλυμάτων παρατηρούμε ότι μετά το 2005 ακολουθείται μια πτωτική πορεία έως το 2008 που επανακάμπει. Σε γενικές γραμμές η πληρότητα εμφανίζεται μεγαλύτερη στους αλλοδαπούς τουρίστες σε σχέση με τους ημεδαπούς για όλη την περίοδο 2004-2008.

Πίνακας 21: Πληρότητα στα Τουριστικά Καταλύματα του Νομού Ζακύνθου 2004-2008*

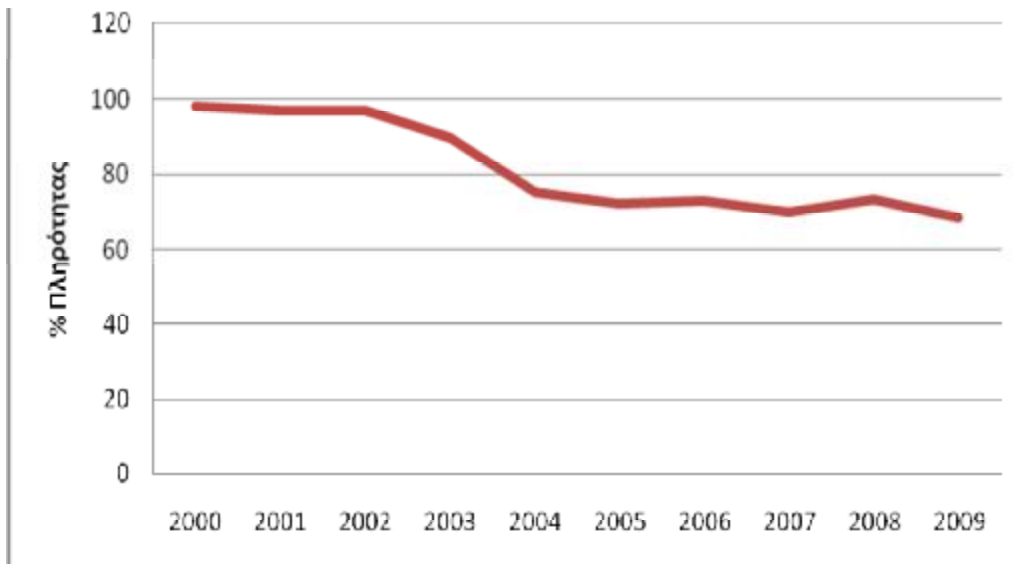
Έτος	ΖΑΚΥΝΘΟΣ			ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ		
	Ελλάδα	εξωτερικό	σύνολο	Ελλάδα	εξωτερικό	σύνολο
2004	16,5 %	82,86 %	99,36 %	17,58 %	88,89 %	106,47 %
2005	17,98 %	78,63 %	96,61 %	18,92 %	85,79 %	104,71 %
2006	12,88 %	81,86 %	94,74 %	14,86 %	91,87 %	106,73 %
2007	13,94 %	72,01 %	85,95 %	14,78 %	74,39 %	89,17 %
2008	13,45 %	82,75 %	96,2 %	18,46 %	81,19 %	99,65 %

* αφορά τον Αύγουστο του κάθε έτους

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων από http://web.statistics.gr/zeus/stats_4.asp

Ειδικότερα, σε ότι αφορά τις ξενοδοχειακές μονάδες, η πληρότητα τους παρουσιάζει πτωτική πορεία την χρονική περίοδο 2000-2009, από 98% το 2000 στο 77, % περίπου το 2008

Διάγραμμα 5: Πληρότητα ξενοδοχειακών μονάδων Ζακύνθου 2000-2009

Πηγή: www.zakynthion.gov.gr/LinkClick.aspx?fileticket...tabid=36

2.4. Εποχικότητα

Ο τουρισμός στην Ζάκυνθο, όπως άλλωστε συμβαίνει σε πολλές άλλες χώρες, χαρακτηρίζεται από αυξημένη εποχικότητα. Αρχή της τουριστικής περιόδου θεωρείται ο Απρίλιος και ως τέλος ο Οκτώβριος, ενώ κατά το υπόλοιπο πεντάμηνο, δηλαδή από Νοέμβριο έως και Μάρτιο, η τουριστική κίνηση είναι ελάχιστη.

Η εποχικότητα μοιάζει να είναι το σημαντικότερο πρόβλημα που έχει να αντιμετωπίσει ο Τουρισμός, καθώς οι αλλαγές των καιρικών συνθηκών (φυσική εποχικότητα) μαζί με τη «θεσμική» εποχικότητα (άδειες εργασίας τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα) είναι οι παράγοντες που καθορίζουν την πληρότητα των ξενοδοχειακών μονάδων αλλά και το ζήτημα της απασχόλησης του κατάλληλου τουριστικού προσωπικού.

Σύμφωνα με τον ΣΕΤΕ (2005) το μερίδιο των διανυκτερεύσεων στην υψηλή περίοδο (Ιούλιος, Αύγουστος, Σεπτέμβριος) για την Ζάκυνθο την περίοδο 2000-2004 είναι πάρα πολύ υψηλό, με μέσο όρο 89,56%.

Πίνακας 22: Μερίδιο διανυκτερεύσεων στην υψηλή περίοδο για την Ζάκυνθο την περίοδο 2000-2004

	2000	2001	2002	2003	2004
Zakynthos	88,5	87,8	91,3	89,2	91,0

Πηγή: ΣΕΤΕ (2005)

2.5 Κύριες χώρες προέλευσης αλλοδαπών τουριστών

Την μερίδα του λέοντος όσον αφορά τις χώρες προέλευσης τουριστών από τις οποίες φθάνουν πτήσεις τσάρτερ στο νησί κατέχει η Μ. Βρετανία με ποσοστό 56,63% το 2008 - γεγονός που καθιστά ισχυρή την εξάρτησή από τη Βρετανική αγορά - ενώ όλες οι υπόλοιπες χώρες λαμβάνουν ποσοστό κάτω του 6,5%

Πίνακας 23: Χώρες προέλευσης τουριστών στο Νομό Ζακύνθου το 2008

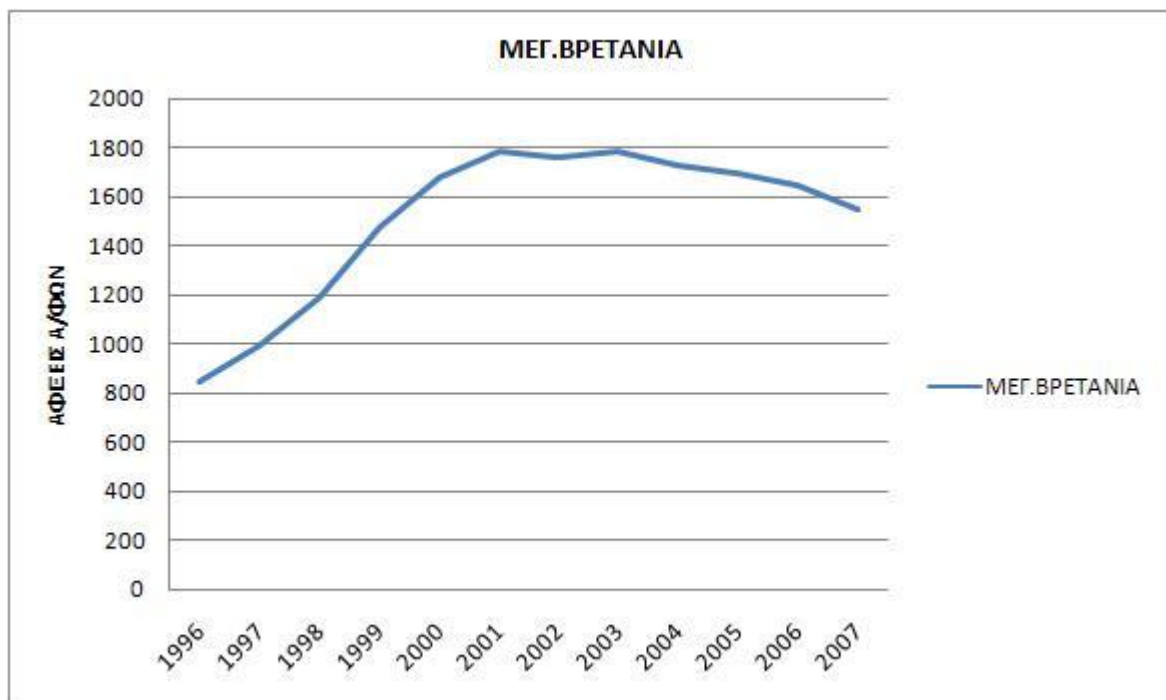
ΧΩΡΑ	2008	
	ΕΠΙΒΑΤΕΣ	%
Μ. Βρετανία	250.542	56,63%
Τσεχία	27.641	6,25%
Ολλανδία	23.698	5,36%
Πολωνία	6.035	1,36%
Γερμανία	20.493	4,63%
Αυστρία	17.640	3,99%
Ιρλανδία	16.308	3,69%
Σουηδία	12.086	2,73%
Ελβετία	11.904	2,69%
Δανία	8.782	1,99%
Βέλγιο	7.844	1,77%
Ρωσία	3.176	0,72%
Ρουμανία	4.753	1,07%
Σερβία	5.872	1,33%
Ουγγαρία	7.285	1,65%
Σλοβενία	6.084	1,38%
Νορβηγία	2.797	0,63%
Σλοβακία	4.568	1,03%
Φινλανδία	2.691	0,61%
Ιταλία	959	0,22%
Κύπρος	1.235	0,28%

Πηγή: <http://imerazante.gr/2009/10/21/1800>

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η ανάλυση των πτήσεων charter από τη Μεγάλη Βρετανία στη Ζάκυνθο. Ο παρακάτω πίνακας δείχνει τις πτήσεις charter από τη Μεγάλη Βρετανία στη Ζάκυνθο 1997-2007. Επιβεβαιώνεται η πτώση που έχει ξεκινήσει από το 2003 και συνεχίζει την τελευταία τετραετία. Ο ρυθμός μείωσης δεν είναι ιδιαίτερα μεγάλος, είναι όμως σταθερός.

Διάγραμμα 5: Πτήσεις charter από τη Μεγάλη Βρετανία στη Ζάκυνθο 1997-2007

Πηγή : <http://detourproject.wordpress.com/2008/07/21/afixeis-charters-e8nika/>

Στο παρακάτω σχήμα φαίνονται οι χώρες που παρουσιάζουν μείωση την περίοδο 1997-2007 (Γερμανία, Σουηδία, Νορβηγία, Φιλανδία, Αυστρία) . Η χώρα με την μεγαλύτερη πτώση, μετά το 2002, μετά το ευρώ δηλαδή είναι η Γερμανία όπου η μείωση αγγίζει το μισό των αφίξεων. Οι άλλες χώρες είναι η Σουηδία, η Νορβηγία, η Φιλανδία και η Αυστρία.

Διάγραμμα 6 : Χώρες προέλευσης τουριστών στο Νομό Ζακύνθου με μειωτική τάση, 1997-2007

Πηγή : <http://detourproject.wordpress.com/2008/07/21/afixeis-charters-e8nika/>

Ενώ, οι χώρες που παρουσιάζουν αύξηση στις αφίξεις charter την χρονική περίοδο 1997-2007 εμφανίζονται στο ακόλουθο σχημα. Μετά το 2002, ειδικά η Ουγγαρία και η Τσεχία εμφανίζει μεγάλο ενδιαφέρον για τη Ζάκυνθο, με άνοδο που φτάνει το 100%. Ακολουθούν με μικρότερο ρυθμό αύξησης η Σλοβενία, η Πολωνία, η Σερβία και η Ιρλανδία. Συνεπώς, αυτό που χαρακτηρίζει την τουριστική κίνηση στο νησί την εξεταζόμενη περίοδο, είναι η ανοδική τάση των αγορών της Ανατολικής Ευρώπης όπως η Τσεχία, η Πολωνία, η Ρουμανία και Ουγγαρία. Αν και σε απόλυτα μεγέθη οι αγορές αυτές συμμετέχουν περίπου στο 10% της συνολικής τουριστικής κίνησης, η συνεχής αύξηση της κίνησης από τις αγορές αυτές σε συνδυασμό με την «κούραση των δυτικών αγορών», καταδεικνύουν το ιδιαίτερο ενδιαφέρον που έχουν οι αγορές αυτές για την Περιφέρεια των Ιονίων και τη Ζάκυνθο.

Διάγραμμα 7 : Χώρες προέλευσης τουριστών στο Νομό Ζακύνθου με αυξητική τάση, 1997-2007

Πηγή : <http://detourproject.wordpress.com/2008/07/21/afixeis-charters-e8nika/>

Το άμεσο συμπέρασμα είναι ότι οι αφίξεις έχουν μείωση από τις παλιές χώρες μέλη της ΕΕ με υψηλότερα εισοδήματα, και νέες ευρωπαϊκές χώρες επισκέπτονται το νησί την περίοδο 1997-2007.

2.6 Ικανοποίηση τουριστών – Εναλλακτικές πηγές προορισμών

Σύμφωνα με τον ΣΕΤΕ (2005) η αξιολόγηση από πλευράς τουριστών μιας σειρά παραγόντων που διαμορφώνουν την ικανοποίηση από τις διακοπές, φέρνει την Ζάκυνθο σε πολύ υψηλή θέση ιδιαίτερα σε θέματα φιλοξενίας και ξενοδοχείων

Πίνακας 24:Αξιολόγηση ικανοποίησης τουριστών, 2005

	Ξενοδοχείο συνολικά	Μεταφορές	Φαγητό εκτός ξενοδοχείου	Ψώνια	Διασκέδαση	Πολιτιστικά Αξιοθέατα	Παραλίες	Φιλοξενία	Κινηφορικό	Ασφάλεια	Καθαριότητα περιβάλλοντος
Heraklion	3,49	3,01	3,00	2,98	2,94	3,33	3,19	3,57	3,02	3,28	3,03
Zakynthos	3,33	2,94	3,11	3,02	3,04	3,07	3,11	3,45	2,72	3,07	2,89

από 1=πολύ κακό έως 4=πολύ καλό

Πηγή:ΣΕΤΕ (2005)

Ενώ σύμφωνα πάντα με την ίδια έρευνα, οι εναλλακτικοί μεσογειακοί προορισμοί που θα επέλεγαν οι τουρίστες της Ζακύνθου την περίοδο 2005 είναι σε επίπεδο χωρών η Κύπρος (29%) , Ισπανία (17%), Ιταλία (9%) και η Τουρκία (6%), ενώ σε επίπεδο περιοχών η Κρήτη (19%), η Κύπρος (12%), η Ρόδος (11%) και άλλες.

Πίνακας 25:Εναλλακτικοί Μεσογειακοί προορισμοί , 2005

Zakynthos	
ΧΩΡΕΣ	Κύπρος 29%
	Ισπανία 17%
	Ιταλία 9%
	Τουρκία 6%
ΠΕΡΙΟΧΕΣ	Crete 19%
	Corfu 12%
	Rhodes 11%
	Ibiza 6%
	Mallorca 5%
	Malta 5%
	Menorca 5%
	Kefalonia 4%
	Kos 4%
	Santorini 4%

Πηγή:ΣΕΤΕ (2005)

Κεφάλαιο 3: Η εξέλιξη του τουρισμού στην Ζάκυνθο: Μελέτες περιπτώσεων

Στο κεφάλαιο αυτό παρατίθενται μελέτες περιπτώσεων συγκεκριμένων ξενοδοχείων όσον αφορά την εξέλιξη της τουριστικής ζήτησης για την χρονική περίοδο 2000-2008. Αναλυτικότερα θα παρουσιαστούν γενικά στοιχεία για τα ακόλουθα ξενοδοχεία:

- Ø STRADA MARINA
- Ø MARGARITA HOTEL
- Ø BALCONY HOTEL

Ενώ η έρευνα μας θα επικεντρωθεί αναλυτικά στο ξενοδοχείο ALEXANDRA HOTEL (Μελέτη Περίπτωσης), όπου θα παρουσιαστούν τόσο στοιχεία τουριστικής προσφοράς του ξενοδοχείου όσο και τουριστικής ζήτησης.

3.1 Γενικά στοιχεία από 3 ξενοδοχεία: STRADA MARINA, MARGARITA HOTEL, BALCONY HOTEL

α) STRADA MARINA

Το ξενοδοχείο τεσσάρων αστέρων Strada Marina βρίσκεται στο κέντρο της πόλης της μαγευτικής Ζακύνθου. Έχει θέα το καταγάλανο Ιόνιο πέλαγος, καθώς βρίσκεται ακριβώς μπροστά από το κεντρικό λιμάνι του νησιού. Ακόμη, λειτουργεί όλο το χρόνο και αποτελείται από 112 δωμάτια εκ των οποίων 26 είναι μονόκλινα, 79 δίκλινα, 2 δίκλινα VIP, 4 πολυτελή οικογενειακά διαμερίσματα και μια σουίτα.

Στις παροχές περιλαμβάνονται:

- Ø 106 δωμάτια
- Ø διαμερίσματα (Family Rooms)
- Ø 1 Junior Suite
- Ø 24 ώρες Reception
- Ø Ασύρματο Internet
- Ø Internet Corner
- Ø Room Service
- Ø Buffet Breakfast
- Ø Κλιματισμός σε όλους τους χώρους
- Ø Τηλεόραση
- Ø Roof Garden (Ιούνιο - Σεπτέμβριο)
- Ø Πισίνα (Ιούνιο - Σεπτέμβριο)

Η τουριστική ζήτηση του ξενοδοχείου αφορά κυρίως εγχώριους τουρίστες καθώς έχει μικρό ποσοστό αλλοδαπών τουριστών τους καλοκαιρινούς μήνες.

β) MARGARITA HOTEL

Το ξενοδοχείο Margarita Hotel βρίσκεται στον κοσμοπολίτικο Λαγανά και θεωρείται ένα από τα καλύτερα ξενοδοχεία All Inclusive της Ζακύνθου. Το ξενοδοχείο Margarita είναι κατάλληλο για οικογένειες και ζευγάρια που αναζητούν ξέγνοιαστες και ειδικές διακοπές μέσα σε ένα ήσυχο και φιλόξενο περιβάλλον.

Είναι 4 αστέρων και κάθε χρόνο φιλοξενεί χιλιάδες επαναλαμβανόμενους επισκέπτες που έρχονται στη Ζάκυνθο για τις διακοπές τους. Να σημειωθεί ότι λειτουργεί μόνο την καλοκαιρινή σεζόν σχεδόν αποκλειστικά με αλλοδαπούς τουρίστες, με την μερίδα του λέοντος να προέρχεται από Άγγλους, Σέρβους, Γερμανούς και Ρώσους.

γ) BALCONY HOTEL

Ένα ειδυλλιακό μέρος, είκοσι μέτρα πάνω από τη θάλασσα με πανοραμική θέα προς την παραλία Τσιλιβή. Επίσης, το Balcony Hotel βρίσκεται 5 χλμ. βοριοανατολικά από την πόλη της Ζακύνθου, και 8 χλμ. από το αεροδρόμιο.

Συνδυάζοντας την παραδοσιακή αρχιτεκτονική της Ζακύνθου με τις σύγχρονες ανέσεις το ξενοδοχείο είναι μια οικογενειακή επιχείρηση με χαρακτηριστικά της, την απλότητα και την γνήσια φιλοξενία.

Το ξενοδοχείο διαθέτει 33 δίκλινα και τρίκλινα δωμάτια και δύο διαμερίσματα δύο υπνοδωματίων.

Να σημειωθεί ότι λειτουργεί και αυτό μόνο την καλοκαιρινή σαιζόν σχεδόν αποκλειστικά με αλλοδαπούς τουρίστες, με την μερίδα του λέοντος να προέρχεται από Άγγλους, Ολλανδούς και Ρώσους.

Στις παροχές περιλαμβάνονται:

- Ρεσεψιόν
- Εστιατόριο
- Σνακ μπαρ - cafe
- Κήπος
- Wi Fi internet
- Ανελκυστήρας
- TV room
- Χώρος στάθμευσης
- Σκαλοπάτια από το χώρο στάθμευσης του ξενοδοχείου οδηγούν σε ένα λεπτό στην παραλία του Τσιλιβή
- Ενοικιάσεις αυτοκινήτων
- Ιπασία (κατόπιν συννενόησης)
- Ημερήσιες κρουαζιέρες (κατόπιν συννενόησης)

3.2 Μελέτη περίπτωσης: ALEXANDRA HOTEL

Στην ενότητα αυτή αρχικά καταγράφονται στοιχεία που αφορούν την τουριστική προσφορά του ξενοδοχείου όσο και στοιχεία τουριστικής ζήτησης κατά την χρονική περίοδο 2000-2008

3.2.1 Τουριστική προσφορά⁴¹

Σε μία πολύ μικρή απόσταση από το κέντρο της Ζακύνθου, στο πιο όμορφο σημείο της παραλίας του Τσιλιβί με άμεση πρόσβαση στην αμμουδερή ακτή, βρίσκεται το ξενοδοχειακό συγκρότημα Alexandra Beach Hotel & Bungalows. Η καταπληκτική θέα του ξενοδοχείου, μαζί με τον αρμονικό συνδυασμό της φυσικής ομορφιάς του νησιού αλλά και της περιοχής ιδιαίτερα, συνθέτουν το ιδανικό περιβάλλον για ξένοιαστες και ξεκούραστες διακοπές. Από το ξενοδοχείο υπάρχει απευθείας πρόσβαση στην αμμουδερή παραλία. Ακόμα από την παραλία του ξενοδοχείου μπορεί κάποιος να προσεγγίσει με τα πόδια και το κομμάτι εκείνο με τα πολλά θαλάσσια σπορ.

Οι αποστάσεις διαμορφώνονται ως εξής:

- Κοντινότερη Στάση Λεωφορείου : 500 μ
- Κοντινότερα Μαγαζιά : 250 μ
- Κέντρο Πλάνου – Τσιλιβί : 1 χλμ
- Αεροδρόμιο : 8 χλμ
- Πόλη Ζακύνθου – Λιμάνι : 4,5 χλμ
- Νοσοκομείο : 4 χλμ
- Φαρμακείο : 1 χλμ

Στο ξενοδοχειακό συγκρότημα Alexandra Beach, υπάρχουν πολλοί και διαφορετικοί τύποι δωματίων. Τα περισσότερα από τα δωμάτια όπως και αρκετοί χώροι του ξενοδοχείου έχουν ανακαινιστεί και όμορφα διακοσμηθεί (1999-2000) για να προσφέρουν διαμονή και υπηρεσίες υψηλών προδιαγραφών.

Όλα τα δωμάτια προσφέρουν:

- Βεράντα
- Μπάνιο και/ή Ντους
- Σύστημα Μουσικής
- Απευθείας Τηλέφωνο
- Δορυφορική Τηλεόραση
- Ψυγείο
- Πιστολάκι για τα μαλλιά
- Αυτόνομο κλιματισμό (Ζεστό-Κρύο)
- Θέα στο βουνό ή στην θάλασσα

Αναλυτικότερα,

Τα δωμάτια της καινούργιας μας πτέρυγας διατίθενται με 2 μονά ή με 1 διπλό κρεβάτι και έχουν ακόμα 1 καναπέ για περισσότερη άνεση. Η παρουσία των Επτανησιακών χρωμάτων αλλά και η ιδιαίτερη διακόσμηση, κάνουν την διαμονή ακόμα πιο ευχάριστη.

---

⁴¹ <http://www.alexandrabeachotel.com/el/>

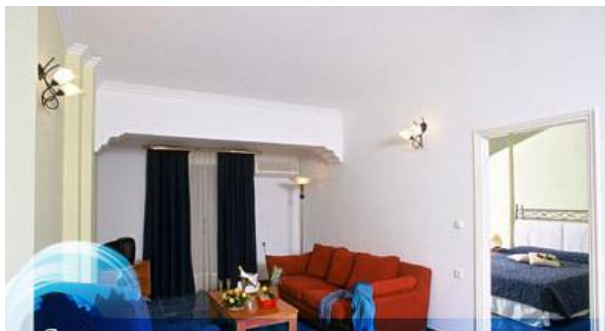

Τα δωμάτια Πολυτελείας (νέας πέρυγας) βρίσκονται στον ψηλότερο όροφο και έχουν τεράστιες βεράντες με θέα στην θάλασσα. Είναι ιδιαίτερα ευρύχωρα με διπλό κρεβάτι (Queen Size) και πλήρες καθιστικό. Η διακόσμηση είναι υψηλών προδιαγραφών με εμφανές το επτανησιακό χρώμα. Τα περισσότερα δωμάτια Πολυτελείας διαθέτουν και κουζίνα. Ο καναπές του καθιστικού μετατρέπεται άνετα σε ένα άνετο τρίτο κρεβάτι για 1 ή 2 άτομα.

Επίσης, υπάρχουν 2 διαμερίσματα 2 δωματίων που μπορούν να φιλοξενήσουν από 4-6 άτομα. Διαθέτουν εσωτερική πόρτα, και 2 μπαλκονόπορτες. Ακόμα τα περισσότερα διαμερίσματα διαθέτουν και κουζίνα. Όλα προσφέρουν απεριόριστη θέα στη θάλασσα.

Οι σουίτες τους 1 υπνοδωματίου έχουν ένα διπλό κρεβάτι (Queen Size), ένα μπάνιο με απευθείας πρόσβαση από την κρεβατοκάμαρα αλλά και ένα μπάνιο με πρόσβαση από το Σαλόνι. Ο χώρος του σαλονιού φιλοξενεί ένα πλήρες καθιστικό αλλά και μία τραπέζα για χρήση φαγητού ή γραφείου. Όλες οι Σουίτες προσφέρουν διακόσμηση υψηλών προδιαγραφών και απεριόριστη θέα στην θάλασσα. Ο καναπές του Σαλονιού μπορεί ακόμα να μετατραπεί σε διπλό κρεβάτι για 1 ή 2 άτομα.

Οι Σουίτες των 2 υπνοδωματίων δημιουργήθηκαν για να καλύψουν τις ανάγκες των μεγάλων οικογενειών. Διαθέτουν 1 υπνοδωμάτιο με διπλό κρεβάτι, 1 υπνοδωμάτιο με 2 μονά κρεβάτια αλλά και ένα ευρύχωρο σαλόνι. Το σαλόνι φιλοξενεί ένα άνετο πλήρες καθιστικό, καθώς και μια τραπεζαρία για τις οικογενειακές συγκεντρώσεις αλλά και για τις επαγγελματικές υποχρεώσεις. Το λουτρό παρέχει ακόμα Τζακούσι (Υδρομασάζ). Η Σουίτα των 2 υπνοδωματίων προσφέρει από παντού υπέροχη θέα στη θάλασσα.

Το ξενοδοχειακό συγκρότημα διαθέτει εκτός από το κυρίως κτήριο και 6 Bungalows με 6 δίκλινα δωμάτια στο κάθε ένα από αυτά. Τα δωμάτια στα Bungalows είναι κυρίως δίκλινα. Είναι περιτριγυρισμένα από πλούσια βλάστηση και αποτελούν την ιδανική επιλογή για όσους αγαπούν τη φύση και αναζητούν την ηρεμία. Είναι κατασκευής 1995, και προσφέρουν θέα στην πισίνα, την θάλασσα αλλά και το βουνό. Μάλιστα αρκετά από τα Bungalows του πρώτου ορόφου έχουν απευθείας πρόσβαση σε μικρούς κήπους.

Τέλος, τα δωμάτια της παλαιάς πτέρυγας αποτελούν μια πιο οικονομική λύση για τους λιγότερο απαιτητικούς και προσφέρουν θέα στο βουνό αλλά και στην θάλασσα. Προσφέρονται με 1 διπλό ή με 2 μονά κρεβάτια.

Εκτός από τα ευρύχωρα δωμάτια, το Alexandra Beach προσφέρει και τις παρακάτω υπηρεσίες.

- Πισίνα με Αίθριο. Οι ξαπλώστρες και οι ομπρέλες διατίθενται δωρεάν στους ενοίκους
- Ξαπλώστρες στην παραλία (με μικρή χρέωση)
- Ψυχαγωγικά θαλάσσια σπορ στην παραλία μας (κανό και θαλάσσια ποδήλατα)
- Κεντρικό Μπαρ
- Snack Bar στην Πισίνα με ελαφρά γεύματα κατά την διάρκεια της ημέρας
- Παραθαλάσσιο εστιατόριο για γεύματα (μεσημέρι-βράδυ) δίπλα στην θάλασσα
- Μπαρ στην παραλία
- Πλούσιο Πρωινό Μπουφέ
- Αίθουσα Δορυφορικής Τηλεόρασης / Βίντεο
- Υπηρεσία Reception 24 ώρες
- Μπιλιάρδα
- Θυρίδες Ασφαλείας
- Υπηρεσίες Ενοικιάσεων Αυτοκινήτων, Γραμματειακές Υπηρεσίες, Babysitting
- Χώρος Ομορφιάς – Κομμωτικής
- Γυμναστήριο
- Ασύρματη πρόσβαση στο ίντερνετ
- Internet Corner
- Νοσοκόμα & Γιατρός σε περίπτωση ανάγκης
- Διαμεσολάβηση για Ιππασία και Καταδυτικές εκδρομές
- Room Service
- Δωρεάν Πάρκινγκ
- Μπαρ & Εστιατόρια
- Το Σνακ Μπαρ της Πισίνας
- Terrazza Martini – Το Παραθαλάσσιο Εστιατόριο: Λειτουργεί μεσημέρι και βράδυ. Ακόμη αποτελεί μία ξεχωριστή πρόταση για επαγγελματικά γεύματα, ρομαντικά δείπνα αλλά και για όλες τις κοινωνικές εκδηλώσεις. Παιδικά πάρτυ, γάμοι, δεξιώσεις, συνεστίασεις, επαγγελματικές παρουσιάσεις.
- Το Κεντρικό Μπαρ: Στον χώρο υποδοχής του ξενοδοχείου μας, λειτουργεί κατά τις νυχτερινές ώρες το κεντρικό Μπαρ.
- Μπαρ Παραλίας. Το ξενοδοχείο διαθέτει 2 παραλίες. Στην δεύτερη παραλία βρίσκεται και το Beach Bar το οποίο λειτουργεί από νωρίς το πρωί μέχρι αργά το βράδυ. Τους καλοκαιρινούς μήνες, διοργανώνονται συχνά Beach Party με DJ και πολλές εκπλήξεις για διασκέδαση και χορό μέχρι το πρωί.
- Δεξιώσεις: Το τμήμα Δεξιώσεων του ξενοδοχείου διοργανώνει διάφορες εκδηλώσεις (γάμων, βαφτίσεις, cocktail πάρτυ και επίσημα δείπνα)

Τέλος, το Alexandra Beach Hotel διοργανώνει βράδυ στη παραλία μπροστά από το ξενοδοχείο τα διασημότερα Beach parties στο νησί. Δίπλα στο κύμα, η μουσική σε προσκαλεί σε ένα ολονύκτιο πάρτυ, κοκτέιλ, σφηνάκια, πυροτεχνήματα, laser show και άλλα εφέ κάνουν τη νύχτα μαγική. Οι καλύτεροι Dj's του νησιού με τις μουσικές επιλογές τους σας ταξιδεύουν σε διαφορετικούς κόσμους και ακούσματα.

3.2.2 Τουριστική ζήτηση

Με βάση τα στοιχεία που συλλέξαμε – κατόπιν συνέντευξης - καταγράφουμε στην συνέχεια τα χαρακτηριστικά της τουριστικής ζήτησης που αντιμετώπισε το ξενοδοχείο ALEXANDRA HOTEL την χρονική περίοδο 2000-2008.

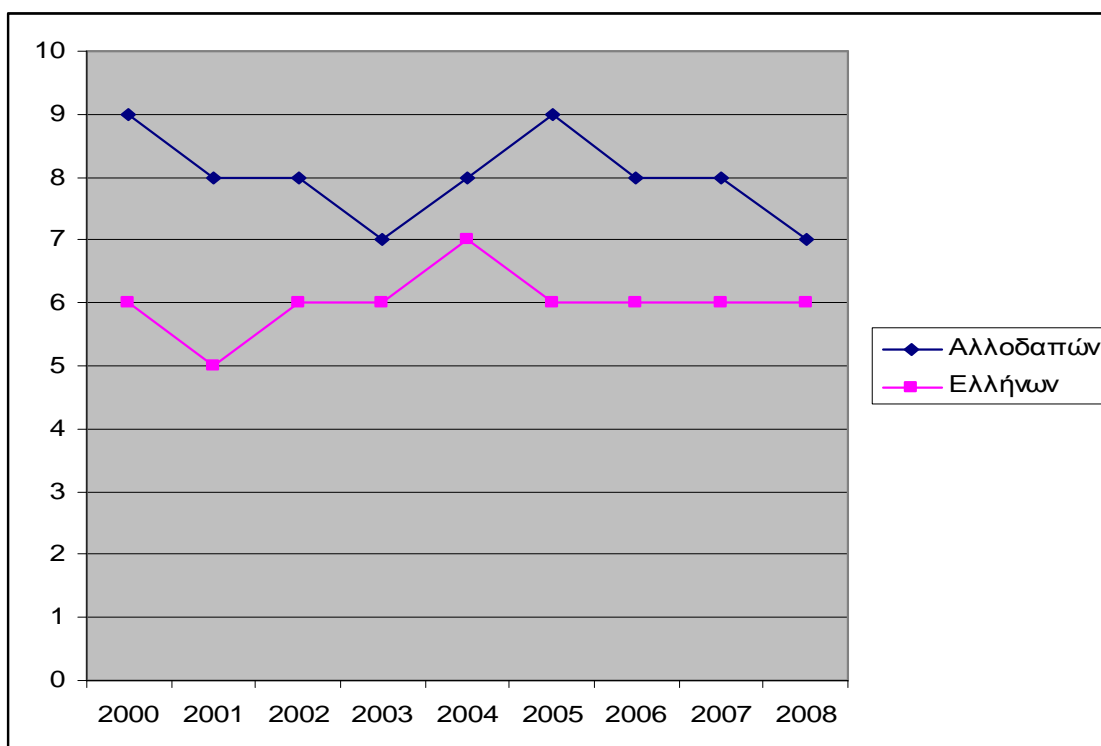
Το ξενοδοχείο αυτό λειτουργεί 21 χρόνια και ως επί των πλείστων τις καλοκαιρινές σαιζόν.

Πολύ σημαντική για την οικονομική ανάλυση του ξενοδοχείου είναι η μέση παραμονή σε ημέρες. Η μέση διαμονή στο ξενοδοχείο κυμάνθηκε την οκταετία χωρίς αξιοσημείωτες διαφοροποιήσεις στις 8 μέρες για τους αλλοδαπούς και σε 6 μέρες για τους Έλληνες.

Πίνακας 26: Μέση διαμονή στο ξενοδοχείο σε ημέρες (μέσος όρος την καλοκαιρινή σαιζόν) , 2000-2008

	Αλλοδαπών	Ελλήνων	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ
2000	9	6	7,5
2001	8	5	6,5
2002	8	6	7
2003	7	6	6,5
2004	8	7	7,5
2005	9	6	7,5
2006	8	6	7
2007	8	6	7
2008	7	6	6,5
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ	8	6	7

Διάγραμμα 8: Μέση διαμονή στο ξενοδοχείο σε ημέρες (μέσος όρος την καλοκαιρινή σαιζόν) , 2000-2008

Σε γενικές γραμμές παρόλο που η ελληνική τουριστική αγορά είναι πολύ σημαντική καθώς α) είναι εκείνη που αντισταθμίζει την έλλειψη πτήσεων τσάρτερ και καλού συγκοινωνιακού δικτύου και β) γιατί οι Έλληνες είναι οι Ευρωπαίοι που κάνουν περισσότερο εσωτερικό τουρισμό από κάθε άλλο λαό - δεν φαίνεται το υπό ανάλυση ξενοδοχείο να απευθύνεται σε αυτήν.

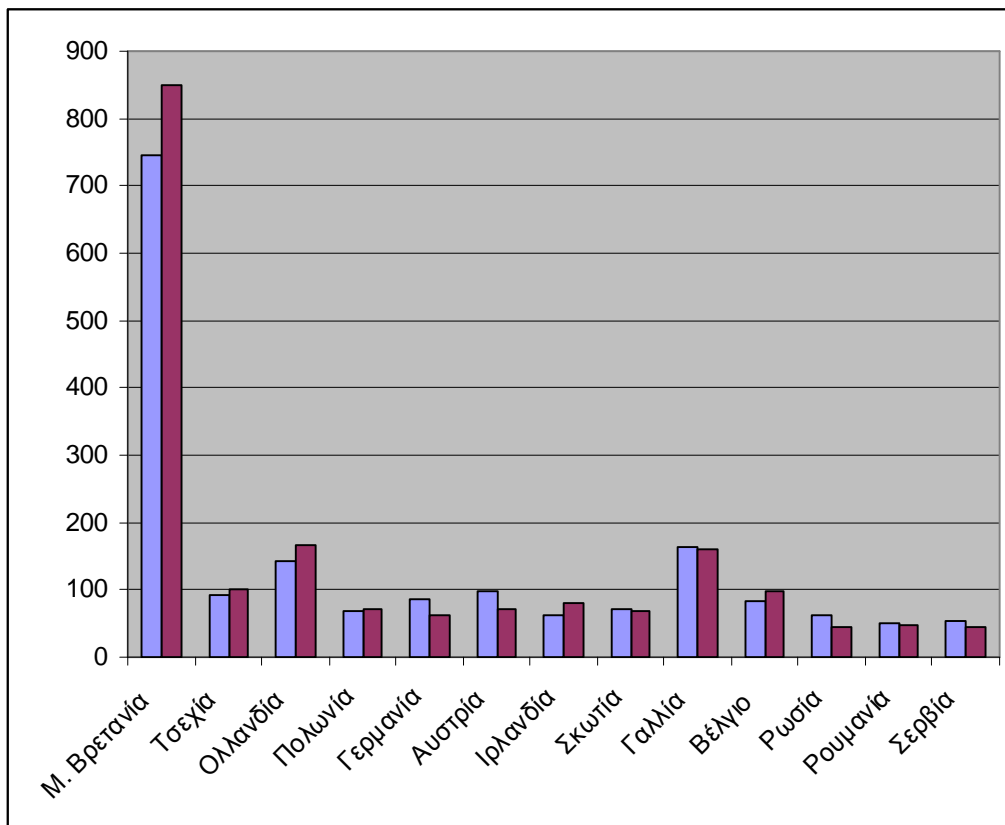
Την μερίδα του λέοντος όσον αφορά τις κύριες χώρες προέλευσης των τουριστών την για την περίοδο 2000-2008 καταλαμβάνει η Μ. Βρετανία (745 μέσο όρο την καλοκαιρινή σαιζόν το 2000 και 850 το 2008) και με εντυπωσιακή διαφορά από τις άλλες χώρες. Ωστόσο την μεγαλύτερη αύξηση από το 2000 στο 2008 παρουσιάζει η Ιρλανδία (29,03%)

Ακόμη, οι χώρες που παρουσιάζουν μείωση το 2008 σε σχέση με το 2000 είναι η Γερμανία (-28,74%) , η Αυστρία (-26,8%), η Σκωτία (-4,23%), η Γαλλία (-0,62%), η Ρωσία (-27,42%), η Ρουμανία (-4%) και η Σερβία (-11,54% , ενώ οι χώρες που παρουσιάζουν αύξηση το 2008 σε σχέση με το 2000 είναι η Μ. Βρετανία (14,09%), η Τσεχία (7,53%), η Ολλανδία (15,38%), η Πολωνία (5,97%), η Ιρλανδία (29,03%) και το Βέλγιο (15,48%).

Πίνακας 27 : Κύριες χώρες προέλευσης αλλοδαπών τουριστών (μέσος όρος την καλοκαιρινή σαιζόν) , 2000-2008

ΧΩΡΑ	2000	2008	%
Μ. Βρετανία	745	850	14,09%
Τσεχία	93	100	7,53%
Ολλανδία	143	165	15,38%
Πολωνία	67	71	5,97%
Γερμανία	87	62	-28,74%
Αυστρία	97	71	-26,80%
Ιρλανδία	62	80	29,03%
Σκωτία	71	68	-4,23%
Γαλλία	162	161	-0,62%
Βέλγιο	84	97	15,48%
Ρωσία	62	45	-27,42%
Ρουμανία	50	48	-4,00%
Σερβία	52	46	-11,54%

Διάγραμμα 9 : Κύριες χώρες προέλευσης αλλοδαπών τουριστών (μέσος όρος την καλοκαιρινή σαιζόν) , 2000,2008

Ο αριθμός των διανυκτερεύσεων των τουριστών (ημεδαπών και αλλοδαπών) είναι μια από τις σημαντικότερες συνιστώσες της τουριστικής ζήτησης. Ο Πίνακας 30 παρουσιάζει τις διανυκτερεύσεις στο Ξενοδοχείο από το 2000 μέχρι το 2008.

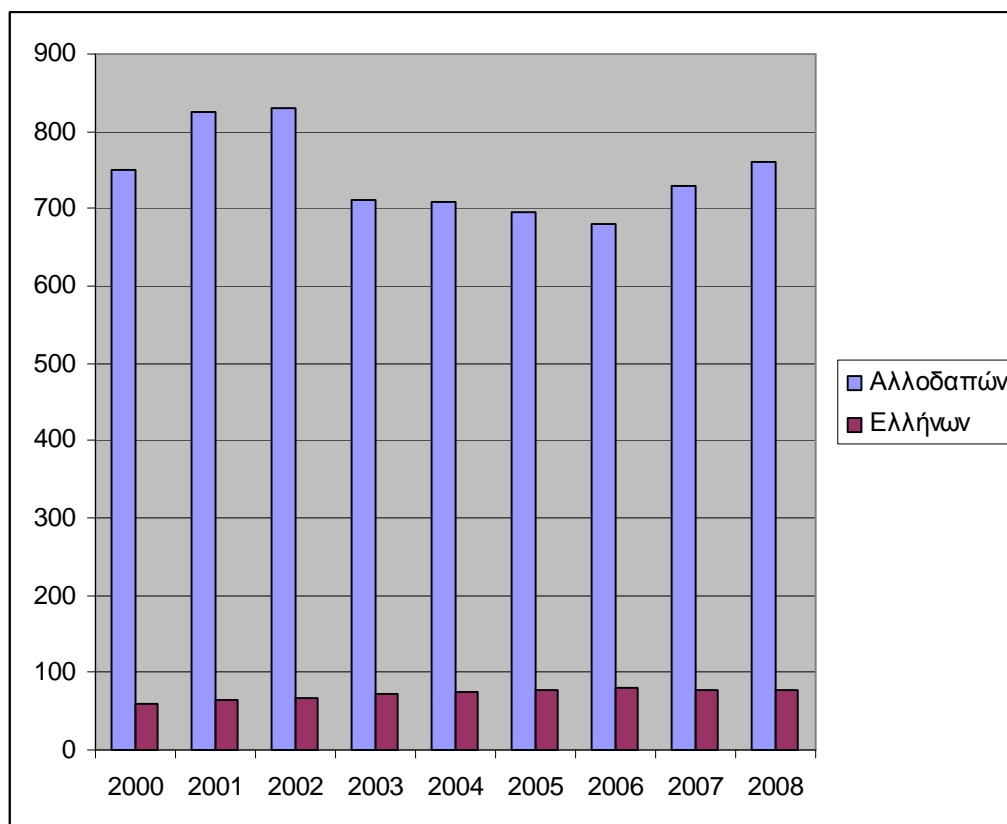
Σχετικά με τις διανυκτερεύσεις των ημεδαπών και αλλοδαπών τουριστών την περίοδο 2000-2008 στο υπό εξέταση ξενοδοχείο έχουμε να παρατηρήσουμε τα εξής: Υπάρχει μια σημαντική κάμψη των διανυκτερεύσεων των αλλοδαπών από το 2003 μέχρι και το 2006, όπου και έκτοτε παρουσιάζεται ανοδική πορεία, ενώ το αντίθετο συμβαίνει με τις ημεδαπές διανυκτερεύσεις για την περίοδο αυτή.

Σε μέσους όρους οκταετίας, οι διανυκτερεύσεις των αλλοδαπών κυμάνθηκαν στις 743, ενώ οι αντίστοιχες των ημεδαπών για την ίδια χρονική περίοδο στις 72.

Πίνακας 30 : Αριθμός διανυκτερεύσεων (μέσος όρος την καλοκαιρινή σαιζόν), 2000-2008

	Αλλοδαπών	Ελλήνων	ΣΥΝΟΛΟ	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ
2000	750	60	810	405
2001	825	65	890	445
2002	830	66	896	448
2003	710	72	782	391
2004	708	74	782	391
2005	695	78	773	386,5
2006	681	80	761	380,5
2007	730	78	808	404
2008	760	77	837	418,5
ΣΥΝΟΛΟ	6689	650		
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ	743,222	72,2222		

Διάγραμμα 10 : Αριθμός διανυκτερεύσεων (μέσος όρος την καλοκαιρινή σαιζόν), 2000-2008

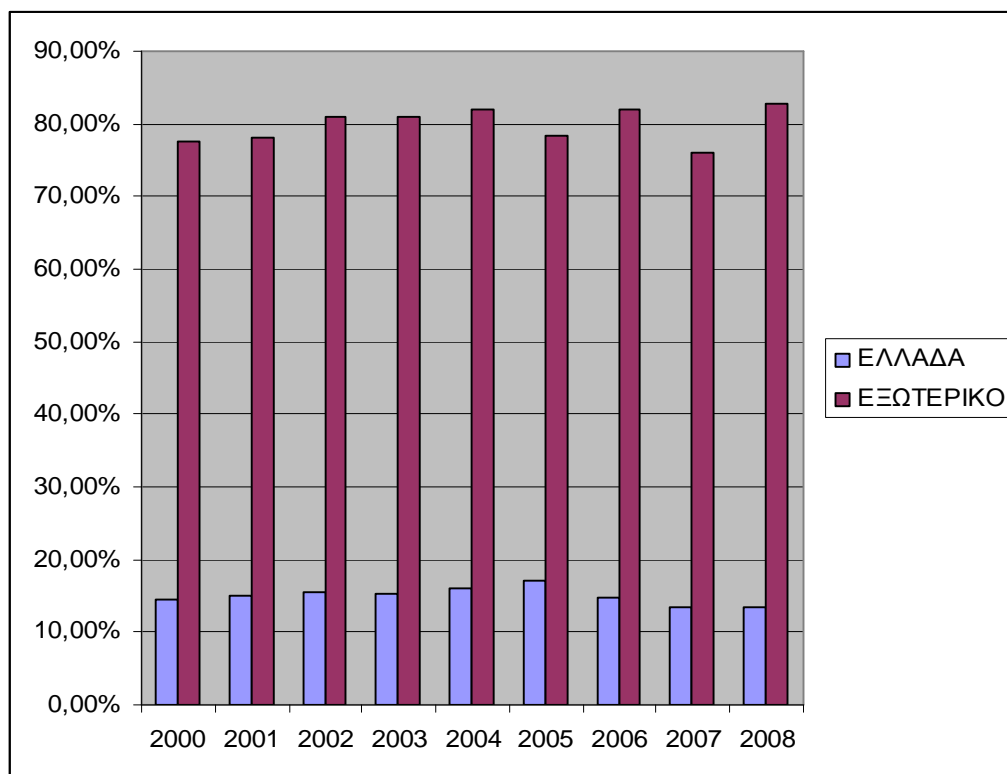

Όσον αφορά την πληρότητα του ξενοδοχείου παρατηρούμε ότι μετά το 2005 ακολουθείται μια πτωτική πορεία έως το 2008 που επανακάμπει. Σε γενικές γραμμές η πληρότητα εμφανίζεται μεγαλύτερη στους αλλοδαπούς τουρίστες με μέσο όρο την οκταετία στο 79,85% σε σχέση με τους ημεδαπούς, 15,02%, για όλη την περίοδο 2000-2008.

Πίνακας 31: Πληρότητα 2000- 2008 (μήνα Αύγουστο)

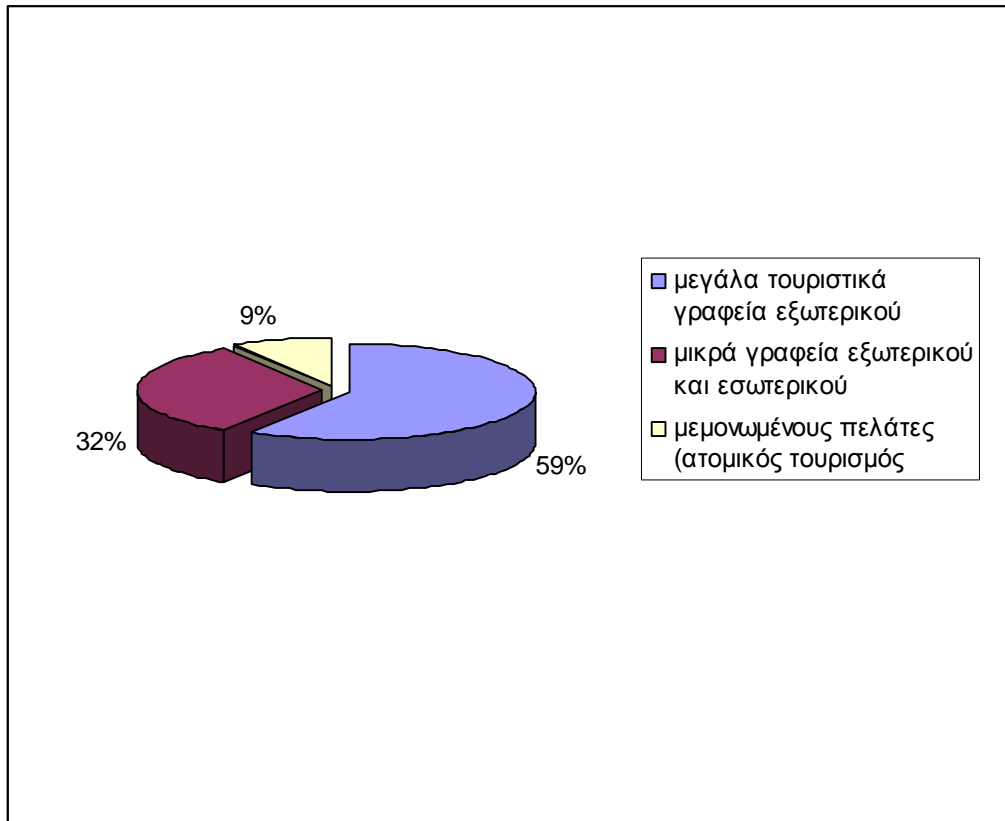
ΕΤΟΣ	ΕΛΛΑΔΑ	ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ	ΣΥΝΟΛΟ
2000	14,60%	77,70%	92,30%
2001	14,90%	78%	92,90%
2002	15,50%	80,90%	96,40%
2003	15,30%	81%	96,30%
2004	16%	81,90%	97,90%
2005	17%	78,30%	95,30%
2006	14,80%	82,10%	96,90%
2007	13,50%	76%	89,50%
2008	13,55%	82,75%	96,30%
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ	15,02%	79,85%	94,87%

Διάγραμμα 11: Πληρότητα 2000- 2008 (μήνα Αύγουστο)

Τέλος, σε ό,τι αφορά τη μορφή οργάνωσης της ζήτησης, κατατάσσεται κατά 59% από μεγάλα τουριστικά γραφεία εξωτερικού, 32% από μικρά γραφεία εξωτερικού και εσωτερικού και μόλις 9% από μεμονωμένους πελάτες (ατομικός τουρισμός) κατά μέσο όρο την οκταετία (2000-2008)

Μορφή οργάνωσης της ζήτησης, 2000-2008 (μέσος όρος)

Κεφάλαιο 4: Εναλλακτικές μορφές τουρισμού στον νομό Ζακύνθου

4.1 Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού στον νομό Ζακύνθου

Ένα από τα χαρακτηριστικότερα γνωρίσματα του σύγχρονου τουρισμού είναι αναμφίβολα η μαζική μετακίνηση των τουριστών μέσα και έξω από τη χώρα στην οποία διαμένουν μόνιμα. Ωστόσο, ο συμβατικός μαζικός τουρισμός, αναπτυσσόμενος άναρχα, προκαλεί έντονες πιέσεις στο φυσικό περιβάλλον, σπαταλά τους φυσικούς πόρους, αλλοιώνει το δομημένο περιβάλλον και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των περιοχών, ενώ ένα άλλο χαρακτηριστικό του είναι η άνιση περιφερειακή κατανομή των κερδών μεταξύ των διαφόρων περιοχών (Ηγουμενάκης και άλλοι, 1998).

Η κατάσταση αυτή, σε συνδυασμό με την ευαισθητοποίηση των πολιτών στα περιβαλλοντικά προβλήματα που δημιουργεί ο μαζικός τουρισμός, οδήγησε στην ανάγκη για ανάπτυξη νέων, ήπιων μορφών τουρισμού, που συμβάλλουν στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτισμικής κληρονομιάς, ενώ παράλληλα ενισχύουν το εισόδημα των κατοίκων στις περιοχές-προορισμούς, όπως για παράδειγμα οι εναλλακτικές και οι ειδικές μορφές τουρισμού.

Οι πιο γνωστές και ιδιαίτερα διαδεδομένες εναλλακτικές μορφές τουρισμού είναι:

- α) ο γενικός τουρισμός,
- β) ο μορφωτικός,
- γ) ο τουρισμός εκθέσεων,
- δ) ο τουρισμός υγείας,
- ε) ο τουρισμός άθλησης,
- στ) ο τουρισμός πόλης,
- ζ) ο τουρισμός περιπέτειας,
- η) ο οικογενειακός τουρισμός,
- θ) ο τουρισμός τρίτης ηλικίας,
- ι) ο τουρισμός των χειμερινών σπορ: ο τουρισμός της παραχείμασης, ο ορεινός τουρισμός, ο αγροτικός τουρισμός, ο θαλάσσιος τουρισμός, ο χρονομεριστικός, ο θρησκευτικός, ο επιλεκτικός, ο τουρισμός κινητήρων, ο οικολογικός,
- κ) ο λαϊκός τουρισμός: ο κοσμοπολίτικος, ο κοινωνικός, ο τουρισμός αναπήρων και ο συνεδριακός τουρισμός. (Σφακιανάκης 2000, Κραβαρίτης και Παπαγεωργίου, 2007).

Σχετικά με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που επιδεικνύει ο εναλλακτικός τουρίστας αυτά είναι τα ακόλουθα (Ανδριώτης, 2008):

- § Η επιθυμία του να επισκέπτεται προορισμούς που δεν έχουν μεγάλη τουριστική ανάπτυξη
- § Διεγείρεται από το αίσθημα της περιήγησης
- § Αποφεύγει τον αστικό πολιτισμό κατά την διάρκεια των διακοπών του
- § Καλλιεργεί την επικοινωνία με τον ντόπιο πληθυσμό
- § Δεν επιζητεί εξεζητημένη τουριστική υποδομή
- § Συλλέγει πληροφορίες πριν και κατά τη διάρκεια του ταξιδιού του
- § Ταξιδεύει μεμονωμένος ή σε μικρές ομάδες
- § Έχει υψηλό μορφωτικό επίπεδο

Σε γενικές γραμμές, οι εναλλακτικοί τουρίστες αποτελούν ένα τμήμα της αγοράς με διαφοροποιημένα χαρακτηριστικά στα κίνητρα που τους ωθούν σε τουριστική μετακίνηση,

τις δραστηριότητές τους κατά τη διάρκεια των διακοπών τους κλπ. Οι διαφορές των εναλλακτικών τουριστών από όλα σχεδόν τα άλλα είδη τουρισμού τείνει να τους απομονώνει σε ευδιάκριτες κατηγορίες που η κάθε μια απ' αυτές παρουσιάζει τις δικές της ιδιαιτερότητες (Ανδριώτης, 2003).

Κατά τη Σβορώνου (2000), η «αγορά» στην οποία απευθύνονται οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού στην Ελλάδα είναι κυρίως οι Έλληνες. Οι Έλληνες αποτελούν ένα σημαντικό τμήμα της ξενοδοχειακής πελατείας και το ύψος της ημερήσιας δαπάνης τους καταγράφεται ως υψηλότερο ή ίσο με αυτό των αλλοδαπών τουριστών.

Κατά τον Τσάρτα (2001), η ζήτηση για εναλλακτικές μορφές διακοπών, κυρίως για ιαματικό, ορειβατικό, χιονοδρομικό, αγροτουριστικό και οικολογικό τουρισμό, παρουσιάζει σταθερή άνοδο. Χαρακτηριστικά των Ελλήνων που επιλέγουν εναλλακτικές μορφές τουρισμού είναι η πολλαπλότητα των κινήτρων τους για το ταξίδι, η τάση διασποράς των ταξιδιών τους στο χρόνο και η σύντομη διάρκεια των ταξιδιών. Οι τουρίστες αυτοί δεν είναι παθητικοί δέκτες των όσων έχουν οργανωθεί γι' αυτούς, αλλά συμμετέχουν ενεργά σε κάτι που οι ίδιοι έχουν επιλέξει.

Η ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού είναι πλέον αναγκαία για την τουριστική ανάπτυξη του νομού, όπου το κλασικό μοντέλο ήλιος και θάλασσα προσφέρεται πολύ πιο ανταγωνιστικά σε άλλους προορισμούς. Ειδικότερα για τη Ζάκυνθο, το άνοιγμα σε νέες ειδικές μορφές τουρισμού θα ήταν ιδιαίτερα σημαντικό και επικερδές, λόγω του πολιτισμικού και φυσικού πλούτου που διαθέτει – βλέπε μέρος Α. Η Ζάκυνθος ειδικότερα, προσφέρει τη μοναδικότητα να μπορεί με στοχευόμενη πολιτική, να συνδυάσει εναλλακτικές τουριστικές προτάσεις, ώστε να αποτελέσει πρότυπο ισόρροπης τουριστικής ανάπτυξης

Οι κατηγορίες εναλλακτικών μορφών τουρισμού στην Ζάκυνθο θα μπορούσαν να καλύψουν ένα ευρύ φάσμα, όπως:

- Συνεδριακό/Τουρισμό κινήτρων
- Θρησκευτικό και Ιστορικό
- Εκπαιδευτικό, Σχολικό
- Θαλάσσιο (Κρουαζιέρες κλπ)
- Περιπατητικό
- Οικοτουρισμό (Ορειβατικό, Ορεινή ποδηλασία, Αναρρίχηση, Πεζοπορία)
- Περιβαλλοντικό
- Αθλητικό (Ιππασία, Κωπηλασία, Ιστιοπλοΐα, Αεραθλητισμό)
- Καταδυτικό

Μέρος Β : **Ανάλυση SWOT**

Στην Β ενότητα της παρούσας πτυχιακής (κεφάλαιο 5) πραγματοποιείται swot analysis ώστε να προσδιοριστούν αντίστοιχα τα δυνατά και αδύνατα σημεία καθώς και οι ευκαιρίες και οι κίνδυνοι για την τουριστική εξέλιξη της Ζακύνθου την περίοδο 2000-2008.

Κεφάλαιο 5: Ανάλυση SWOT του Νομού Ζακύνθου ως τουριστικός προορισμός την περίοδο 2000-2008

5.1. Γενικά για την ανάλυση SWOT

Η SWOT ανάλυση που ακολουθεί περιλαμβάνει την εσωτερική ανάλυση της περιοχής της Ζακύνθου καθώς και την ανάλυση του εξωτερικού της περιβάλλοντος. Η εξέταση αυτών των παραγόντων στηρίζεται :

α) σε ενδελεχή διερεύνηση σειράς ποσοτικών και ποιοτικών παραμέτρων οι οποίοι προκύπτουν από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης και της διάρθρωσης του τουρισμού στην Ζάκυνθο, οι οποίες περιγράφηκαν διεξοδικότερα στις ενότητες Α και Β της εργασίας (περιγραφή του νομού Ζακύνθου ως τουριστικό προορισμό - συνιστώσες τουριστικής ζήτησης και προσφοράς)

β) σε λοιπές βιβλιογραφικές πηγές

Μέσω της ανάλυσης SWOT της Ζακύνθου ως τουριστικός προορισμός την περίοδο 2000-2008 μπορούμε να εντοπίσουμε ποια είναι :

- τα αδύνατα σημεία της (weaknesses), τα οποία με προσεκτικό σχεδιασμό δεν θα επηρεάσουν αρνητικά την πορεία της,
- τα δυνατά σημεία της (strengths), ώστε με τα κατάλληλα βήματα να μετατραπούν σε ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα,
- τις πιθανές ευκαιρίες (opportunities), που θα παρουσιασθούν στο μέλλον, ώστε να γίνουν εκμεταλλεύσιμες εγκαίρως,
- τις ενδεχόμενες απειλές (threats), οι οποίες θα πρέπει να αντιμετωπιστούν κατάλληλα προκειμένου να μειωθεί ή ακόμη και να επαλειφθεί η επίδρασή τους.

5.2 Τα δυνατά σημεία του Νομού Ζακύνθου

Στα δυνατά σημεία της Ζακύνθου ως τουριστικός προορισμός περιλαμβάνονται τα ακόλουθα:

- Εύκολη πρόσβαση στο νησί. Είναι αξιόλογος παραδοσιακός τουριστικός προορισμός, που συνδυάζει παραλιακές περιοχές με εύκολη προσπελασιμότητα στις πύλες εισόδου (λιμάνια, αεροδρόμια). Επιπλέον, ευχερής είναι η πρόσβαση σε αυτά τα νησιά από την Ιταλία και άλλες χώρες της Ε.Ε.
- Κλίμα με ηπιούς χειμώνες και δροσερά καλοκαίρια
- Διαθέτει αξιόλογη πολιτιστική κληρονομιά με αρχαιολογικά, ιστορικά και θρησκευτικά μνημεία, ιδιαίτερα στις αστικές περιοχές, όπου διαθέτουν σημαντικούς πολιτιστικούς πόρους (κάστρα, κτίρια, μουσεία, καθώς και εκδηλώσεις). Παρουσιάζουν ιδιαίτερη εκκλησιαστική αρχιτεκτονική και τέχνη με τις ενετικές επιρροές.

- Πολύ μεγάλη ποικιλία χλωρίδας και μοναδικούς αντιπροσώπους πανίδας, ιδιαίτερα στις αγροτικές περιοχές και στις παραλιακές περιοχές του νησιού, που μπορούν να προσφέρουν ένα σημαντικό διαφοροποιημένο τουριστικό προϊόν.
- Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο στον κόλπο του Λαγανά και στα νησιά Στροφάδες. Βιότοπος της χελώνας *caretta-caretta* και της φώκιας *monachus - monachus*. Περιοχές NATURA 2000 με σημαντικά οικοσυστήματα.
- Υψηλή ικανοποίηση των τουριστών με εκείνους τους παράγοντες επιλογής τουριστικού προορισμού τους οποίους θεωρούν σημαντικότερους, όπως ο καιρός, η φιλοξενία και τα ξενοδοχεία.
- Τοπική κουζίνα και δυνατότητα παραγωγής παραδοσιακών τοπικών προϊόντων
- Ικανοποιητικός αριθμός κλινών και υπηρεσιών τουριστικής εξυπηρέτησης και αναψυχής

5.3 Τα αδύνατα σημεία του Νομού Ζακύνθου

Στα αδύνατα σημεία της Ζακύνθου ως τουριστικός προορισμός περιλαμβάνονται τα ακόλουθα:

- Μεγάλη εξάρτηση από Tours Operators για την προώθηση και τη διανομή του τουριστικού προϊόντος⁴². Ζάκυνθος αποδέχτηκε το επιχειρηματικό μοντέλο του μαζικού τουρισμού, διότι πολλοί κάτοικοι βλέποντας το εύκολο και γρήγορο κέρδος στράφηκαν προς το ίδιο μοντέλο – φτηνά ξενοδοχεία των οποίων η πληρότητά εξαρτιέται από τους tour operators. Επιπλέον, πάνω σε αυτή τη σχέση ξενοδόχων και tour operators, έχει δημιουργηθεί μία εσωτερική σχέση ανταγωνισμού στο νησί, ώστε να προσελκύσουν περισσότερο κόσμο, ρίχνοντας τις τιμές στα πακέτα των διακοπών που προσφέρουν. Στη συνέχεια, με το μαζικό άνοιγμα πολλών ξενοδοχείων, αναγκάστηκαν οι επιχειρηματίες να κατεβάσουν τις τιμές τους, για να μπορέσουν να πουλήσουν όλοι σε φτηνούς tour operators. Η πρακτική αυτή είχε επιπτώσεις κυρίως στα ξενοδοχεία τεσσάρων αστέρων⁴³.
- Η ανάπτυξη της τουριστικής δραστηριότητας με έντονους ρυθμούς και χωρίς πρόβλεψη για την αντιμετώπιση συνακόλουθων προβλημάτων στο περιβάλλον. Η έλλειψη πρόνοιας για τη χωροθέτηση -οριοθέτηση οχλουσών ή ειδικών δραστηριοτήτων συντελεί στην άσκηση πιέσεων σε οικοσυστήματα και στην παραγωγή διάφορων μορφών όχλησης. Η ανάπτυξη του προτύπου του μαζικού τουρισμού διακοπών στο νησί άφησε αναξιοποίητους τουριστικά τους φυσικούς πόρους και ιδιαιτερότητες του νησιού που θα μπορούσαν να προσελκύσουν μορφές τουριστικής ανάπτυξης περισσότερο βιώσιμες.
- Προβληματική από πλευράς χρόνου και κόστους ακτοπλοϊκή και χερσαία, εσωτερική συγκοινωνιακή σύνδεση. Αυξημένα προβλήματα κυκλοφορίας και προσπέλασης στην πρωτεύουσα του νησιού. Οι συνθήκες απομόνωσης που απορρέουν από το νησιωτικό χαρακτήρα της

⁴² <http://imerazante.gr/2011/11/30/35571>

⁴³ <http://detourproject.files.wordpress.com/2008/12/detour-zante.pdf>

- Η έντονη εποχικότητα της τουριστικής δραστηριότητας.
- Ελάχιστος αριθμός ξενοδοχείων πολλών αστερών. Είναι εντυπωσιακό ότι μόλις το 2005 δημιουργήθηκε ξενοδοχείο 5 αστερών στο νησί, ενώ το 2008 υπήρχαν μόλις 3!!!Ανύπαρκτη παρουσία διεθνών ξενοδοχειακών αλυσίδων.
- Ο νομός Ζακύνθου θεωρείται τουριστικά ανεπτυγμένος νομός, με χωρική συγκέντρωση στις νότιες ακτές (Λαγανάς-Βασιλικός), βορειοανατολικές ακτές (Πλάνος-Καλαμάκι).
- Προβληματικές υποδομές: Λόγω της μεγάλης προσέλευσης τουριστών κυρίως κατά τους θερινούς μήνες, το διάστημα αυτό εμφανίζονται ανεπάρκειες σε συγκεκριμένες υποδομές, όπως είναι η ύδρευση και η αποχέτευση με δυσμενείς επιπτώσεις στο περιβάλλον και στην ποιότητα ζωής των κατοίκων και των επισκεπτών (ΠΕΠ Ιονίων νήσων, 2006). Οι βασικές υποδομές του νησιού χρήζουν βελτίωσης και συνεχούς συντήρησης για να διατηρούνται στο αναγκαίο ποιοτικό επίπεδο (οδικά δίκτυα, αποχετευτικά δίκτυα , βιολογικοί σταθμοί, υπηρεσίες υγείας, υπηρεσίες μέριμνας ατόμων με ειδικές ανάγκες, διαχείριση κυκλοφοριακού, χώροι στάθμευσης, καθαριότητα αστικών κέντρων, κ.ο.κ.). Βασική επιλογή θα πρέπει να είναι η συνέχιση των έργων αποχέτευσης κατ' αρχήν σε όλες τις παραλιακές τουριστικές περιοχές. Παράλληλα, για την προστασία του περιβάλλοντος θα πρέπει όλοι οι βιολογικοί καθαρισμοί να αποκτήσουν αντίστοιχες μονάδες υποδοχής βοθρολυμμάτων ως τελικό αποδέκτη (ΠΕΠ,Ιονίων Νήσων, 2006)Παράλληλα απαιτούνται έργα αναβάθμισης σημαντικών κτιρίων, έργα εκσυγχρονισμού πυλών εισόδου του νησιού, έργα ανάπλασης πολλών ακτών.
- Σεισμοί⁴⁴ : Η ιστορία του νησιού και η ζωή των κατοίκων είναι συνυφασμένες με τους σεισμούς. Η σεισμικότητα του νησιού αποτελεί σημαντικό κίνδυνο στην τουριστική ανάπτυξη του νησιού τον οποίο θα πρέπει να λάβουν πολύ σοβαρά οι υπεύθυνοι διαχείρισης τουριστικών υποθέσεων .
- Περιορισμένα μέσα τουριστικής ανάπτυξης από αρμόδιους φορείς.
- Έλλειψη σημαντικών γνώσεων και δεξιοτήτων στο σύγχρονο τουριστικό μάρκετινγκ από τα στελέχη των μικρομεσαίων μονάδων τουριστικών επιχειρήσεων της Ζακύνθου

⁴⁴ Στην ιστορία της Ζακύνθου αναφέρονται πολλοί καταστροφικοί σεισμοί όπως αυτός του 1469 μ.Χ. Ο σεισμός του 1514 ο οποίος κατακρήμισε το νότιο τμήμα της αρχαίας πρωτεύουσας και του Κάστρου δημιουργώντας το χάσμα ανάμεσα στον λόφο της Μπόχαλης και του λόφου του Αγ. Ηλία. καθώς και ο σεισμός του 1622 όταν χωρίστηκε το ακρωτήριο Αγ. Σώστης από το νησί της Ζακύνθου σχηματίζοντας το ομώνυμο νησάκι στον κόλπο του Λαγανά. Το 1742 συνέβη τρομερός σεισμός και η γη σειόταν για ένα ολόκληρο έτος από τους μετασεισμούς Τρομεροί χαρακτηρίζονται και οι σεισμοί των ετών 1768, 1809, 1820, 1840, 1893, 1912. Ισχυρότερος όλων - και πιο πρόσφατος - ήταν ο σεισμός της 12ης Αυγούστου του 1953, που εκτιμάται ότι ήταν μεγέθους 7,1 βαθμών της κλίμακας Ρίχτερ. Ισοπεδώθηκαν σχεδόν όλα τα κτήρια του νησιού εκτός από την εκκλησία του Αγ. Διονυσίου, το κτήριο της Εθνικής Τράπεζας και το σχολείο της συνοικίας του Άμμου στην πρωτεύουσα, που ήταν κτισμένα αντισεισμικά. Αυτό έδωσε αφορμή να θεσπισθούν αυστηρότατοι κανονισμοί δόμησης των νέων κτηρίων και να κτίζονται όλα αντισεισμικά με την χρήση άφθονου σιδήρου για το οπλισμένο σκυρόδεμα που αποτελεί τον φέροντα σκελετό τους. Έτσι στους σεισμούς των δεκαετιών του 1980 και 1990 που έφθασαν μέχρι και 6,2 Ρίχτερ, καθώς και στους τελευταίους σεισμούς του Απριλίου 2006 που γίνονταν καθημερινά για ένα μήνα περίπου φθάνοντας σε μέγεθος μέχρι και 5,9 Ρίχτερ οι ζημιές στα καινούργια κτήρια ήταν ελάχιστες.

5.4 Οι ευκαιρίες του Νομού Ζακύνθου

Στις ευκαιρίες της Ζακύνθου ως τουριστικός προορισμός περιλαμβάνονται τα ακόλουθα:

- Ο θαλάσσιος άξονας Αδριατικής-Ιονίου-Ανατολικής Μεσογείου: Η αξιοποίησή του θαλάσσιου άξονας Αδριατικής-Ιονίου-Ανατολικής Μεσογείου παρότι αφορά κυρίως τις βασικές δυτικές πύλες της χώρας, δηλαδή τους λιμένες Ηγουμενίτσας και Πάτρας, υπό προϋποθέσεις μπορεί να δημιουργήσει θετική επίδραση και ευκαιρίες για βασικούς λιμένες των Ιόνιων Νησιών, ιδιαίτερα δε στη μαζική διακίνηση επιβατών⁴⁵.
- Η ολοκλήρωση της Ιόνιας οδού που θα φέρει πιο κοντά τις απομακρυσμένες περιοχές της ηπειρωτικής Ελλάδας⁴⁶.
- Εναλλακτικές μορφές τουρισμού: Η Ζάκυνθος ειδικότερα, προσφέρει τη μοναδικότητα να μπορεί με στοχευόμενη πολιτική, να συνδυάσει εναλλακτικές τουριστικές προτάσεις, ώστε να αποτελέσει πρότυπο ισόρροπης τουριστικής ανάπτυξης. Για παράδειγμα η ενδοχώρα και η προστατευμένη περιοχή του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου μπορούν να αξιοποιηθούν για εναλλακτικές μορφές τουρισμού.
- Τα οφέλη που απορρέουν από την ολοκλήρωση του Καλλικράτη: Για παράδειγμα ο Καλλικράτης φέρνει και νέα μοντέλα ύδρευσης και αποχέτευσης στο νησί, προωθώντας τη σωστή οργάνωση των υπηρεσιών, τη μείωση του κόστους λειτουργίας, με οικονομο-τεχνική μελέτη, την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών και την εξάλειψη των σοβαρών προβλημάτων του προηγούμενου μοντέλο διαχείρισης⁴⁷.
- Αυξανόμενη παγκόσμια ζήτηση για εναλλακτικές μορφές τουρισμού.
- ΕΣΠΑ 2007-2013. Η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη απορρόφηση των κονδυλίων θα ευνοήσει την επιχειρηματικότητα και στον κλάδο του τουρισμού με άμεσες συνέπειες στην ευημερία των κατοίκων του, τη στιγμή που το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων της χώρας από το 2009 δέχεται συνεχώς μειώσεις στα κονδύλια του. Στο ΕΣΠΑ είναι ενταγμένα 10 έργα προϋπολογισμού 40.252.286 ευρώ, από τα οποία 5 έργα είναι μεταφερόμενα από το Γ'ΚΠΣ ενώ τα υπόλοιπα 5 είναι νέα (πολυδύναμο περιφερειακό ιατρείο στις Βολίμες, το γενικό νοσοκομείο και οι νέες κτιριακές εγκαταστάσεις του τμήματος οικολογίας και περιβάλλοντος, θέατρο Ζακύνθου, ειδικό εξοπλισμό και το έργο αξιοποίησης νέων γεωτρήσεων περιοχής Κερίου, οι νέες κτιριακές εγκαταστάσεις του ΟΔΑΖ, η προμήθεια εξοπλισμού για τη διαχείριση απορριμμάτων του δήμου, ο εξοπλισμός φιλαρμονικών Ζακύνθου, ο δρόμος Αλυκές-Ξύγκια και το έργο οδικής ασφάλειας)⁴⁸. Ακόμη, ενδεικτικά αναφέρουμε ότι το Πρόγραμμα Πράσινος Τουρισμός έχει ως επιλέξιμες ενέργειες τις παρακάτω:
- Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης και αξιοποίηση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (Α.Π.Ε.) με στόχο την εξοικονόμηση ενέργειας
- Ανάπτυξη και εφαρμογή συστήματος εξοικονόμησης ύδατος

⁴⁵ http://cms.paratiritirio.gr/uploads/documents/35/tei_ipirou.pdf

⁴⁶ <http://imerazante.gr/2010/03/24/10723>

⁴⁷ <http://www.ypodomes.com/index.php/astiki-anaptixi/erga-poleis/item/2461->

⁴⁸ <http://www.ert.gr/zakynthos/38801-Zakynthos-Stoicheia-gia-thn-aporrofsh-toy-ESPA>

- Διαχείριση απορριμμάτων (ρύπανση, στερεά και υγρά απόβλητα)
- Ανάπτυξη πράσινων πολιτικών και διαδικασιών και ενσωμάτωση προτύπων.⁴⁹

5.5 Οι απειλές του Νομού Ζακύνθου

Σε σχέση με τις απειλές θα πρέπει να τονιστούν τα ακόλουθα:

- Η εμφάνιση νέων τουριστικών προορισμών χαμηλού κόστους και παραπλήσιου τουριστικού προϊόντος και γενικά ο αυξανόμενος ανταγωνισμός (Κύπρος, Τουρκία, Κως και άλλα).
- Η διεθνής οικονομική ύφεση που εξασθενίζει τα ξένα εισοδήματα.
- Τα συνεχιζόμενα μέτρα λιτότητας στην ελληνική οικονομία που εξαφανίζουν το ελληνικό εισόδημα και συνεπώς την εγχώρια ζήτηση για τουριστικές υπηρεσίες.
- Η καταστροφή των φυσικών πόρων λόγω της υπέρμετρης ή μη ορθολογικής αξιοποίησής τους.
- Υπερβολική εξειδίκευση της παραγωγικής βάσης στον τριτογενή τομέα και κυρίως στον τουρισμό, ο οποίος συνεχίζει να εξαρτάται υπερβολικά από την Μ. Βρετανία.
- Η μείωση των διανυκτερεύσεων: Υπάρχει μια σημαντική κάμψη των διανυκτερεύσεων των αλλοδαπών από το 2003 μέχρι και το 2006.

---

⁴⁹ <http://www.zantecci.gr/news/65-%C2%AB%CF%80%CF%81%CE%B1%CF%83%CE%B9%CE%BD%CE%BF%CF%83-%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%83%C2%BB.html>

Μέρος Γ :
Προοπτικές μελλοντικής τουριστικής ανάπτυξης της Ζακύνθου

Στο Γ΄ μέρος της παρούσας εργασίας συσχετίζονται τα ευρήματα της προηγούμενης Swot analysis ώστε να εξαχθούν συμπεράσματα σχετικά με τις μελλοντικές προοπτικές ανάπτυξης του νησιού.

Κεφάλαιο 6: Προοπτικές μελλοντικής τουριστικής ανάπτυξης του Νομού Ζακύνθου

6.1. Προοπτικές μελλοντικής τουριστικής ανάπτυξης του Νομού Ζακύνθου

Από την Swot analysis που πραγματοποιήθηκε στο 5^ο κεφάλαιο μπορούν να εξαχθούν συμπεράσματα σχετικά με τις μελλοντικές προοπτικές ανάπτυξης του νησιού.

Πάνω στην ανάδειξη των θετικών σημείων και στην θεραπεία των αρνητικών – πάντα μέσω κατάλληλων πολιτικών- μπορεί να στηριχτεί η τουριστική ανάπτυξη του νομού Ζακύνθου.

Συγκεκριμένα, σε ότι αφορά τις υποδομές, το νέο αεροδρόμιο έχει ολοκληρωθεί και παραδοθεί. Σε επίπεδο λιμενικών υποδομών, το θέμα της μαρίνας ταλανίζει εδώ και χρόνια το νησί. Η ανάπλαση της μαρίνας θα μπορούσε να αναπτύξει το κομμάτι του θαλάσσιου τουρισμού και της κρουαζιέρας. Σημειώστε ότι ενώ το έργο είχε δημοπρατηθεί, η τύχη του αγνοείται από εκεί και έπειτα. Τέλος, ένα θέμα το οποίο πρέπει άμεσα να απασχολήσει την τοπική αυτοδιοίκηση, είναι το νοικοκύρεμα και η εικόνα που αποκομίζει ο επισκέπτης από το νησί, σε θέματα όπως η καθαριότητα, η πεζοδρόμηση, ο φωτισμός και ο εξωραϊσμός της περιοχής. Κάθε τόπος πρέπει να αποκτήσει μία ταυτότητα, που θα τον κάνει ξεχωριστό και επιλέξιμο προορισμό.

Ακόμη, καθώς το νησί διαθέτει αξιόλογη πολιτιστική κληρονομιά με αρχαιολογικά, ιστορικά και θρησκευτικά μνημεία, ιδιαίτερα στις αστικές περιοχές, όπου διαθέτουν σημαντικούς πολιτιστικούς πόρους (κάστρα, κτίρια, μουσεία, καθώς και εκδηλώσεις), αλλά και ιδιαίτερη εκκλησιαστική αρχιτεκτονική και τέχνη με τις ενετικές επιρροές, θα μπορούσε ένα σωστός προγραμματισμός να προωθήσει τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Ειδικότερα, η Ζάκυνθος προσφέρει τη μοναδικότητα, να μπορεί με στοχευόμενη πολιτική, να συνδυάσει εναλλακτικές τουριστικές προτάσεις, ώστε να αποτελέσει πρότυπο ισόρροπης τουριστικής ανάπτυξης. Οι μορφές τουρισμού που έχουν ήδη αναπτυχθεί στη Ζάκυνθο είναι:

- Ο θαλάσσιος-καταδυτικός τουρισμός (λειτουργούν αρκετές σχολές κατάδυσης)
- Ο περιβαλλοντικός (λόγω της ύπαρξης της θαλάσσιας χελώνας καρέτα-καρέτα, της φώκιας monachus-monachus και του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου (Ε.Θ.Π.Ζ.) το οποίο καλύπτει ένα ευρύ φάσμα χλωρίδας και πανίδας)
- Ο αγροτουρισμός
- Ο περιπατητικός (υπάρχουν περιπατητικά μονοπάτια ιδιαίτερου κάλλους)
- Ο θρησκευτικός (με μοναστήρια και θησαυρούς ανεκτίμητης αξίας)
- Ο πολιτιστικός (με πλούσια πολιτιστικά δρώμενα, όπως καντάδες, βαρκαρόλες, συναυλίες, θεατρικές παραστάσεις, γιορτή κρασιού)
- ο αθλητικός τουρισμός (πλέον κάθε χρόνο πραγματοποιούνται αγώνες ράλι αυτοκινήτου, κολυμβητικοί αγώνες, όπως τα «Βεζάλεια», και αγώνες beach volley)

Για την προώθηση των εναλλακτικών μορφών τουρισμού προτείνονται τα ακόλουθα:

- Βασικός όρος είναι να δημιουργηθούν όλα τα αναγκαία έργα τουριστικής υποδομής (μαρίνες, συνεδριακά κέντρα, αθλητικά κέντρα κ.τ.λ.) με χρηματοδότηση από το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, ή από τις δημόσιες επενδύσεις, τις επενδύσεις των νομαρχιακών προγραμμάτων και τα δημοτικά κονδύλια κατά περίπτωση.
- Θα πρέπει να γίνει μια συστηματική προσέγγιση και μελέτη όλων αυτών των μορφών τουρισμού, ώστε να εντοπισθούν τα πλεονεκτήματα που παρουσιάζουν και να

επιδιωχθεί η αντιμετώπιση των αδυναμιών, που σήμερα δεν διευκολύνουν τη διεύθυνση τους στη διεθνή τουριστική αγορά.

- Η μελέτη αυτή θα επισημάνει και θα προσδιορίσει τις επεμβάσεις που απαιτούνται είτε από το Κράτος, είτε από τους ΟΤΑ, που καλούνται να παίξουν σημαντικό ρόλο, στην αξιοποίηση και προβολή των φυσικών, πολιτιστικών και ανθρωπογενών στοιχείων, που στηρίζουν τις ειδικές μορφές τουρισμού.
- Σημαντική ενέργεια συνιστά η προβολή της εικόνας του τόπου ως προορισμού με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Αυτό σημαίνει ότι χρειάζονται ειδικά έντυπα και λοιπά οπτικοακουστικά μέσα προβολής, που θα προβάλουν τις διάφορες αυτές μορφές τουρισμού.
- Ειδικές μελέτες αγοράς είναι απαραίτητες για τον εντοπισμό των κοινωνικών ομάδων σε αγορές του εξωτερικού και του εσωτερικού, που ενδιαφέρονται για τέτοιες μορφές τουρισμού, οι οποίες μελέτες θα βοηθήσουν τόσο για τη διαπίστωση των αναγκών υποδοχής, όσο και για την οργάνωση της διαφημιστικής εκστρατείας προσέλκυσης πελατείας.
- Η προβολή και διαφήμιση του <<νέου>> αυτού τουρισμού απαιτεί βέβαια πόρους, που μπορούν να εξασφαλισθούν με το θεσμικό πλαίσιο που καθιερώνει ο Νόμος, από κοινές υποχρεωτικές εισφορές του ΕΟΤ, των ΟΤΑ και των επιχειρήσεων.
- Τέλος είναι ανάγκη για να συντονισθούν όλες αυτές οι ενέργειες, στις οποίες εμπλέκονται διάφοροι φορείς, να δημιουργηθεί μια διαρκής ειδική Επιτροπή Εναλλακτικών Μορφών Τουρισμού με συμμετοχή όλων των φορέων που έχουν σχέση με τις νέες μορφές αυτές τουρισμού, που θα παρακολουθεί τις εξελίξεις και θα εισηγείται τη λήψη μέτρων, τα οποία θα στοχεύουν στην προώθηση αυτού του τουρισμού.

Τέλος, για την αποτελεσματική τουριστική ανάπτυξη της περιοχής κρίνονται απαραίτητες οι παρακάτω αναφερόμενες δράσεις:

- Βελτίωση των γενικών υποδομών
- Βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών
- Δημιουργία σχεδίου μάρκετινγκ και στρατηγικού σχεδίου τουριστικής ανάπτυξης
- Προστασία περιβάλλοντος
- Διατήρηση αυθεντικότητας
- Διατήρηση ανταγωνιστικών τιμών
- Συνεχής Εκπαίδευση προσωπικού
- Συστηματική Προώθηση και προβολή της περιοχής
- Συγκρότηση ιδιαίτερης διαφημιστικής «εικόνας» της περιοχής
- Πολιτικές ενίσχυσης τουριστικών επενδύσεων στην περιοχή

Κεφάλαιο 7: Συμπεράσματα-επίλογος

Τα συμπεράσματα του θεωρητικού μέρους αυτής της πτυχιακής που διεξήγαμε αναφορικά με την εξέλιξη του τουρισμού στον νομό Ζακύνθου θα μπορούσαν να συνοψισθούν στα παρακάτω.

Όσον αφορά την τουριστική προσφορά του νησιού:

Ο τριτογενής τομέας είναι ιδιαίτερα αναπτυγμένος κυρίως λόγω της τουριστικής δραστηριότητας.

Η ιστορική διαδρομή του νησιού παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον ενώ είναι πλούσια πολιτιστικά και μη.

Όσον αφορά τις αφίξεις επιβατών στο αεροδρόμιο της Ζακύνθου για την περίοδο 2000-2007, υπάρχει άνοδος μέχρι το 2002, μικρή πτώση, άνοδος μετά το 2004, αλλά το 2007 είχαμε πάλι πτώση.

Παρά τον υψηλό δείκτη βροχοπτώσεων ο νομός Ζακύνθου παρουσιάζει σοβαρή ανεπάρκεια σε υδάτινους πόρους, η οποία οφείλεται σε γεωλογικά κυρίως αίτια.

Όλος ο νομός ηλεκτροδοτείται χωρίς προβλήματα ενώ θεωρείται ιδιαίτερα αναπτυγμένο και το δίκτυο των τηλεπικοινωνιών. Στο νομό παρέχεται πληθώρα υπηρεσιών που σχετίζονται με την εξυπηρέτηση των πολιτών της ταχυδρομεία, τράπεζες, δημόσιες υπηρεσίες, φαρμακεία.

Το βασικό μειονέκτημα των υποδομών υγείας και πρόνοιας είναι ότι δεν είναι οργανικά ενταγμένες σε ένα πλήρες πρόγραμμα πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας φροντίδας για την υγεία.

Στη Ζάκυνθο λειτουργεί ΧΥΤΑ, ενώ το πρόβλημα της αποχέτευσης παραμένει έντονο παρόλο που υπάρχουν εγκαταστάσεις βιολογικών καθαρισμών λυμάτων στην πρωτεύουσα του νομού.

Όσον αφορά τους φυσικούς πόρους, η Ζάκυνθος διαθέτει πλούσια πανίδα και χλωρίδα, η διασημότερη άγρια φύση που συνδέεται με τη Ζάκυνθο είναι οι χελώνες Caretta Caretta και οι φώκιες Μονάχους Μονάχους. Ακόμη, διαθέτει μια τεραστία ποικιλία από φυσικές ομορφιές (σπήλαια, πολυάριθμες και πολυποίκιλες παραλίες κτλ) και προστατευόμενες περιοχές (Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο, Πέτρινο Πάρκο ΑΣΚΟΣ, κ.ά.).

Σχετικά με τους πολιτιστικούς-ιστορικούς πόρους, η Ζάκυνθος είναι πλούσια σε αρχαιολογική παράδοση και ιστορικά μνημεία (π.χ Ενετικό Υδραγωγείο, κ.ά). Εκτός από τις φυσικές ομορφιές και τα άλλα αξιοθέατα, ο νομός Ζακύνθου ενδείκνυται και για προσκυνηματικό και θρησκευτικό τουρισμό. Διαθέτοντας αξιοζήλευτο μοναστηριακό και εκκλησιαστικό πλούτο απαριθμεί σήμερα ένα πλήθος από μοναστήρια, εκκλησίες και παρεκκλήσια τα οποία παρουσιάζουν σημαντικό ιστορικό καθώς και θεολογικό ενδιαφέρον. Επιπλέον, αφθονούν τα μουσεία, οι πολιτιστικές εκδηλώσεις, ενώ ταυτόχρονα η πνευματική παρακαταθήκη του νησιού απλώνεται σε όλο το φάσμα, λογοτεχνία, μουσική, ζωγραφική, αρχιτεκτονική, χορό κτλ.

Όσον αφορά την δυναμικότητα σε καταλύματα για την περίοδο 2000-2008, το ξενοδοχειακό δυναμικό στο νησί της Ζακύνθου αυξήθηκε κατά 44% , από 182 στις 262 ξενοδοχειακές μονάδες. Ωστόσο η αύξηση αυτή αντανάκλασε αύξηση του αριθμού των ξενοδοχείων 3,2 και 1 αστεριού. Είναι εντυπωσιακό ότι μόλις το 2005 δημιουργήθηκε ξενοδοχείο 5 αστερών στο νησί, ενώ το 2008 υπήρχαν μόλις 3!!!Ανάλογη εικόνα παρουσιάζεται, όπως είναι αναμενόμενο και σε επίπεδο ξενοδοχειακών κλινών. Ακόμη, το 2008 λειτουργούσαν 257 ξενοδοχειακές μονάδες, 13780 δωμάτια και 26672 κλίνες καταλαμβάνοντας την δεύτερη θέση στα Ιόνια νησιά.

Την ίδια χρονιά (2008) στην κατηγορία των πέντε αστερών, δεύτερη είναι η Ζάκυνθος με 3 ξενοδοχειακές μονάδες την στιγμή που η Κέρκυρα είχε 11! Στην κατηγορία των τεσσάρων αστερών η Κέρκυρα είναι πρώτη, η Ζάκυνθος δεύτερη και η Κεφαλονιά τρίτη, ενώ το ίδιο συμβαίνει και στην κατηγορία των τριών, δύο και ενός αστεριού.

Όσον αφορά την τουριστική ζήτηση του νησιού:

Σχετικά με τις αφίξεις, από τον Ιανουάριο έως το Δεκέμβριο της περιόδου 2004 – 2009, η Κέρκυρα έχει την πρωτοκαθεδρία στην Ιόνιο Περιφέρεια αφού οι επισκέπτες της είναι σχεδόν διπλάσιοι από αυτούς που έρχονται στο νησί της Ζακύνθου. Επίσης, σε ό,τι αφορά τον αριθμό των τουριστών που έρχονται αεροπορικώς την περίοδο 2004-2008, στο σύνολο της Ελλάδας η Ζάκυνθος κατατάσσεται έκτη, με πρώτο το Ηράκλειο της Κρήτης, δεύτερη τη Ρόδο, τρίτη τη Θεσσαλονίκη, τέταρτη την Κέρκυρα και πέμπτη την Κω.

Σχετικά με τις διανυκτερεύσεις των τουριστών (ημεδαπών και αλλοδαπών) την περίοδο 2001-2008 υπάρχει μια σημαντική κάμψη των διανυκτερεύσεων των αλλοδαπών από το 2003 μέχρι και το 2006, όπου και έκτοτε παρουσιάζεται ανοδική πορεία, ενώ το αντίθετο συμβαίνει με τις ημεδαπές διανυκτερεύσεις για την περίοδο αυτή. Ακόμη, συγκριτικά με τα άλλα νησιά της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, την περίοδο 2000-2006, η Κεφαλονιά βρίσκεται στην 3η θέση, όπου η σχέση με την 2η Ζάκυνθο είναι 1 της 4 της διανυκτερεύσεις τόσο για το 2000 όσο και για το 2006. Σε επίπεδο καταλύματος στην Ζάκυνθο, το 2004-2006 δεν υπάρχουν καταλύματα Α, Δ και Ε τάξης, ενώ για τις Β και Γ τάξεις τα μεγέθη κινούνται αυξητικά, με μεγαλύτερες επιδόσεις στην Γ κατηγορία. Τέλος το 2007, το νησί δεν εμφάνιζε ιδιαίτερα υψηλή παραγωγική δυναμικότητα (158%) καθώς κυμαινόταν κοντά στο εθνικό μέσο όρο (184,2%) (ΙΤΕΠ, Οκτώβριος 2008).

Όσον αφορά την πληρότητα των τουριστικών καταλυμάτων παρατηρούμε ότι μετά το 2005 ακολουθείται μια πτωτική πορεία έως το 2008 που επανακάμπτει. Σε γενικές γραμμές η πληρότητα εμφανίζεται μεγαλύτερη στους αλλοδαπούς τουρίστες σε σχέση με τους ημεδαπούς για όλη την περίοδο 2004-2008. Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά τις ξενοδοχειακές μονάδες, η πληρότητα τους παρουσιάζει πτωτική πορεία την χρονική περίοδο 2000-2009, από 98% το 2000 στο 77, % περίπου το 2008.

Η υψηλή εποχικότητα αντανakλάται και στην μελέτη του ΣΕΤΕ (2005), όπου το μερίδιο των διανυκτερεύσεων στην υψηλή περίοδο (Ιούλιος, Αύγουστος, Σεπτέμβριος) για την Ζάκυνθο την περίοδο 2000-2004 είναι πάρα πολύ υψηλό, με μέσο όρο 89,56%.

Σχετικά με τις χώρες προέλευσης την μερίδα του λέοντος όσον αφορά τις χώρες προέλευσης τουριστών από τις οποίες φθάνουν πτήσεις τσάρτερ στο νησί κατέχει η Μ. Βρετανία με ποσοστό 56,63% το 2008 - γεγονός που καθιστά ισχυρή την εξάρτησή από τη Βρετανική αγορά - ενώ όλες οι υπόλοιπες χώρες λαμβάνουν ποσοστό κάτω του 6,5% . Οι χώρες που παρουσιάζουν μείωση την περίοδο 1997-2007 είναι η Γερμανία, Σουηδία, Νορβηγία, Φιλανδία, Αυστρία, ενώ, οι χώρες που παρουσιάζουν αύξηση στις αφίξεις charter την χρονική περίοδο 1997-2007 είναι η Ουγγαρία, Τσεχία Σλοβενία, η Πολωνία, η Σερβία και η Ιρλανδία.

Τέλος, σύμφωνα με τον ΣΕΤΕ (2005) η αξιολόγηση από πλευράς τουριστών μιας σειρά παραγόντων που διαμορφώνουν την ικανοποίηση από τις διακοπές , φέρνει την Ζάκυνθο σε πολύ υψηλή θέση ιδιαίτερα σε θέματα φιλοξενίας και ξενοδοχείων

Η ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού είναι πλέον αναγκαία για την τουριστική ανάπτυξη του νομού, όπου το κλασικό μοντέλο ήλιος και θάλασσα προσφέρεται πολύ πιο ανταγωνιστικά σε άλλους προορισμούς. Ειδικότερα για τη Ζάκυνθο, το άνοιγμα σε νέες ειδικές μορφές τουρισμού θα ήταν ιδιαίτερα σημαντικό και επικερδές, λόγω του πολιτισμικού

και φυσικού πλούτου που διαθέτει. Οι κατηγορίες εναλλακτικών μορφών τουρισμού στην Ζάκυνθο θα μπορούσαν να καλύψουν ένα ευρύ φάσμα, όπως:

- Συνεδριακό/Τουρισμό κινήτρων
- Θρησκευτικό και Ιστορικό
- Εκπαιδευτικό, Σχολικό
- Θαλάσσιο (Κρουαζιέρες κλπ)
- Περιπατητικό
- Οικοτουρισμό (Ορειβατικό, Ορεινή ποδηλασία, Αναρρίχηση, Πεζοπορία)
- Περιβαλλοντικό
- Αθλητικό (Ιππασία, Κωπηλασία, Ιστιοπλοΐα, Αεραθλητισμό)
- Καταδυτικό

Από την SWOT Analysis που πραγματοποιήσαμε προκύπτει ότι τα δυνατά σημεία της Ζακύνθου ως τουριστικός προορισμός είναι η εύκολη πρόσβαση στο νησί, το κλίμα, η αξιόλογη πολιτιστική κληρονομιά, η μεγάλη ποικιλία χλωρίδας και πανίδας, το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο, η υψηλή ικανοποίηση των τουριστών, η τοπική κουζίνα και ο ικανοποιητικός αριθμός κλινών και υπηρεσιών τουριστικής εξυπηρέτησης και αναψυχής.

Στα αδύνατα σημεία περιλαμβάνονται η μεγάλη εξάρτηση από Tours Operators, η ανάπτυξη της τουριστικής δραστηριότητας με έντονους ρυθμούς και χωρίς πρόβλεψη για τις επιπτώσεις στο περιβάλλον, προβλήματα υποδομών, η έντονη εποχικότητα, ο ελάχιστος αριθμός ξενοδοχείων πολλών αστέρων, οι σεισμοί, τα περιορισμένα μέσα τουριστικής ανάπτυξης και η έλλειψη σημαντικών γνώσεων και δεξιοτήτων μανάτζμεντ και μάρκετινγκ.

Στις ευκαιρίες περιλαμβάνονται ο θαλάσσιος άξονας Αδριατικής-Ιονίου-Ανατολικής Μεσογείου, η ολοκλήρωση της Ιόνιας οδού, οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού, τα οφέλη από τον Καλλικράτη, η αυξανόμενη παγκόσμια ζήτηση για εναλλακτικές μορφές τουρισμού και το ΕΣΠΑ.

Οι απειλές συνίστανται ο αυξανόμενος ανταγωνισμός (Κύπρος, Τουρκία, Κως και άλλα), η διεθνής οικονομική ύφεση, η σφικτή εγχώρια οικονομική πολιτική, η καταστροφή των φυσικών πόρων, η υπερβολική εξειδίκευση στον τριτογενή τομέα και η μείωση των διανυκτερεύσεων.

Για την αποτελεσματική τουριστική ανάπτυξη της περιοχής κρίνονται απαραίτητες οι παρακάτω αναφερόμενες δράσεις:

- Βελτίωση των γενικών υποδομών
- Βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών
- Δημιουργία σχεδίου μάρκετινγκ και στρατηγικού σχεδίου τουριστικής ανάπτυξης
- Προστασία περιβάλλοντος
- Διατήρηση αυθεντικότητας
- Διατήρηση ανταγωνιστικών τιμών
- Συνεχής Εκπαίδευση προσωπικού
- Συστηματική Προώθηση και προβολή της περιοχής
- Συγκρότηση ιδιαίτερης διαφημιστικής «εικόνας» της περιοχής
- Πολιτικές ενίσχυσης τουριστικών επενδύσεων στην περιοχή

Ακόμη, τα συμπεράσματα του εμπειρικού μέρους της πτυχιακής που διεξήγαμε αναφορικά με την εξέλιξη της τουριστικής ζήτησης του Alexandra Beach, συνίστανται στα ακόλουθα σημεία

Το ξενοδοχείο αυτό λειτουργεί 21 χρόνια και ως επί των πλείστων τις καλοκαιρινές σαιζόν. Η μέση διαμονή στο ξενοδοχείο κυμάνθηκε την οκταετία χωρίς αξιοσημείωτες διαφοροποιήσεις στις 8 μέρες για τους αλλοδαπούς και σε 6 μέρες για τους έλληνες.

Την μερίδα του λέοντος όσον αφορά τις κύριες χώρες προέλευσης των τουριστών την για την περίοδο 2000-2008 καταλαμβάνει η Μ. Βρετανία (745 μέσο όρο την καλοκαιρινή σαιζόν το 2000 και 850 το 2008) και με εντυπωσιακή διαφορά από τις άλλες χώρες. Ωστόσο την μεγαλύτερη αύξηση από το 2000 στο 2008 παρουσιάζει η Ιρλανδία (29,03%) Ακόμη, οι χώρες που παρουσιάζουν μείωση το 2008 σε σχέση με το 2000 είναι η Γερμανία (-28,74%) , η Αυστρία (-26,8%), η Σκωτία (-4,23%), η Γαλλία (-0,62%), η Ρωσία (-27,42%), η Ρουμανία (-4%) και η Σερβία (-11,54% , ενώ οι χώρες που παρουσιάζουν αύξηση το 2008 σε σχέση με το 2000 είναι η Μ. Βρετανία (14,09%), η Τσεχία (7,53%), η Ολλανδία (15,38%), η Πολωνία (5,97%), η Ιρλανδία (29,03%) και το Βέλγιο (15,48%).

Σχετικά με τις διανυκτερεύσεις των ημεδαπών και αλλοδαπών τουριστών την περίοδο 2000-2008 στο υπό εξέταση ξενοδοχείο έχουμε να παρατηρήσουμε τα εξής: Υπάρχει μια σημαντική κάμψη των διανυκτερεύσεων των αλλοδαπών από το 2003 μέχρι και το 2006, όπου και έκτοτε παρουσιάζεται ανοδική πορεία, ενώ το αντίθετο συμβαίνει με τις ημεδαπές διανυκτερεύσεις για την περίοδο αυτή. Σε μέσους όρους οκταετίας, οι διανυκτερεύσεις των αλλοδαπών κυμάνθηκαν στις 743 , ενώ οι αντίστοιχες των ημεδαπών για την ίδια χρονική περίοδο στις 72.

Όσον αφορά την πληρότητα του ξενοδοχείου παρατηρούμε ότι μετά το 2005 ακολουθείται μια πτωτική πορεία έως το 2008 που επανακάμπτει. Σε γενικές γραμμές η πληρότητα εμφανίζεται μεγαλύτερη στους αλλοδαπούς τουρίστες με μέσο όρο την οκταετία στο 79,85% σε σχέση με τους ημεδαπούς, 15,02%, για όλη την περίοδο 2000-2008.

Ενώ σε ό,τι αφορά τη μορφή οργάνωσης της ζήτησης, κατατάσσεται κατά 59% από μεγάλα τουριστικά γραφεία εξωτερικού, 32% από μικρά γραφεία εξωτερικού και εσωτερικού και μόλις 9% από μεμονωμένους πελάτες (ατομικός τουρισμός) κατά μέσο όρο την οκταετία (2000-2008)

Τέλος, η παρούσα εργασία θα μπορούσε να εμπλουτισθεί από επιπρόσθετες εργασίες όπως για παράδειγμα στον τομέα της ανάπτυξης των εναλλακτικών μορφών τουρισμού στον νομό Ζακύνθου, στην συγκριτική ανάλυση της τουριστικής ανάπτυξης του νομού σε σχέση με τις κύριες ανταγωνίστριες περιοχές, π.χ Ρόδος, κτλ . Αναμφίβολα είναι πολλά τα θέματα που γεννώνται και η ενασχόληση με αυτά αποτελεί ιδιαίτερη πρόκληση για κάθε ερευνητή.

Βιβλιογραφία

Ανδριώτης Κ. (2008) *Αειφορία και εναλλακτικός τουρισμός*, Αθήνα: Σταμούλη

Ανδριώτη Ν. (2003) Ο εναλλακτικός τουρισμός και τα διαφοροποιημένα χαρακτηριστικά του. ΤΟΠΟΣ Επιθεώρηση Χωρικής Ανάπτυξης, Σχεδιασμού και Περιβάλλοντος, 20-21/2003 ISSN 1105-3267 σσ. 139-154

Βαρβαρέσος, Σ. (2000), *Τουρισμός-Οικονομικές Προσεγγίσεις*, Αθήνα: Προπομπός

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδος, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων 2007-2013

Ζαχαράτος Γ. (1999) *Οικονομική του τουρισμού και οργάνωση των τουριστικών ταξιδιών*, Πάτρα: ΕΑΠ

Ηγουμενάκης, Ν., Κραβαρίτης, Κ., Λύτρας, Π. (1998) *Εισαγωγή στον Τουρισμό*. Αθήνα : Interbooks

Ηράκλειτος Αναπτυξιακή Σύμπραξη (Ιούλιος, 2006), Τουριστική οικονομική και ελληνική τουριστική οικονομία, Θεσσαλονίκη

ΙΤΕΠ (Οκτώβριος, 2008) Η εικόνα του ξενοδοχειακού δυναμικού της Ελλάδας

Καλοκάρδου Ρ και Κραντονέλλης Κ., (2005) Εναλλακτικές μορφές τουρισμού και κρίσιμες χωρητικότητες σε τουριστικές περιοχές της Δυτικής Ελλάδας, *Heleco '05, ΤΕΕ, Αθήνα, 3-6 Φεβρουαρίου 2005*

Κούτουλας, Δ. (2001), Ο θεωρητικός προσδιορισμός του Τουριστικού Προϊόντος ως βασική προϋπόθεση του Τουριστικού Μάρκετινγκ, Διδακτορική Διατριβή, Χίος: Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Κοκκώσης, Χ. και Τσάρτας, Π. (2001), Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη και Περιβάλλον, Αθήνα: Κριτική

Κραβαρίτης, Κ., Παπαγεωργίου, Α. (2007), *Επαγγελματικός τουρισμός, εκθέσεων – κινήτρων – επιχειρηματικών ταξιδιών, οργάνωση συνεδρίων*, Αθήνα: Interbooks

Μαυροδόντης Θ. (2009) Εισαγωγή στον τουρισμό. <http://www.tour.teithe.gr/notes.php>,

Λαγός Δ. (2005), *Τουριστική Οικονομική*. Αθήνα: Κριτική

ΠΕΠ Ιονίων νήσων, (2006), *Ετήσια Εκθεση 2005*

Σβορώνου, Ε. (2001). «Ο μαζικός τουρισμός απειλή για το μέλλον της Μεσογείου», περιοδικό 'Τα πάντα', τεύχος 34, σ.8-10, WWF Ελλάς

ΣΕΤΕ (2005), Έρευνα Ανταγωνιστικότητας

Σφακιανάκης Μ.(2000) *Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού*, Αθήνα: Έλλην

Σωτηρόπουλος Ι., (Οκτώβριος, 2008), Έρευνα τάσεων νεανικής επιχειρηματικότητας στην Περιφέρεια Ιονίων νήσων, ΤΕΙ Ηπείρου, Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς Ανάπτυξη και λειτουργία, Παρατηρητήριο Νεανικής Επιχειρηματικότητας

Τσάρτας, Π. (2000). Τουριστική ανάπτυξη πολυεπιστημονικές προσεγγίσεις. Αθήνα, εκδόσεις Εξάντας

Πηγές από διαδίκτυο

<http://www.hcaa-eleng.gr/zakinth.htm>

<http://www.pamediakopes.gr/airports/zante-airport>

<http://detourproject.wordpress.com/tag/%CE%B6%CE%AC%CE%BA%CF%85%CE%BD%CE%B8%CE%BF%CF%82/>

<http://www.pamediakopes.gr/DestinationGuides/zante/zante-transportation-guide-gr.asp>

http://www.zakynthos-net.gr/pag_gr/pag_gr/info_gr/entr_gr.htm

http://www.zakynthos-net.gr/pag_gr/greek.htm

<http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%96%CE%AC%CE%BA%CF%85%CE%BD%CE%B8%CE%BF%CF%82>

<http://www.zakynthos.org.gr/geography.htm>

http://www.horc.gr/print.php?thema_id=6&id=53&lang=1

http://ecozante.com/gr/ecology_Zakynthos_Info

http://www.alfastar.info/share/app_info/sight_details.php?lang_code=el&charset=iso-8859-7&domain_encoded=zakynthosguide.info&web_site_encoded=alfastar.info&domain_pair_encoded=zakynthos.biz&HierarchyLevel=LevelPrefecture&HierarchyLevelID=31&RegionID=3&PrefectureID=31&ProvinceID=0&category=100&subcategory=135&ObjID=234&back_url=L3NoYXJlL2FwcF9pbmZvL3NpZ2h0cy5waHA/bGFuZ19jb2RlPWVsJmNoYXJzZXQ9aXNvLTg4NTktNyZkb21haW5fZW5jb2RlZD16YWt5bnRob3NndWlkZS5pbmZvJndlY19zaXRlX2VlY29kZWQ9YWxmYXN0YXJuaW5mbyZkb21haW5fcGFpcl9lbmNvZGVkPjXpha3ludGhvcy5iaXomSGllcmFyY2h5TGv2ZWw9TGv2ZWxQcmVmZWN0dXJlJkhpZXJhcmNoeUxldmVsSUQ9MzEmUmVnaW9uSUQ9MyZQcmVmZWN0dXJlSUQ9MzEmUHJvdmluY2VJRd0wJmFjdGlvdj1uYXR1cmFsX3NpZ2h0cw==

<http://www.e-database.gr/>

<http://explore-zante.com/el/sights.php>

<http://explore-zante.com/el/beaches.php>

<http://www.zakynthos.gov.gr/to-nisi-mas/episkeptes/aksiotheata/naoi.html>

<http://www.zanteisland.com/html/greco/luoghi.htm>

<http://www.askosstonepark.gr/gr/zakynthos.askos.stone.park.php>

<http://www.nmp-zak.org/>

<http://www.kpezakyn.gr/press-release.php?id=kairos-zakynthos>

<http://www.kpezakyn.gr/zakynthos.php>

<http://www.zanteisland.com/html/greco/musei.htm>

http://www.e-zakynthos.com/arts-culture/gr_zante.zakynthos.literature.peotry.php

http://www.e-zakynthos.com/arts-culture/gr_zante.zakynthos.architecture.php

http://www.e-zakynthos.com/arts-culture/gr_zante.zakynthos.traditional.music.php

http://web.statistics.gr/zeus/stats_4.asp

<http://imerazante.gr/2009/10/21/1800>

<http://detourproject.wordpress.com/2008/07/21/afixeis-charters-e8nika/>

<http://www.touristiki-agera.gr/article.asp?ID=246>

www.zakynthion.gov.gr/LinkClick.aspx?fileticket...tabid=36

http://cms.paratiritirio.gr/uploads/documents/35/tei_ipirou.pdf

<http://imerazante.gr/2010/03/24/10723>

<http://www.ypodomes.com/index.php/astiki-anaptixi/erga-poleis/item/2461->

<http://www.zantecci.gr/news/65->

<http://www.zantecci.gr/news/65-%C2%AB%CF%80%CF%81%CE%B1%CF%83%CE%B9%CE%BD%CE%BF%CF%83-%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%83%CF%82%BB.html>

<http://detourproject.files.wordpress.com/2008/12/detour-zante.pdf>

http://www.holiday.gr/gr/page.php?page_id=478

<http://www.alexandrabeachotel.com/el/>